

ماتیپه‌ری کتێبخانه‌ی کوردی
PDF4KURD.WIX.COM/SITE

نیکۆس کارانتزاکیس

زۆریای بوونانی

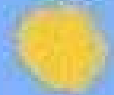
ره‌گیرانی: ره‌ئووف بێگهره‌د

نیکۆس کارانتزاکیس

زۆریای بوونانی

ره‌گیرانی: ره‌ئووف بێگهره‌د

پيشه‌كي

نيكوس كازانتزاكيس (۱۸۸۳ - ۱۹۵۷) شاعير و گوره‌نووسه‌ري يونان، له شاري (كاندي) سي دورگه‌ي كريت له دايك بووه، مافي له زانكوي ئه‌سينا خويندووه، پاشان چووه بو پاریس و لای برگسون خويندوويه‌تي. گه‌پراوته‌وه يونان و به‌ره‌مي شيعر و فله‌سه‌فه‌ي سه‌ره‌تاي نووسيوه. هر بو مه‌به‌ستي ده‌له‌مه‌ندكردني ئه‌زمون و بي‌ري خوي، سه‌ري له ولاتاني ئيسپانيا، ئينگلته‌ره، چين، پروسيا، ميسر و ژاپون داوه. له دوايدا هه‌موو ئه‌م گه‌شتانه‌ي بوونه‌ته كه‌ره‌سته‌ي به‌ره‌مي نووسين و هونه‌ري.

سالي ۱۹۴۵ تيكل به ژياني سياسي يونان بووه، كراوته سه‌روكي ئه‌نجومه‌ني بالاي پارتی سوشیالیست و پاشان بووه به وه‌زیري پووناكبيري يونان، به‌لام وازی له و كارانه هیناوه و گه‌پراوته‌وه بو دنياي نازادي نووسين و چالاكي ئه‌ده‌بي. سالي ۱۹۴۷ بو ماوه‌يه‌ك له فرهنسه‌دا نووسينگه‌ي وه‌رگيپراني كلاسيكي مرویي سه‌ر به يونسكوي به‌پيوه بردووه.

كازانتزاكيس، له تهمەنى لاويدا، لايەنگرى سۆشئاليزم بوو و نۆرچار لەلايەن دەولەتى يۆنانەو كەوتوووتە ژيەر گوشارى چاودىرى و كۆنترۆلكردنەو، بەلام بە گشتى ئەوئى له بەرھەمەكانيدا پەنگى داووتەوئە ئەو گەرە نووسەرە پابەندى هيچ ئايدىئۆلۆژيايەكى ديارىكراو نەبوو، گيانى مرۆفدۆستى و ئازادى و خوشەويستى و يەكسانى چينەكانى خەلكى، ديارترين بابەتى كارەكانين. ئەگەرچى ھەندىكجار خوینەرى پۆمانەكانى ھەست بە ئارەزووى مەسيحيەت و گيانى خودى مەسيحى تيدا دەكەن، بەلام ھەك ئەنجام گوزارشتە ئاينى و چەمكە فيكرىيە ميسالىيەكانى ناوكتيپە ئاسمانىيەكان، بە تايبەت لە ئاينى مەسيحييدا، دەگۆرپت بۆ دنيای واقيع و زيندووى سەر زەوى، ھەموو ئەو ئۆرمانە دوور لە گيانى راستەقینەى مرۆف و ھەستە مرۆيىيەكانى بە ناتەواو و مردوو لە قەلەم دەدا.

لە بەرھەمە ھەرە ديارەكانى كازانتزاكيس: داستانى (ئۆديسە) بە شيعر؛ ۳۳ ھەزار بەيتە. (پۆمانى مەسيحى جاريكى دى لەخاچدراو) پۆمانى ئازادى يان مەرگ. پۆمانى دوختوورەكانى مەسيح. پۆمانى ئولىسييس. پۆمانى ويلى پيى حەق، ھەر دوو پۆمانى (تودار بارا) و (باخى پەرژين) كە راستەوخۆ بە زمانى فرەنسەيى نووسيونى.

لە بوارى ھەرگيترانىشدا، كازانتزاكيس گەليک شاكارى لە زمانى فرەنسەيى و ئيسپانىيى و ئينگليزى و ئيتالييى و ئەلمانىيىيەو كوردووە بە يۆنانى، ھەك: (كۆميدىيى ئىلاھى) دانتى و (فاوست) گۆتە و (وھەى گوت زەردەشت) نىچە. كازانتزاكيس چەندجار بۆ خەلاتى تۆبىل ناوژەد كراو.

*

پۆمانى نۆرباي يۆنانى لە شاكارە ھەرە ديارەكانى نىكۆس كازانتزاكيسە، كە بۆ نۆربەى زمانانى دنيا ھەرگيترارو، ناوى نۆربا، كە شاكەسى پۆمانەكەيە، ھەك كەسايەتییەكى نائاساييى ژيانى باو، بوووتە سيمبولى ھەرە ديارى ناو كەسانى كۆمەل و نيشانەيەك بۆ گيانى شكۆمەندى نووسەر و ولاتى يۆنان، ئەوھيش لە پوانگەى ئەو پەيوەندييە ھەرە تايبەتییەى نۆرباو، كە لەگەل دەوروبەر و بېر و

ئاكار و ئاين و ديارده كۆمهلايه تيبه كانى ديكه دا هه يه تى. ئو سيمبوليكيه بۆ پەپرەوى ليكردن و وەرگرتنى بیره زیندووہ كان، سيمبوليكي خۆرسكى دور له ئارايشتى تيۆر و بيروبوچوونى وشكى ناو كتيب، كه هەندىكجار پەفتاره كانى له سنوورى ئاوهز دەترازين و لوژيكيه باوه كان دەبه زینن، ئيمه يش، وهك مرؤف، ئاسايى له سەر دوابريارى له يهك جياواز سه قامگر دەبين، كه: زۆربا، يان پۆحيكى هەر مه زنه، يان كه سيكى شيته، به لام هەرگيز شيته نيه.

زۆربا زۆرجار هەر به غەريزه ههست به ديارده كان دهكات، واتاكان دهخويئيته وه، بريارى تاييه تى و سەربه خۆى خۆى ده دات، مهترسييه كان دەبينت، كيشه كان چار دهكات، تا سەر ئيسك پر له به زه يى و مرؤفدوستيه، له كاتى خويشيدا سەر كيش و دلرەقه. له ژيانى ئاساييدا كه سايه تيبه كى دهگمه نه.

زۆربا، كه كارى كرد، به وپەرى جددى و دلسوزيه وه پرايده پەرينت، كار له لاي زۆربا پرۆسه يه كى زیندووى سەربه خۆيه نهك پەراويزخراو، ئو كاره كان تيكل به يهك ناكات؛ له كاتى خۆشه ويستى كردن و هه وسبازى ئافره تدا، به هه موو ههست و هۆشيه وه، به بى خوليايه كى دى، كاره كه نهجام ده دات، كه دهيشچيته نيو كانه كه وه، ئيدى جگه له مهراقى تونيل ليدان و كيشه ي كريكار و قازمه و ورده كارييه كانى دى، له گه ل هيجى ديدا ناژى. له و كاتانه دا، ته نانه ت ئاور له ئافره تيش ناداته وه. كاتى دهيشخواته وه، ئيتر ده كه ويته سهنتوور ليدان و گورانيوتن و سه ما كردن. كه قسه يش له باره ي ئاين و په وشه مه زهه بيه كان و خودا و هيزه كانى شه په وه دهكات، ده بيت به رانبه ره كه ي به هه موو تواناي بيستن و بيركردنه وه و ههست و نهستيه وه، گوئى ليگرىت و لييه وه فير بييت.

زۆربا، به پوالهت كه سيكى دنياييه و بۆ جهسته ي ده ژى، به لام له جه وه ردا هه موو چالاكى جهسته ي بۆ گه شه پيدانى پۆح و به رزپاگرتنيه تى، / ده يه ويته مرؤف له هه ردوو لايه نى مادى و پۆحييه وه سوود وەرگر بيت، / هه ريه كه يان ئه وى دى ته واو بكات، پيکه وه بوونيک بۆ بوونه وەر دروست بکن، كه ته ژى بيت به گيانه مرؤى و به ها مه زنه كانى، وهك خۆى چه ندجار ده لئيت:

پیم بلی چی به و خوارده ده کهیت که دهیخویت، تا پیت بلیم تو کیت.

من وای بو دهچم، کازانتزاکیس، زوربای وهک که سایه تییهک بهرجهسته کردبیت که خوی ئیرهیی پیده بات، یان پوخی زوربا پوخی خودی کازانتزاکیس، چونکه که سایه تییه سهرۆک که کسی دووه می سهره کی پومانه که یه، وینه یه کی بهرجهسته ی خودی کازانتزاکیس نووسهر و پوونا کبیره، که نوومی دنیای واتا و عیرفانه، سه روکاری له گه ل بودای په یامبه ر و دانته ی شاعیر و سروشت و جوانیه پومانسییه کانه. هه میسه کتیبی به دهسته وه یه، ده نووسیت و کاغز رهش ده کاته وه. هر له بهر ئه م هویه یسه ناوی مشکی کاخه زخوریان لیناوه، به لام ئه وه یسه ده زانیت، که ژیان هر له سهر ئه م تاقه پییه نه وه ستاوه و واقع و ئه زمونه کانی ژیان و کومه لیش دروستکهری مرؤفی چه له نگ و کاریگهری وهک زوربان، بویه له گه ل هه موو ئه و تیز و چه مکه فیکری و فه لسه فییانه ی هه یه تی، زورجار - ئه گه ر نه لیم هه موو جاریک - له به رده م بیروبوچوونی زوربادا داده مینیت و شکست ده خوات. پروا به بیروبوچوونه کانی زوربا ده هینیت و ئه و بیروکه وشکانه ی له ناو کتیبدا خویندوونیه تییه وه بو دوزه خیان ده نیریت. وهک خوی ده لیت:

خۆزگه توانیبام هه موو ئه و شتانه ی خویندومنه ته وه، ئه وه ی بینومه و بیستومه، به ئیسفنجیک بیانسرپه وه، پاشان بچه فیرگه ی زورباوه و له نووکه وه ده ست به ئه لف و بیی گه وره و په سه ن بکه م.

کازانتزاکیس ده یه ویت بلیت: کاریگهری مرؤف له وه دا نییه که چه ند کتیبی خویندووه ته وه، چه ند لاپه ره ی هه لداوه ته وه و شاره زای زانسته کانه، به لکوو له وه دایه، که چه ند له گه ل ئاوه زیدا هه ستیشی له کاردایه. ئه و به وردی له دیارده کان پاده مینیت و لییان ده کولیتته وه، ئایا وهک زوربا یه کی نه خوینده وار ده توانیت هه موو پوژیک سه رنج له و شتانه بداته وه، که چه ند جاری دیکه بینوونی و له دواراماندا واتایه کی تازه یان بو بدوژیتته وه؟ ئه گه ر وانیه، ئه ی تیور و تیزه زه یینییه وشکه کان چه واتایه ک به ژیان ده به خشن؟

زۆربا كەسە راستەقىنەكەى ناوۋەھى ھەموومانە، زۆرمان خۇش دەۋىت، گەلىكمان
ھەز بەو گىيانە پېر و زىندوۋەھى، بەلام ناتوانىن بىين بە ئەو، ئىمە لە پوو
دادمىنىن، شەرم دەكەين، لە پلەوپايەى كۆمەلايەتىمان دەترسىن، كۆيلەى
دابونەرىتى باوین و سل دەكەين. ناتوانىن مىگەل نەبىن و بە راستودروستى ۋەك
مروڧىكى نازاد خۇمان بخەينە پوو، ئىمە ھەمىشە نىوہ درۆزنەكەى خۇمان ۋەك
مەلۇتكە لە باوہشدايە و لەگەل خۇماندا دەيگىرپىن. زۆرجار، نىوہ راستەكەمان
ھۆشدارىيەكمان دەداتى، پاماندەگرىت، پاستى و درۆكانمان دەخاتە بەردەست،
بەلام كەسمان چون زۆربا ھەقىقەتەكان ۋەك خۇيان نالىين. زۆرمان نازانىن خودا
چىيە كەچى دەپپەرستىن و خەلكىشى لەسەر دەكوژىن، نازانىن مروڧايەتى و اتا
چى، كەچى بانگەشەى درۆى بۆ دەكەين، بە زمانى كتىب قسە دەكەين بەلام لە
پراكتىك و ژيانى پۆزانە و مامەلەكردنماندا نەخوئندەوارىن.

زۆربا ئەۋەى دەيكات ھەر ئەۋەيە كە لە پۆخىدايە و بپوای پىتى ھەيە، كە دەگرىتى
بەپاستى دەگرىتى و پەنگە ھەموو دەۋرۋبەرەكەى پىبەكەنن، كە پىشەدەكەنىت ھەموو
شانە و گەردىلەكانى لەشى دەيكەنە ھەرا و زەنا، عەشقى ھۆمونىزمانەى زۆربا لە
سنوورى ئەم وتەدايە، كە دەلىت:

خوداى دلۇڧان كەسىكە، نە لە ھەوت تەبەقەى ئاسماندا جىتى دەبىتەۋە،

نە لە ھەوت تەبەقەى زەۋىدا، كەچى تەنيا لە دلى مروڧدا جىتى

دەبىتەۋە. بۆيە، دەستم بە داۋىنت! ھىچ كاتىك دلى كەس مەشكىتە.

واتا گەۋرەيىيى خودا و دلى مروڧىك لە ئاستى يەكدان.

لە خوئندەۋەى چەندجارەى پۆمانى زۆرباى يۆنانىدا، ھەستم بە پاكبوونەۋەى خۆم
كرد، بە تازەبوونەۋەى ژيان و خۇشويستنىكى گەۋرە و بەھادارتر، ھەستم كرد
تۆۋى زۆرباويىتە لە زەمىنەى گپان و دلى زۆربەماندايە، دەشىت دلۆپىك باران و
گزنكىكى خۆرى بەس بىت بۆ چەكەرە و گەشەكردن، تا لە زەمىنە و زەمانى
خۇيدا، ئەو پۆخانە، بىنە مروڧىكى كاريگەر، رىبازىك بۆ خۇيان دروست بكن دوور
لە چاولىكەرىي كەسانى دىكە و پەپرەۋىلىكردنى كوئىرانەى باو. من دەمىكە شەيدا

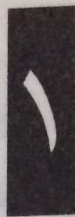
و په روښی چه که ره کردنی نه و توهی ناوه وهی خوم، حه زیش ده که م بو کاریکی
ئاوا چند بکریت زورتر بین، بو نه وهی له مه زیاتر شهرم نه کهین و ئیدی
پاستییه کانی خومان نه شارینه وه. هر له بهر نه م هوپانه یه، که زوربام کرد به
کوردی. بیگومانم کورد که لیک زوربای شهرمنی خوی هیه و ئیتر پیویستی به
خوشاردنه وه نه ماوه.

من پومانه که م له دهقی وهرگیپردراوی فارسییه کهی ماموستا محهمه دی قازی یه وه
کردووه ته کوردی، قازی وهرگیپردیکی ناودار و دهسپاکی دنیای وهرگیپانه بو سهر
زمانی فارسی. نه کهر هه ندیکجار، ته مومژم له پهره گراف، یان بیروکه دا بینیبیت،
یان رسته یه کی نادرست، یان نه گونجاوم پیش چاو که وتبیت، ته ماشای هه ردوو
وهرگیپانی مه حمود موساحبیب به فارسی و جورج ته رابیشم به عه ره بی کردووه.
نه کهر گومانیشم له واتا هه بووبیت، یان وشه و رسته ی په ریو له ده که کی قازیدا
پوویدابیت، ناچار بووم به و دوو تیکسته پری بکه مه وه و که موکورتییه کان نه هیلم.
له گه ل نه مانه یشدا، بیگومانم که موکورتی له وهرگیپانه که مدا هیه، پیشه کی سپاسم
بو نه و به ریزانه ی ناگاداری نه و هه له و بو شایبیانه م ده که ن و به چاوی دلسوزانه وه
حه ز به کاملبوونی هر کاریکی داهینه رانه ده که ن.

په ووف بیگه رد

نه یلولی ۲۰۰۰

بۆ يه كه مجار ئه وم له پيره¹ دا بينى، من چوبوومه ئه و به ندهره، تا سواری كه شتى بيم و به ره و كريت به رى بكه وم. تازه به يانى دابوو. باران ده بارى. بايه كى وشك و گهرم، توند هه لى كردبوو. پريشكى شه پوله كان ده گه يشتنه كافتريا گچكه كه. ده ركه شووشه ييه كانى كافتريا داخرا بوون. هه واكه ي بۆنى هه ناسه ي مرؤف و گياي گوله مريه مه² كولاوى ليده هات. له ده ره وه هه وا سارد و ته مى هه ناسه كان شووشه كه يان ليل كردبوو. پينج شهش ده رياوان، كه هه موو شه وه كه يان به بيدارى به سهر بردبوو، خويان پيچابووو بالا پووشيكى قاوه ييه وه، كه له مووى بزن دروست كرابوو؛ قاوه و گوله مريه مه ي كولاويان ده خوارده وه و له پشت شووشه ته ماوييه كانه وه ته ماشاي ده ريايان ده كرد. ماسييه كان، زه برى شه پؤل و ته وژمى ده ريا گيژى كردبوون، له قولاييه هتوره كاندا په نايان گرتبوو، چاوه پروانى ئارامبوونه وه ي سه ره وه يان ده كرد. راوچييه كوومه لگرتوو هه كانى ناو كافتريا كه يش، چاوه رپى دامر كانه وه ي زريان هه كه بوون، بۆ ئه وه ي ماسييه ئارامگرتوو هه كان بگه رينه وه سه ر ئاوه كه و ده م له چه شه ي قولاپه كان بژهنن. ماسييه پانكه كان، (زوبيده) و (هه لوا)، له گه رانى شه وان هه يان ده گه رانه وه. ئيستا خور له هه له اتندا بوو.

¹ Piree، يان Piraeus شارىكى يونانه و پيش به ندهرى ئه سينايه، نزيكه ي 450 سال پيش زابن دروست كراوه.

رپيه ك به دريژاييه هه شت كيلومه تر، له نتيوان دوو ديوارى هاوته رييدا به ئه سيناى ده گه يه نيت. -ك-

² گوله مريه م، يان مريه مه گيايه كه له تيره ي نه عنا، ده كوئيندرنيت و بۆ هه نديك نه خووشى وهك له رزين و لاوازي و

قورگنيتشه باشه. گوله بونخوشه و داماكيشى پن ده لئن. -ك-

دەرکه شووشه ییبه که کرایه وه و کریکاریکی باره لگر، کورته بالایه کی چوارشانه ی خورنه نگان، سه روپی رووت و له شقوراوی، خوی به ژووره و هدا کرد. ده ریاوانیکی پیر، که بالاپوشیکی شینی ئاسمانی له بهردا بوو، بانگی کرد:

- هی، کوستاندی! چوئیت، هاوری؟

کوستاندی، تفی له زهوییه که رۆ کرد و به رووییه کی تاله وه پیی وت:

- ده ته ویت چۆن بم؟ به مهیش ده لین ژیان! رۆژ به ره و مهیخانه

و شه و بو ماله وه، دیسان به یانی به ره و مهیخانه و شه و بو

ماله وه، کار له کوی ده ستر ده بیت!

هه ندیک له دانیشتوان پیکه نین و ههیشیان بوو به دم سه رجوولاندنه وه، که وتنه جویندان.

سمیل بابریک، که وانه ی فهلسه فهی له فیرگه ی قه ره گوین³ خویندبوو، وتی:

- دنیا زیندانیکی هه میشه ییبه، ئه ری، زیندانی هه میشه یی، به

نه فرهت بیت.

رووناکییه کی هیوری شینی مه یله وسه ون، له پشت شووشه ته لڅه کانی په نجه ره که وه، هاته نیو کافتریاکه و کهوته سه ر ده ست و لووت و ته ویلی دانیشتوو هکان، پاشان کهوته سه ر ئه و میزه دریزه ی شتی له سه ر داندرا بوو؛ بوتله کانی ده رخست. گلۆپه کان، رووناکییان په ری و خاوه نه خه والوو ه که ی کافتریا، دوا ی بیخه ویی ئه و شه وه ی، دهستی دریز کرد و گلۆپه کانی کوژاندنه وه.

ماوه یه ک له بیده نگی تیپه ری. تیکرا سه ریان به رز کرده وه و ته ماشای دنیا تاروماره که ی ده ره وه یان کرد، دهنگی هیرشنی شه پوله کان بو

³ قه ره گوین، وشه یه کی تورکییه به واتای چاوپهش دین، مه به ست له و لیبوو کانه یه، که له چایخانه کانی ولاتانی عه ره ب و تورکیا و ئافریکای باکووردا نمایشی دراماتیکییان ساز ده کرد. -ف-

سەر کهناری دەریا و قولته قولتی نیرگه له کانی ناوه وه، بهر گوی دهکه وتن. دەریاوانه پیره که هه ناسه یه کی هه لکیشا و وتی:

- باشه، به برۆای ئیوه دهشی چ به لایه ک به سەر لیمونی که شتیواندا هاتییت؟ خودا بیپاریزیت.

به توره یییه وه ته ماشایه کی دەریای کرد و هاواری لیته ستا:

- ئهی شه پۆله نه فره تییه کان، که ئافرته بیوه ژن دهخن، نه فره تان لیبت!

ئهمه ی وت و که وته کروشتنی سمیله رهنگخۆله میشییه که ی.

من له په نایه کدا دانیشتبووم، له تاو سه رما داوای پیاله یه کی تری گوله مریه مه م کرد. چه زم ده کرد برۆم و بنووم، به لام به ره نگاری خه و و ماندوو یه تی و ناخۆشی ئه و به ره به یانییه م ده کرد. له پشت شووشه ته مگرتوو ه کانی په نچه ره که وه، ته ماشای رابوونی به ندهر، دهنگی شووتی که شتییه کان و هه راوزه نای گالیسکه وان و به له موانه کانم ده کرد، هینده ی لی رمام، توپکی نادیا ری له ئاوی دەریا و باران و بیری سه فه ری خۆم چندراو، دلمی به تاله تونده کانییه وه ئالاند. چاوم له پیشه وه ی که شتییه کی ره ش و گه وره بریبوو، ته واوی په یکه ری که شتییه که هیشتا له تاریکیدا چه پۆکانی بوو. باران دهباری و من ته ماشای تاله کانی بارانه که م ده کرد، که ئاسمانی به قورولیته ی زه وییه که وه دروو بوو. که شتییه ره شه که و سیبه ری و بارانه که م، ته ماشا ده کردن و خه م ئه وکی ده گرتم. یادگاره دیرینه کانم وه بیری ده هاتنه وه. له و هه وا نمناکه دا، وینه ی هاوپییه کی خۆشه ویستم له پیش چاو به رجه سته ده بوو، که ئاویته ی باران و چه سره ت بوو، ئایا ئه وه پار بوو؟ له دنیا یه کی تر دا بوو؟ دوینی بوو؟ کی بوو؟ که من بو به ری کردنی هاتبوومه ئه م به نده ره؟ له بیرمه، ئه و به یانییه ش هه ر باران دهباری و دنیا سارد بوو، به یانییه کی زۆر

زوو بوو، ئەوسايش ھەر ئاواھا دلم گيرابوو. ئاي که له سه رخو دوورکه وتنه وه له هاوړي خوشه ويسته کان چهنده تاله! چاکتره يه کسه ر لتيان دابرييت و گوشه گر بيت، چونکه تيريکی دهوړوبه ريکی سروشتييه بو مروّف، به لام من لهو بهر به يانه باراناوييه دا پيم خوش نه بوو لهو هاوړييه م جيا بيمه وه. (هه له به ته پاشان، به داخه وه! زور درهنگ تيگه يشتم هو ي چي بوو.)

له گه ل نه ودا سواري که شتي بووم، له ژووره کهيدا و له نيوان جانتا پرشوبلاوه کانيدا دانيشتم، که خه يالي بو لايه کی تر پهرت ده بوو، من به وردی ماوه يه ک لي راده مام، وهک بمه وي تته واوي سيمای له بيره وه رييمدا بهي لمه وه، چاوه دره وشاوه کانی، که رهنگه شينه که يان به لای سه وزدا ده پروانی، پروه پر و جوانه که ي، زيره کی و به ده مارييه که ي، له سه رووي نه مانه يشه وه، ده ستي خانه دان هه لکه وتووي، که به په نجه ي دريژ و باريک کو تايييان ده هات.

له چرکه ساتيکدا، رامانه پر له مه به ست و هيوره که ي، مني غافلگر کرد به و حاله ته گالته ناميزه وه ي، که له خو ي ده گرت، کاتيک ده يويست هه لچوونه ده روونييه کانی خو ي بشاريته وه، پرووي بو لام وه رگيړا. ته ماشاي کردم و تيگه يشت. بو نه وه ي خه مي جيا بوونه وه که مان بخاته لاوه، به ته وسه وه بزه يه کی کرد و وتي:

- ئاخړ تا که ي؟

- چي تا که ي؟

- تا که ي کاخه ز ده جوويت و خو ت به مه ره که ب پيس ده که يت؟ وه ره، ماموستاي خوشه ويستم! پيکه وه ده چينه قه وقان، له وي هه زاران که سي هاوړه گه زمان له مه تر سيدان، وه ره با بچين رزگاريان بکه ين.

دهستی به پیکه نین کرد، وهک ئه وهی گالتهی بهو دهوره
مرؤقدوستانهیهی خوی بیت، پاشان له سه ری پویشته.

- رهنگه نه یشتوانین رزگاریان بکهین، به لام به هه ولدان بو
رزگارکردنی خه لکی دی، خومان رزگار ده کهین. مه گهر تو،
ماموستام، له په ند و قسه کانتدا، ئه مه ت نه ده وت، که "تاقه ری،
بو رزگارکردنی خوت، خه باته بو رزگارکردنی که سانی تر."
که واته دهی ماموستا! تو که ئه م ئاموژگاریانته ده کردین،
فه رموو پیش بکه وه، بتبینم.

من وه لام نه بوو. بیرم لای سه رزه مینی پیروزی خوره ه لات بوو، که
دایکی خوداکانه و لای ئه و چیا بلندانه ی هاواری پرؤمیسؤسی⁴ به
تاشه به رده وه به ستر او دهنگی تیدا ده داته وه، ها وره گه زه کانی ئیمه ییش،
که وهک ئه و به و تاویره به رده وه به ستر ابو نه وه هاوار و ناله یان
بوو. ئه و سه رزه و ییه جاریکی دی که وتبو وه مه ترسییه وه و هاواری
یارمه تی له منداله کانی ده کرد. من بی ئه وهی کارم لیبکات گویم له و
نالینه ده گرت، وه کئه وهی ئه و ده رد و ئازاره زیاد له خه ونیک چی دی
نه بیت و ژیانیش شانویه کی پر له کاره سات بیت، که بیجگه له
ساویله که و تلپه کان، که س نه توانیت ده وری تیدا ببینیت.

هاوریکه م بی ئه وهی چاوه ری وه لام بیت له جی خویدا هه ستا. بو
جاری سییه م که شتییه که شووتی لیدا. ئه و دهستی بو راکیشام،
ديسان هه لچوونه ده روونیه که ی خوی له په رده یه کی گالته ئامیزدا
شارده وه و وتی:

- خودات له گه ل مشکی کاخه زخؤر!

⁴ Prometheus، له نایینی یوناندا دیویکه، که مرؤفی له گل دروست کرد، به پیچه وانه ی فه رمانی زیوسه وه [خودای
خوداکان] ناگری له ناسمان دزی و هینایه سه ر زه وی. زیوس تووپه بوو، به تنیا به تاشه به ردیکه وه له قه فقا ز
به سستییه وه. له وی مه موو پرؤژیک هه لویه ک ده هات و جگه ری ده خوارد و شه و جگه ره که ی بو ده هاته وه. ئه م نه شه که نه جیه
ماوه یه کی زؤر ده وامی کرد تا هه رقل رزگاری کرد. -ک-

دهنگی دهله رزی. ههستی به شهرمه زاری دهکرد، که ناتوانیت به سهر ههسته کانی خویدا زال بییت. فرمیسکرشتن، وشه ی پر له سۆن، رهفتاری به دهر له یاسا و یقار، قسه ی هه لیتوپه لیت، هه موو ئەمانه لای ئەو لاوازییه ک بوون به دهر له پله و پایه ی مرۆف. ئیمه، که ئەوهنده هاوړی یه ک بووین، هه رگیز قسه یه کی خوشه و یستانه مان له گه ل یه کدا نه کردبوو. پیکه وه یاریمان دهکرد و وه ک درنده سه روچاوی یه کمان ده رنییه وه. ئەو مرۆیه کی زیره ک و قسه خوش و به ره وشت بوو، به لام من درنده بووم، ئەو کۆنترۆلی خوی پیده کرا، دهیتوانی به ئاسانی هه موو ههسته رۆحیه کانی له بزیه کی سهر لیویدا ده ربخات، به لام من زوو خۆم له دهست دها و قاقایه کی درندانه ی بیجیم بۆ ده کرد.

منیش ویستم هه لچوونه ده روونییه که ی خۆم له چهند وشه یه کی قورسدا بشارمه وه، به لام شهرم پیده هات، نا، به راستی نه ک له بهر شهرمه که م، به لکوو شهرم له بهر ئەوه ی توانای ئەو کاره م نه بوو. دهستیم گوشی، دهستیم گرتبوو به رم نه دها، ئەو به سه رسامیه وه لیی دهروانیم، وه ک ئەوه ی بیه ویت زه رده خه نه یه ک بکات، پیی وتم:

- نائارامیت؟

له سه رخۆ وه لامیم دایه وه:

- به لی!

وتی:

- بۆ؟ قه ول و قه ارمان چی بوو؟ مه گه ر چهند سالی ک

له مه و بهر پیکه وه بریاریکمان نه دا بوو؟ ئەم ژاپونیانه ی، که

تو زۆر به هاوړییان ده زانیت ده لین چی؟ به وته ی ئەوان

"فودفشین"⁵ واتا ئارامی و دلنیا یی. ده مامکی ک به

دهموچاوه وه، كه پیده كه نیت به لام هیچ نابزوینیت، نیت له
پشتی ئەو دەمامكه وه چی ههیه گرنه نییه.

من كه نه مده ویست خۆم له رسته یه کی دورودریژ به گیر بهینم، بویه
هه ر ئەوهنده وه لامم دایه وه، بلیم: "به لئ!" چونكه له وه دلنیا نه بووم، كه
تونی دهنگم له رزینی تینا كه ویت و من به سه ریدا زال ده بم.
شووتی كه شتییه كه لئی دا و ئەوانه ی بو به پیکردن هاتبوون له
ژووره كان وه دهر كه وتن. باران نم نم ده باری. هه وا پر بوو له وشه
خه مئه نگیزه كانی مالئاوایی، له به لئ و سویند، ماچی دورودریژ و
راسپارده ی به په له و هانكه هانك. دایك ئاویزانی كورپه كه ی ده بوو،
ژن میرده كه ی و هاوری هاوریكه ی، وهك هه موو له گه ل یه كدا
دو مالئاوایی بكه ن، یان ئەم له یهك دابرا نه كاتییه، لیک دابرا نه
گه وره كه یان یاد بخاته وه؛ وا بوو. ناکاو، له نیو ئەو هه وا شیداره وه،
دهنگی نه رم و ناسکی زهنگ، له پشتی كه شتییه كه وه تا پیشی گرته وه،
هه ر له دهنگی زهنگی پرسه ده چوو، ته زوو یه كم تیگه را، هاوریكه م
چه ماوه یه و به دهنگی نزمه وه وتی:

- گوئی بگره، هیچ ختووره یه کی ناخوش به دلندا دیت؟

دیسان وتم: "ئه ری."

- بو تو بروات به خورافات هه یه؟

به دلنیا ییه وه وتم: "نا."

- كه واته؟

پیویستی به "كه واته" نه ده كرد، چونكه من بروام پیی نه بوو، به لام دل
ترسیکی تیدا بوو. هاوریكه م به ئەسپایی دهستی چه پی خسته سه ر
ئه ژنۆم، ئاسایی ئەم كاره ی كاتی ده كرد، كه له گه رمه ی گفتوگۆیه کی
دۆستانه دا بووینایه. من ده مو یست بریاریک بدات، وه لئ ئەو به رگری

دهکرد و گوئی نه دهگرت، تا له ئه نجامدا خوئی به دهسته وه دا، ئیتر
ئه وه ئه و کاته بوو، که دهستی له سهر ئه ژنۆم داده نا، وه ک بلیت:

"به سهر چاو، له پیناوی هاوړییه تیدا چی بلیی دهیکه م."

دوو- سئ جار پیلووی پیکدادا و دیسان لیم رامایه وه، زانی
بیحه وسه له م، بویه له به کارهینانی چه که ئاسایییه که مان، که پیکه نین و
گه پ و گالته بازییه، خوئی گرت، وتی:

- چاکه، دهستم بدهرئ، هه رکاتیک یه کمان تووشی مه ترسی
مردن هات...

وهستا، وهک ته ریق بیته وه. سالان بوو ئیمه گالته مان به باوه ره
میتافیزیکیه کان دههات، به و که سانهی پرووه کخوړن و ئه وانهی رۆح
دیننه وه بهرچاو، سوئی و ئه وانهی بروایان به گوهه ری تاک هه یه.
به محاله پیده که نین، من که ده موست له بن دیږی قسه کانی بگه م، پیم
وت:

- باشه، ئه ی دواپی؟

بو خوړزگارکردن له و رسته پر کیشه یه ی به سهر زمانیدا هاتبوو،
ناکاو وتی:

- به راست! چونه مه سه له که هر به گالته بگرین؟ ئه گه ر یه ک

له م دوانه مان پرووه پرووی مه ترسی مه رگ بووه وه، ته واوی
بیر و ههستی بخاته سهر ئه وی تر، تا له هر جییه ک بیت،
له حالی ئه م به ئاگا بیت، رازیت؟

ویستی پیکه نیت، به لام لیوی وهک به ستبیتی بیجووله مایه وه، من
وتم:

- رازیم.

هاوړیکه م، له ترسی ئه وه ی نه کا ئالۆزییه که ی زور پیوه دهر بکه ویت،
به ناچار ییه وه وتی:

- ههلبهته من به هیچ جوړیک بروام بهم په یوه ندیگرته
رؤحییانه نییه.

له بهر خومه وه وتم: "گرنګ نییه، با واییت."

- زور چاکه، با واییت، ویلیکه... رازیت؟

ديسان وه لامیم دایه وه:

- رازیم.

ئهمه دواقسه بوو، که پیکه وه کرمان، ئیتر بی ئه وهی هیچ بلین
دهستی یه کمان گوشی، به گهرمی په نجه مان تیک ئالاند، که چی ناکاو
لیک ترازان. من وهک ئه وهی به دوامه وه بن، بی ئه وهی ئاور
بدهمه وه، جورج رپویشتم، جاریک ئاره زووم کرد ئاور بدهمه وه و بو
دوچار هاوریکه م ببینم، به لام خوم گرت و فه رمانم به خومدا:
"مه گه رپوه، برؤ."

گیانی مرووف، که خزاوته نیو قاوغی له شه وه، هیشتا ناکامل و
نادروسته، به و که موکورتییهی خویه وه، ناتوانیت پیشبینی ئاینده یه کی
روون و به له ز بکات، ئه گهر توانیبای، ئهم لیکدا برانه شیوه یه کی
دیکه ی له خو ده گرت.

*

تا دههات دنیا زیاتر پرووناک ده بووه وه، ئیستا ئهم دوو به یانییه
ئاویزانی یهک بوو بوون. من پرووخساری هاورپی خوشه ویسته که مم،
له ژیر باران و دؤخی به نده ره که دا، به خه مباری و بیده نگییه وه، چاکتر
دهبینی. ده رکه ی کافتريا کرایه وه. ده ریا لرفه ی دههات و ده ریاوانیکی
کورته بالای لنگ فشوفول و سمیلشور هاته ژووره وه. دانیشتووه کان
به شادییه وه ده نگیان بو هه لبری:

- سلاو! که شتیوان، لیمونی!

من دیسان چومه په نایه که وه و هه ولم دا جاریکی تر ئه و خه ونانه له زهینی خومدا بهرجهسته بکه م، به لام تازه رووی هاوریکه م له بارانه که دا تو ابو وه.

تا دهات رۆژ زیاتر پووناک ده بو وه. لیمونی که شتیوان، ته زیحه کاره باییه که ی خوی دهرهینا و به بیدهنگی و دهموچاویکی مونه وه، دهستی به ته زیحات کرد. من هه ولم دا هیچ نه بینم و نه ژنه وم و ئه و تۆزه خه ونه ی، که دهیویست له پیش چاومدا ون بییت، له زهیندا بیهیلمه وه. خۆزگه جاریکی دی ئه و ساته م ده بینیه وه، که هاوریکه م

به "مشکی کاخه زخوری ناو بردم و من به شهرمه وه تو وره بووم.

له وه به دوا، من هر بیرم له وه ده کرده وه، که هه موو رق و نه فره تییه کانی رابردووی ته مه نم له و رسته یه دا بهرجهسته بوون، منیک، که به و راده زوره ژیانم خوش ویستو وه، چون به وه قایل بووم ماوه یه کی دووردریژ له ژیر هه ره سی کتیب و کاخه زی ره شنووسدا خه فه بیم؟ ئه و لیک جیا بوونه وه یه ی ئه و رۆژه ی هاوریکه م به ئاگای هینامه وه، چاوی زیاتر کردم وه، هه ستم به بارسووی کرد. له وه به دوا، که ناوی نه گبه تییه که ی خوم زانی، ئیتر تا راده یه ک ده متوانی به ئاسانی به سه ریدا زال بیم، ئیدی ئه م نه گبه تییه نادیار و سیراوی نه بوو، به لکوو له ناو وته یه کدا بهرجهسته بوو بوو، بو منیش به ره نگاری کردنی ئاسان بوو، به راستی ئه م وته یه به سه ختی کاری له ناخم کرد، بویه له وه به دوا بو پاساویک ده گه رام، تا واز له کاخه ز و کتیب بهینم و بکه ومه ناوجه رگه ی کار و ژیانه وه. قیزم له وه ده هاته وه، که مشکی نه گبه ت بوو ته هاوناوی من. تا پیش مانگیک ئه و دهره ته م بو ره خسا، که به و مه به سته م بگه م، له شوینیکی که ناری دوورگه ی کریتدا، به رانه ر به لیبیا، کانزایه کی کون و ته ریکی خه لوزی (لینیت) م به کری گرت، وا

ئىستا دەچمە ئەوئى تا لەگەل خەلكىكى سادە، واتا لەگەل كرىكار و جوتياردا دوور لە رەگەزى كاخەزخۆران بژىم.

بە شەوق و زەوقىكى زۆرەو بەرى سەفەرم بەست، دەتوت ئەم سەفەرە نەينىيەكى لە خۆيدا شار دوو تەو، بېرىم دابوو شىوہى ژيانى خۆم بگۆرم، بە خۆم دەوت: "گيانى من! تۆ تا ئىستا بىجگە لە تارمايى ھىچى تىرت نەدەبىنى و دلىشت پىي خوش بوو، بەلام من ئىستا تۆ بە خودى جەستە دەگەيەنم." ئىتر خۆت ئامادە كرد. رۆژى پىش سەفەرەكەم، كە بە نىو پەرە كاخەزەكاندا گەرام، دەستنووسىكى ناتەواوم دۆزىيەو، بە گومانەو ھەلم گرت و تەماشام كرد، دوو سال بوو لە قوولايى بووندا ئارەزوويەكى گەرە ھەلدەچوو، ئارەزوويەك ھەك تۆو چىندرا بوو، ئارەزووى بوودا، لە ھەر چركەساتىكدا، ھەستم دەكرد ئەو ئارەزوو ناوہوى من دەخوات، گەشە دەكات و گەرە دەبىت، دەجوولئى و بۆ ھاتنە دەرەو، بە ئەسپايى لە سنگم دەدات، ئىتر نەمدەتوانى لە كۆل خۆمى بكەمەو، ئەسلەن تواناي كاريكى وام نەبوو، تازە بۆ لەباربردنى ئەو بىرە گەلىك درەنگ بوو.

لەو كاتەدا، كە بە گومانەو دەستنووسەكەم لەناو لەپمدا گىر دابوو، ناكاو زەردەخەنەى ھاوړىكەم، كە پىر بوو لە گالته و خوشەويستى، ئەو ناوہى داگرت. بە نىگەرانييەو و تم: "من ئەمە لەگەل خۆمدا دەبەم، پىي مەكەنە، ھەردەبىبەم."

دەستنووسەكەم ھەك مندالىكى شىرەخۆرەى قوناغەكراو بە چاكى پىچايەو ھەلمگرت.

دەنگى رەق و ناچۆرى لىموني كەشتىوان بەرز بووہو، من گويم گرت، باسى لەو دىو و درنجانە دەكرد، كە لە كاتى زرياندا سەر كەوتبوونە سەر بادەوانەكەى و كەوتبوونە لستنەوہى. دەى وت:

- ئەو دىۋو و درنجانە نەرم و لىنجن، كە مرۆف دەستيان لىدەدات دەستى دەسووتىت. من جارىك خۆم بادا و بە درىژايى ئەو شەوۋە ۋەك شەيتان پزىسك لە رۋوم بووۋە، ئەوسا ۋەك ئەوۋەي پىم وتن، ئاۋ ھاتە ناۋ كەشتىيەكەۋە و بارە خەلۋزەكەمى تەر كرد. بارەكە ھىند قورس بوو لە ۋەدا بوو كەشتىيەكە سەروبن بىت، تا دەشەھات پرتەر دەبوو، لەو كاتەدا يەزدانى مەزن بەزەيى بە مندا ھاتەۋە، ھەورە ترىشقەيەكى ۋاى نارد، كە دەرگەي تەختەي ئەمبارى كەشتىيەكەي لى كردهۋە و ھەموو خەلۋوزەكەي رژاندە نىۋ دەرياكەۋە، دەريا پر بوو لە خەلۋوز، كەشتىيەكە سووك بوو، لاسەنگىيەكەي نەما و راست بووۋە، بەو شىۋەيە من ئەمجارەيش رزگارم بوو.

كتىبەكەي دانتىم لە گىرفانم دەرھىتا، كە "ھاۋرپى سەفەر"م بوو. پايپەكەم پى كرد. پالم بە ديوارەكەۋە دا و ئاسوودە پىم لى درىژ كرد. كەمىك دوودل مام، كە لە كوئى شىعرەكانەۋە دەست پى بكەم، لە قىرە سووتىنەرەكانى دۆزەخەۋە، يان لە بلىسە فىنك و پاكرەرەۋەكانى بەرزەخەۋە؟ يان راستەوخو خۆم بخەمە سەر بەرزترىن چىنى "ئومىدى مرۆف"،⁶ دەبوو يەك لەمانە ھەلبىژىرم. كتىبە بچكۆلەكەي دانتىم بە دەستەۋە بوو، چىژم لەۋە دەبرد، كە ئازادم لەم ھەلبىژاردنەدا، چونكە ئەو شىعرانەي ئەو بەيانىيە بو خويندەۋەي خۆم جيا كردنەۋە، جۆش و ئاھەنگىكى تەۋاۋى دەدايە ھەموو رۆژەكەم.

خۆم دابوو بەسەر لاپەرە پر لە نووسىنەكانى كتىبەكەدا، تا بىرپارەكەم بدەم، بەلام دەرفەتى ئەو كارەم بو نەرەخسا، ناكاو بە نىگەرانىيەۋە

6 ئامازەيە بە فەسلە جياۋازەكانى كتىبى (كۆمىدىيەي خودايى)سى دانتى. -ف-

سهرم بلیند کرد، نازانم بو وام ههست کرد، که دوو کون بوونه ته تهپلی سهرم، زوو پروم وهرگیرا و له دهرکه شووشه بییه که وه له پشت سهری خۆم پروانی، ئومیدیکی دیوانه ئاسا، که دهشیت هاوریکه م بینمه وه، وهک برووسکه به میشکما گوزه ری کرد، وام ههست کرد په رجوویهک ده بینم، به لام په رجوو پرووی نه دا، غه واره یه کی ته مه ن نزیک شهست ساله، بالابه رزیکی باریک و چاوبز، لووتی به شووشه که وه نووساندبوو و ته ماشای منی ده کرد، توربه یه کی بچوویکی له بن دهست بوو.

ئه وهی زیاد له هه ر شتیک کاری لی کردم، چاوی بوو، چاوی خه ماوی و نیگه ران، گه پباز و پرشنگه اویژ. ئیتر وا هاتبوونه بهر چاوی من.

که نیگای هه ردوو کمان پیک گه شت- وهک ئه وه له دلی گه رایت، که ئه و که سه ی به دوایدا ویله من بم- بی دوودلی دهستی دریزکرد و دهرکه ی کرده وه، به ههنگاوی دریز و خیرا به لای میزهکاندا تیپه ری، که گه شته بهرده م وهستا، لی پی پرسیم:

- ده چیه سه فهر؟ خوا بیکات بو کوی؟

- ده پروم بو کریت، بو ده پرسیت؟

- منیش ده بهیت؟

به وردی لییم پروانی، پرومه تی تیک قوپاوی، چه نه ی پانی، ئیسکه دهر په ریوهکانی ده موچاوی، مووی خۆله میشی و لوولی، دوو چاوی دره وشاوهیش.

- تو بو؟ چیت لی بکه م؟

شانی هه لته کاند و به ته وسه وه وتی:

- بو! بو! واتا مروّف به بی وتنی "بو" ناتوانیت کار بکات؟

ناتوانیت به دلی خوی کاریک بکات؟ باشه، له گه ل خۆتدا

بهره. ئیتر... وهک چیشتلینهریک، من گوشتاوی وا دروست دهکهم له ژیانندا نه خواردییت و نه بیستییت.

دامه قاقای پیکه نین. خوشم له رهفتار و قسهی هات، ههزیشم له گوشتاوی بوو. بیرم کردهوه، بردنی زهلامیکی وا ساده بو ئه و کهنار دهریا دوور و تهریکه، رهنگه کاریکی خراپ نه بییت، هیچ نه بییت گوشتاوی و رابواردنیکی تیدایه. له پرواله تیدا ئه وه دیار بوو، که گه لیک دهریای بری بییت و بو خوی سه ندادیکی به حری بییت. خوشم پیی هات.

سه ره زله کهی له قاند و زور خومانه وتی:

- بیر له چی ده که یته وه؟ سهیره! دیاره تۆیش به سهنگ و تهرازوو لیک ده ده یته وه و تا دوا مسقال دهی کیشیت، وا نییه؟ دهی کاکی من بریار بده، ئازابه.

ئه م کابرا چه ته وله به سه ره سه رمه وه وه ستابوو، من له وه ماندوو تر بووم سه ره بهرز بکه مه وه و قسهی له گه لدا بکه م، کتیبه کهی دانتیم لیک ناو پییم وت:

- دانیشه! ههز ده که ییت پیاله یهک گوله مریه مهی کولاو بخویته وه؟

دانیشت و توربه کهی به پاریزه وه له سه ره میزه کهی ته نیشتی دانا. به ته وسه وه وتی:

- گوله مریه مه؟ ئادهی روله پیکیک ئاره قم بو بینه.

ئاره قه کهی قوم قوم هه لده دا و هه ر قومیکیشی بو ماوه یهک له ناو ده میدا راده گرت، تا ته واو تامه کهی بچیژیت، پاشان له سه رخو نوشی ده کرد تا دهرونی گهرم بکاته وه. به خوم وت: "مرویه کی چیژپه رسته، بیگومان کارامه و به نه زموونیشه." لیم پرسی:

- چ کاره ییت؟

- هه موو شتيك، به پي، به دهست، به سهر، به هه موو شوينيكم، نه وهنده به سه كه پيم بلئيت چي بكه م.
- به م دواييه له كوئى كارت ده كرد؟
- له كانيكدا، من كانزاييه كي چاكم، ده زانيت؟ هه موو جوړه كانزايه ك باش ده ناسم، ده توانم ريشه ي كان بدوزمه وه.
- تونيل لى بدهم و بچمه ناو بيره وه، هيچ ناترسم، له وئى كاري باشم ده كرد، سهركار بووم و گله ييم له ژيان نه بوو، به لام ناكاو شه يتان دهستي خسته كاره كه مه وه. عه سري شه ممه ي رابردوو كه ميك سهر م گهرم بوو، خاوه ن كاره كه، كه نه و روژه بو پشكنين هاتبووه كارگه كه؛ گرتم و تيرم كوتا.
- لئيت دا؟ بو؟ چي لئيت كردبوو؟
- له من؟ هيچ. باوه ر بكه هيچي له من نه كردبوو، ته نانه ت نه مه يه كه مجار بوو نه و پياوه ببينم، نه و بيچاره يه جگه ره يشي به سه رماندا دابه ش كرد.
- نه ي بو؟
- نا! توئيش زور پرسيار ده كه يت! ئيتر براله وام به سه ر هات. تو چيروكي ژني ئاشه وانته⁷ بيستووه، ها؟ چاكه، ده شئيت مروف له گه لوگيپالى ژنه ئاشه وانته وه فيري خوئندن بيت؟
- ئاوه زي ئاده ميزاديش ته واو وهك گه لوگيپالى ژني ئاشه وانته،
 من له باره ي ئاوه زي مروقه وه زور پيناسه م
 خوئندوونه ته وه، به لام نه مه يانم له هه موو نه وانى دى پي
 سه ير و ديار تر بوو، بوئه پيم خو شبوو.

⁷ ناماژه به چيروكيك، كه پياويك بو ئارديكين ده پواته ئاشيكي، ژني ئاشه وانته كه بو هه لگرتنى ئارده كه داده نه ويته و خواره وه ي دهر ده كه ويته، پياوه كه له و ديمه نه ده خرؤشئيت و خوى بو ناگرديت. -ك-

به پهروشه وه تماشای هاورې تازه کهم کرد، دموچاوی پر له
چرچولوچی، وهک خوره لی دابیت و ابو، دتوت ره شه با و باران
خوار دوویانه. چند سال دوا، نه وه دیسان دموچاویکی تری له و
بابه ته، وهک داری خوره لی دراو و ناچوری هینایه وه یادم، نه ویش
دموچاوی پانا ئیت ئیستراتی⁸ بو.

لیم پرسى:

- چی له توربه کهت دایه؟ خوراک؟ جلوبه رگ؟ یان نامرازی
کار؟

هاوریکه م شانی هه لته کاند و به پیکه نینه وه وتی:

- بیچاوینی بی! هوشیار دیتته بهرچاوا!

به قامکه دريژ و درشته کانی توربه کهی کرده وه، پاشان که وته وه
قسه:

- نا، نه مه سهنتووره.

- سهنتوور؟ مه گهر تو سهنتووریش ده ژه نیت؟

- به لی! که لات ده بم، ده که ومه چایخانه و مه یخانه کان و

سهنتوور لی ددهم. ناوازه کونه کانی ماکدونی دهلیمه وه،

پاشان بهم کلاوه مه وه، که ده بیینی، خولیک ده خوم و داوا

ده کهم تا کلاوه کهم پر ده بیت له دراوی قه به.

- ناوت چیه؟

- ئالیکسیس زوربا⁹. هه ندیک جار به هوی دريژی بالام و

سه ره پانه که مه وه، بو گالته پیکردن به (که رهک)¹⁰ نام

ده بن، به لام هه موو که سیک نازاده به هر ناویکه وه، که

⁸ Panati istrati (1884-1935) نووسه ری پومانی که تووشی نه خوشی سیل هات، به زمانی فرهنسه یی

دهینووسی، شاکاره کانی (مالی تورنیگا 1933) و بهرگی به که می ژیانی نادریان زوگرافی (مرزی بیئیمان).

⁹ Alexis Zorba

¹⁰ که رهک: داریکی دريژی سه رپانه، له فرهنه کاند کولیره و سه موونی پی تاوتوی ده کهن. که لژیسی پی ده لین. -ک-

بیهوئیت بانگم بکات. ناویکی ترم (پاسوتیمپو)، یان (کات به سهر بردن)ه، چونکه سهردهمیک ناوکه کووله که ی برژاوم ده فرۆشت، ناویکی ترم (ئافات)ه، چونکه ریم بکهوئیت ههر جییهک تووشی به لای ده کهم، ناو و نازناوی تریشم ههن، به لام باسی ئه وانه بو کاتیکی تر.

- چۆن فییری سهنتوورلیدان بووئیت؟

- ته مه نم بیست سالان بوو، له جه ژنیکی گونده که ماندا، که ده کهوئیته دامینی چیا ی ئۆله مپه وه، بو یه که مجار بیستم که سیک سهنتوور لی دهادت، ئه وهنده ی راکیشام که هه ناسه م له سینه مدا وهستا و هه موو گیانم بوو به گوئی و تا سی رۆژ هیچم بو نه خورا. شهویک باوکم، خودا لئی خوش بیئ، لئی پرسیم: "چییه؟ چ مه رگته؟" وتم: "ده مه وئیت فییری سهنتوورلیدان بیم" وتی: "شهرم ناکه ییت؟ بو تو قه ره جیت؟ ده ته وئیت بیته لوئی؟" وتم: "ده مه وئیت فییری سهنتوورلیدان بم." که میک پارهم پاشه کهوت کردبوو، که زه ماوهندی پی بکه م، ئه وسا من هه رزه کار بووم، جۆش و خرۆشی گه نجیه تیم بوو، منی هه ژار و گه مژه ده مو یست ژن بهیئم، هه رچییه کم هه بوو به که م و که سریکه وه به سهنتووریکم دا، ئه مه ئه و سهنتووره یه که ئیستا ده ییینیت. به م سهنتوره وه که وتمه گه ران، هه ر پۆیشتم تا گه یشتمه سالونیک، له وئ تورکیکم پهیدا کرد به ناوی ریتسیپه فهندی¹¹، که مامۆستای سهنتوورلیدان بوو، که وتم به سهر پییدا. وتی: "چیت ده وئیت به چکه گاور؟" وتم: "ده مه وئیت فییری سهنتوورلیدان بم." وتی: "باشه بو خۆت ده خه یته سهر پیم؟" وتم: "چونکه پارهم نییه

له باتی فیڤرکړدنه کهم بته مې. وتی: "که واته تو شیت و شهیدای سهنتوورلیدانیت؟" وتم: "به لئ!" وتی: "باشه، بمینه ره وه روله! من چاوم له پولی تو نییه."

سالیک لای مامه وه و فیڤری سهنتوورلیدان بووم. رهنګه نه و ئیستا مردبیت. خودا لئی خوش بیت، خودایهک، که دهرکهی به هشته کهی له سهر سهگل دهکاته وه با له سهر ریتسیپه فهدیشی بکاته وه. من له و کاته وهی فیڤری سهنتوورلیدان بووم؛ بوومه ته مروقیکی تر، که خه م دام دهگریت، یان بی پاره ده بم، سهنتوور لی ددهم، وا ههست ده کهم باری له شم سووکر ده بیت. له کاتی سهنتوورلیداندا نه گهر قسه م له گه لدا بکه ن هیچ ناژنه وم و نه گهر بیشی ژنه وم، ناتوانم قسه بکه م، هه لبت دلم دهیه ویت به لام ناتوانم.

لیم پرسى:

- بو زوربا؟

- ئای! ئیتر به ئاره زوو.

دهرکه کرایه وه، دیسان دهنگی هاژه هاژی دهریا خوئی کرده وه به ناو کافتريادا، دهست و پیی هه موومان له تاو سهرما به سته بووی. من زیاتر خوم خزانده گوشه که مه وه و پالتاوه کهم له خومه وه پیچا، هه ستم به خوشییه کی زوری نه و حاله ته کرد. به خوم وت: "بو کوی بچم؟ لیړه دا ئاسووده م، خوژگه نه مه چند سالیکی ده خایاند."

ته ماشای نه و مروقه سهیره م ده کرد، که به رانبه رم دانیشته بوو، چاوی تیږی بووم، چاوه بچووک و خرهکانی، که ته واو رهش بوون و له سپینه که یاندا ورده دهماری سوور ده بیندرا، هه ستم کرد نه و چاوانه به قولایی مندا رو ده چن و ناوه وه م هه لده کولن.

وتم:

- باشه، دواى ئه وه؟

جاريكى تر زوربا شانه رهق و تهقه كاني هه لته كاندن و وتى:

- ئيترواز له م باسه بهينه، ده توانيت جگه ره يه كم بدهيتى؟

جگه ره يه كم دايه، له گيرفانى هيله كه كهيدا بهرده چه خماخيك و
ئه ستييه كى دهره ينان و جگه ره كهى داگيرساند، وهك نيشانهى
قايلبوون چاوى نيوه نووقاو بوون.

پرسيم:

- ژنت هيناوه؟

به توور په يبيه وه وتى:

- بو نا؟ منيش پياوم، وا نيه، پياوئيش و اتا كوئر، منيش وهك

هه موو پياوانى دى به سه ره وه كه وتمه نيو چاله كه وه و ژنم

هينا، پاشانئيش خراپ ليژ بوومه وه، و اتا بوومه سه روكى

خيژان، ماليكم دروست كرد و بووم به خاوهنى مندال و

دهردى سه رى، به هه ر حال... دروود بو سه نتوور.

- و اتا بو نه هيشتنى خه م و خه فته له نيو مالدا سه نتوورت

ده ژهند؟

- ئاها دياره تو ناتوانيت هيچ سازيك بژهنيت! ئەم قسانه چين

ده يانكه يت؟ له نيو مالدا دنيايهك ناخوشى هه ن، ژن هه يه،

مندال هه يه، بير له وه ده كه يته وه چى بخون؟ چى له بهر

بكه ن؟ ئاينده چون ده بيت؟ ئاى له و دوزه خه! نا گيانه كه م...

نا، ده بيت بو سه نتوور ليدان خه يالت ئاسووده بيت، ده بيت له

بيري هيچى تر دا نه بيت. كه ژنه كه م زور بلييى بكات چون

چاوه رپي ئه وه ده كه يت بتوانم سه نتوور لى بدهم! كه

مناله كانم له برساندا زروقه يان بيت، كهى دل و دهماخى

سازليدانم ده بيت؟ بو سه نتوور ليدان ده بيت مروف هه موو

هۆش و گوۆشى لای سهنتوورهكهی بیټ، نهك له جیټی تر،
تیدهگهیت؟

به لئ، له وه گهیشتم زۆر با ئه و كه سهیه، كه ماوهیهكهی دریژ بوو من به
دوایدا دهگه رام و نه م ده دۆزییه وه، (پیاویکی دل زیندوو، نهوسن و
چلیس، گیانیکی گه وره و سهركیش، كه هیشتا په یوهندی له گه ل دایکی
سروشندا نه بریبوو، ئه م پیاوه کریکاره، واتای وشه کانی هونه ر،
خۆشه ویستی، جوانی، پاكژی و ئاره زووی به ساده ترین وشه ی
مرۆیی بو من راقه ده کرد.

ته ماشای دهسته زبر و قلیشاو و ده ماراوییه ناقولاکانیم کرد، كه
ده یانتوانی هم بیلکاری بکه ن و هم سهنتوور لی بدن. زور به
هیوری و سۆزه وه، وهك كراس له بهر ژنیک دابكه نیټ توربه كه ی
کرده وه، سهنتووریکهی کۆنی، كه بر به نی زه مانه بریقه ی دابیټی، به
کۆمه لیک ژیی له مس و له عاج دروستکراو، كه به گولینگه یه کی
سووری ئاوریشمین رازیندرابوو وه، ده رهینا، به په نجه درشته کانی
له سه رخۆ و ئارام كه وته لاواندنه وه ی سهنتووره كه ی، وهك ژنیک
بلاوینیټ وا بوو. پاشان جاریکی تر وای له توربه كه دا پیچایه وه،
دهتوت له شی خۆشه ویسته كه یه تی و نایه ویټ سه رمای بیټ. دیسان
به پاریزه وه توربه كه ی له سه ر کورسیه كه دانا، له بهر خۆیه وه وتی:
- ئه مه یه سهنتووره كه ی من.

وا ئیستا كه شتیوانه كان پیکه کانیان لیک ده دن و قاقا پیده که نن، کاپتنه
پیره که مستیکی خۆشه ویستانه ی به پشتی لیمونی که شتیوانه دا کیشا
و پیټی وت:

- بیگومان زور ترسایت، وا نییه لیمونی؟ راست بلی، خودا
دهزانیّت چهند دانه مؤمت نه زری نیکولای پیروژ¹² کردووه!
کهشتیوانه که برو پرهکانی ویک هیئانه وه و وتی:

- کورپینه! من بهم دهریایه سویند بو همووتان دهخوم، که
رووبه پرووی مهرگ بوومه وه، نه حه زره تی مریه مم
بیرکه وته وه و نه دهستم به داوینی نیکولاه گرت، ته نیا
رووم به ره و سالامین¹³ وهرگیرا، ژنه که مم بیر که وته وه و
هاوارم کرد: "ئای کاترینای میهره بانم، خوزگه ئیستا له ناو
پیخه فه که تدا ده بووم."

دیسان کهشتیوانه کان له قاقای پیکه نینیان دا و لیمونی کاپتنیش
پیکه نی، دووباره که وته وه قسه: "بروانن، ئەم ئاده میزاده چ ده عبایه کی
سهیره! ئیزرائیل به شمشیری پرووته وه به سهر سه ریه وه وه ستاوه و
که چی ئەو بیرى له و شوینه یه، که وتم، ههر ئەو شوینه نه ک جیی تر.
دهک بهر نه فره تی شهیتان که ویت هه ی به رازی پوخل."
دهستی به یه کدا دا و هاواری کرد:

- دهی روله، ریزیک خواردنه وه بو هموو براده ران بیته.
زوربا، گویچکه گوره کانی بو قسه کان ته کاندبوو، پاشان پرووی به
لای کهشتیوانه کاندا وهرگیرا، ئنجا له من پاما و پرسى:
- ئەم براده ره مه به سستی له کوییه؟ باس له چی ده کات؟
ناکاو تیگه یشت و ئاخیزیکی بو کرد، به دهنگیکی ئافه رین ئامیزه وه
وتی:

¹² Saint nicholas قه شه یه کی سه ده ی چواره مه، که له سهرانسهری دنیای مه سیمییه تدا جیی ستایش و پیرلینان

بوو. -ک

¹³ Salamis سالامیس، یان سالامین دورگه یه که له پوژهلای یونان و پوژئاوای نه سینادا، له که نداوی سارونیک.

- ئافەرىن ھاۋرى! ئەم كەشتىوانانە ئاگادارى نەيتىيەكانن، ئەشى لەبەر
ئەۋەبىت، كە شەۋانە پۈژ چىنگاۋشى مەرگن.

مستە تۈپزىيەكەى لە ھەۋادا چەرخاند و پاشان وتى:

- باشە ئەمە چىرۈكىكى ترە، با بگەرىيىنەۋە سەر باسەكەى
خۇمان، ئىستا من برۆم يان بمىنمەۋە؟ تۆ برىارى خۆت بدە.

وتم:

- زۇربا! [ئەۋەندە لىم ھاتبۈۋە پىشەۋە خەرىك بوو بگەومە
ئامىزى] تۆ لەگەل مندا ۋەرە، من لە كریت كانى خەلوزى
بەردم ھەيە و تۈيش دەبىتە چاۋدىرى كرىكارەكان، شەۋانە
بە جووتە لەسەر لمى كەنار دەريادا پال دەكەۋىن. من لەم
دنيايەدا نە ژنم ھەيە، نە مندال و نە سەگىش، پىكەۋە
دەخۋىن و دەخۋىنەۋە، پاشان تۆ سەنتوور دەژەنىت.

- بىگومان ئەگەر سەر و دلّم خۆش بن، ئەگەر لەسەر خۆم بم،
لە بارەى كارکردنىشمەۋە؛ تا بلىيت كار دەكەم، چونكە دەبمە
پياۋى تۆ، بەلام سەنتوورلىدان باسىكى ترە، سەنتوور
گياندارىكى كىۋىيە و پىۋىستى بە ئازادىيە، ئەگەر من كەيفم
ساز بىت، سەنتوور لى دەدەم و گورانىش دەلىم، سەماى
زىم بىكى¹⁴ و ھاساپىكو¹⁵ و بىندوزالىس¹⁶ دەكەم، بەلام با
ھەر لەم سەرەتايەۋە پىت بلىم، ھەموو ئەمانە كاتىك دىنە
دى، كە من بە تەۋاۋى كەيفم ساز بىت، برادەرىمان لەۋلاۋە
بوەستىت، ھەر شتىك بە كاتى خۆى، ئەگەر بتەۋىت بە زۇر

14 Zeimbekiko سەمايەكى مىللى بەك لە خىتلە كەنارىيەكانى ئاسىيى بچووكە.

15 Hassapiko سەماى قەسابان.

16 Pendozali، يان Pentozali لە سەما جۇراۋجۇرەكانى گەلى كرېتن.

پيم بکهیت ئەوا پیکهوه ناگونجین. دەبییت ئەوه بزانییت، بۆ ئەم جۆره شتانه من مروفتیکم بۆ خۆم.

Free Will

- مروفتیک؟ مەبەستت چییه؟

- مەبەستەکم ئاشکرایه، واتا ئازادم.

بانگم کرد.

- گارسۆن! پیکیکی تر ئارهق.

زۆر با هاواری لی ههستا:

- بیکه به دوو پیک، تۆیش دەبییت بخۆیتهوه، دەبییت

پهرداخه کانمان لیک بدهین، گول مریه مهی کولاو و ئارهق

پیکهوه ناگونجین، دەبییت تۆیش پیکیک ئارهق بخۆیتهوه، تا

رپیکه وتنه که مان کوکتر بییت.

ههردوو کمان پهرداخه کانمان لیکدان، ئیتر تهواو روژ بووبوووه.

کهشتی، شووتی لیدا. به له موانیک، که جانتاکانی منی هینابوووه ناو

کهشتییه کهوه؛ ئاماژهی بۆ کردم، به دەم ههستانهوه وتم:

- خودامان له گهڵ! با برۆین.

زۆر با، خوینساردانه وتی:

- شهیتانییش.

داموو کایهوه و توربهی سهنتووره کهی نایه بن بالی، ده رکه کهی

کردهوه و یه کهم کهس بوو، چوووه ده رهوه.

Faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

دهریا و هه‌وای خوۆشی پاییزی و دوورگه‌کانی پر له پووناکی و په‌رده‌یه‌کی ناسکی ورده‌بارانی له‌سه‌رخۆ، که هه‌میشه یۆنانه رووته‌که‌ی داده‌پۆشی، هه‌موومانی ئه‌فسوناوی کردبوو. به‌خۆم وت: "خۆزگه‌م به‌و که‌سه‌ی، که پیش مردنی له‌گه‌شتی نیو ده‌ریای ئیجه تیر بووه."

خۆشبه‌ختیه‌کانی ئه‌م دنیا‌یه زۆرن، ژن، میوه، بیروباوه‌ر، به‌لام به‌لای منه‌وه هیچ خۆشیه‌ک هینده‌ی گه‌شتی نیو ئه‌م ده‌ریایه، له‌هه‌وای سازگار و پاکیزه‌ی پاییزدا، که له‌به‌ر خۆته‌وه‌ ناوی هه‌ر یه‌ک له‌ دوورگه‌کان به‌ینیت، دلی مرۆف ناخه‌نه قولایی به‌هه‌شتی تام و چیژه‌وه. مرۆف له‌ هیچ جیه‌کی تری ئه‌م دنیا‌یه‌دا، ئه‌وه‌نده هێور و ئاسان، له‌ واقیعه‌وه، هه‌نگاو نانیته‌ ناو خه‌ونه‌وه. لیره سنووره‌کان ده‌پێچرینه‌وه و له‌ ئه‌ستونده‌گی کۆنترین که‌شتیدا گۆل و میوه ده‌روین. ده‌لێی لیره، له‌ یۆناندا، په‌رجوو به‌ری داریکه، که پێویستی ژیا‌نه.

نزیکی نیوه‌رۆ بوو، که بارانه‌که خوۆشی کرده‌وه. خۆر هه‌وره‌کانی له‌ یه‌ک داب‌پین، خوۆشی ناسک و دلۆقان و تازه‌شۆردراو ده‌رکه‌وت، به‌ تیشکه‌که‌ی خاک و ئاوه‌ خوۆشه‌ویسته‌که‌ی لاواند. من له‌ پیشی که‌شتیه‌که‌دا وه‌ستا‌بووم، مه‌ستی په‌رجوو‌ه‌کانی سروشت بووم، که تا کۆتایی ئاسۆ دیار بوو.

دەريا و ھەواى خۆشى پايىزى و دوورگەكانى پر لە پووناكى و پەردەيەكى ناسكى وردەبارانى لەسەرخۆ، كە ھەميشە يۆنانە پروتەكەى دادەپۆشى، ھەموومانى ئەفسوناوى كردبوو. بە خۆم وت: "خۆزگەم بەو كەسەى، كە پيش مردنى لە گەشتى نيو دەرياي ئىجە تير بوو."

خۆشبەختيەكانى ئەم دنيايە زۆرن، ژن، ميوە، بيروباوەر، بەلام بەلاى منەو ھىچ خۆشبيەك ھىندەى گەشتى نيو ئەم دەريايە، لە ھەواى سازگار و پاكيزەى پايىزدا، كە لەبەر خۆتەو ناوى ھەر يەك لە دوورگەكان بەينيت، دلى مرۆف ناخەنە قولايى بەھەشتى تام و چيژەو. مرۆف لە ھىچ جىيەكى تى ئەم دنيايەدا، ئەوئەندە ھيور و ئاسان، لە واقعەو، ھەنگاو نانیتە ناو خەونەو. ليرە سنوورەكان دەپيچرینەو و لە ئەستوندەكى كۆنترين كەشتيدا گول و ميوە دەروين. دەلى ليرە، لە يۆناندا، پەرچوو بەرى داريكە، كە پيوستى ژيانە.

نزيكى نيوەرۆ بوو، كە بارانەكە خۆشى كردهو. خۆر ھەورەكانى لە يەك دابرين، خۆيشى ناسك و دلوقان و تازەشوردراو دەرکەوت، بە تيشكەكەى خاك و ئاو خۆشەويستەكەى لاواند. من لە پيشى كەشتيەكەدا ھەستا بووم، مەستى پەرچووەكانى سروشت بووم، كە تا كۆتايى ئاسۆ ديار بوو.

کهشتیه که یونانی تیدا بو، که سانیک که له شهیتان دهچوون،
چاویان بز و میشکیشیان وهک کالاکونه کانی بازار وا بو،
سه رگه رمی بینه و به ردهی مامه له بوون، له پیا تو یه کی ناساز و ژنانی
له خوبایی و به دگۆ، به لام به روالهت داوینپاک دهچوون. هه موو ئه م
دیمه نانه دۆخیکی گوندییانه ی ناشیرینیان به و ناوه دابوو، چهزت
ده کرد ئه مسهر و ئه وسهری کهشتیه که بگری، نوقمی ناو ده ریا که ی
بکهیت و زور چاک بیته کینیت، تا ئه و بوونه و ه رانه ی کهشتیه که یان
پیس کردوو، له مروقه وه بیگره تا مشک و میروو، هه موویان خالی
بکهیته نیو ده ریا که وه، پاشان کهشتیه که بشویت و به رهنگ و
روویه کی تازه و خالییه وه بیخه یته وه ری.

به لام من هه ندیکجار به زهیی به روکی ده گرتم، به زه یییه کی بودایی،
سارد وهک ده رئه نجامه کانی باسوخواسی میتافیزیکی، به زهیی نهک
ته نیا به حالی مروقه کان، به لکوو بو هه موو ئه و دنیا یه ی که ده جهنگن،
هاوار ده کهن، ده گریه ن، ئومیدیان هه یه و که چی ئه وه نابینن، که
هه موو شته کان بیجگه له خه یالی پووچ و بیواتا چی دیکه نین. به زهیی
به یوناندا، به کهشتی و ده ریا و به خوّم و به کانی خه لوز و به و
ده ستنوو سه ناته وا وه ی منیشدا، که له باره ی بودا وه یه. به هه موو ئه و
پیکهاته بیهودانه ی رووناکی و تاریکی، که ناکاو دین و هه وای پاک و
بیگه رد پیس ده کهن.

ته ماشای زوربام کرد، که به ده موچاوی قوپاو و رهنگی په ریوییه وه،
له پیشه وه ی کهشتیه که و له سه ر به سه ته گورسیک دانیشتبوو،
لیمو یه کی بون ده کرد و گوئی زله کانی له بگره و به رده ی ئه وانه
گرتبوو، که یه کیان به رگری له شا ده کرد و ئه و ی تریان له

ڦينزوليس¹⁷، سهري دهلهقاند و تفي رڤو دهكرده سهر زهوييهكه،
گالتهى به قسهكان دههات و لهژير ليئوهوه دهى وت:
- ئەم كالاكونانه چين! تهريق نابنهوه!

پرسيم:

- زوربا! مه بهستت له كالاي كوڤ چيه؟

- مه بهستم هه موو ئەم شتانهيه: دهولت، ديموكراسى،

رېفراندوم، نوينه ران، هه موو ئەم شته هه ليتوپه ليتانه.

به برواي زوربا، رووداوه هاوچه ركهكان كوڤ بوو بوون، چونكه ئەو
له بريارى ناوه وهى خويدا به سهر هه مووياندا تپه ريبوو. له زهينى
ئهودا، تيليگراف و كهشتى هه لم و رپى ئاسن و رهوشتى باو و ولات
و دين، شتگه ليك بوون له بابتهى تفهنگه كوڤ و ژهنگليدراوهكان.
گياني زوربا له دنيا خيرتر بو پيشه وه دهرويشت.

گوريسهكان به ئەستوندهگهكانه وه جيره جيريان بوو. رۆخهكان
سهمايان دهكرد. رهنگى ژنهكاني ناو كهشتى له ليمو زهردرت بوو.
هه موو چهكي ژنانهيان، واتا سوراو و سپياو و كورسييت و سنجاقى
سهر و شانهيان دانابوونه سهر زهوييهكه، ليويان بيهرنگ و نيتوكيان
شين داگه رابوون. قزقه ره پيرهكانيان پهريان لي دهبووه وه، په ره
خوازراوهكانيان دادهكهوت، وهك قرديله و برژانگى دهستكرد و خالى
كوتراو و ملوانكهكانيان، كه مروف چاوى پييان دهكهوت هيلنجى
دههاتى و له هه مان كاتدا زورى دل پييان دهسووتا. زوربايش زهرد
و پاشان سهوز داگه را و چاوه گهشهكاني ليل بوون، تهنيا له
دهوروبهري عهسر دا بوو، كه بهرچاوى كرايه وه، دهستى دريژكرد و

¹⁷ Venizelos، سياسي تهمدارى يونانى، كه له شارى كانه- كريت (1864-1934) له دايك بووه، له سالهكاني

1910 تا 1915، 1928 تا 1932 و 1933 تا 1935 سهروه زيرى يونان بووه. -ف-

دوو دۆلفینی پیشاندام، که له ئاوه کهدا هەر ههلبهز و دابه زیان بوو،
پێ به پێی که شتییه که دههاتن، به خۆشییه وه وتی:
- ته ماشای ئه و دۆلفینه بکه.

له و کاته دا و بو یه که مجار په نجه ی دۆشاومژه ی دهستی چه پیم بینی،
که له ناوه راستدا قرتابوو، راپه نیم و پیم ناخۆش بوو، هاوارم لی
ههستا:

- زۆر با! ئه وه په نجه ت چیه تی؟
له بهر ئه وه ی له بینی دۆلفینه کان، من خۆشحالیی خۆم ده رنه بریبوو،
به ساردییه وه وتی:

- هیچ.

من سوور بووم له سه ر پرسیاره که م و پیم وته وه:

- مه کینه په نجه تی ورد کردوو وه؟

- مه کینه ی چی؟ من خۆم بریومه.

- خۆت؟ بو؟

به ده م شان هه لته کاندنه وه وتی:

- تو ناتوانیت تی بگهیت سه روک، من پیم وتیت هه ر کاریک تو
بیلئیت کردوو مه. ماوه یه کیش گۆزه م دروست ده کرد،
شهیدای ئه م کاره یان بووم، دهزانیته مروّف مشتیک قور
هه لگری و چی دلی بیهوئیت لیی دروست بکات چ واتایه کی
هه یه! فرپر؛ چه ر خه که ده سورپینی و وه ک شیت قوره که یشی
له گه لدا ده سورپیت، له گه ل ئه وه یشدا، که تو به سه ر سه رییه وه
وه ستاویت و ده لیی ئیستا گۆزه دروست ده که م، ئیستا ده فر
دروست ده که م، ئیستا چراوگیک دروست ده که م، به کورتی
چی دلم بیهوئیت دروستی ده که م، به مه ده لین: "بوون به
مروّف. واتا ئازادی.

نەر ئىزىم ئىزىم سۆزۈم دەكات
بىر بىرگە بىرگە!

ئىتر دەرياگەي لە بىر كىرەبوو، گازى لە لىمۆكەي دەستى نەدەگرت و
چاۋەكانىشى پووناكتر بوون.

پرسىم:

- ئاخر پىت نەوتم پەنجهت بۆ واى لىھاتوۋە؟
- ھىچ، كە لەسەر چەرخەكە كارم دەكرد رپى لى دەگرتم، لە
ھەموو دىزەيەكدا ئەسكوى بوو، كارى لى تىك دەدام، منىش
پوژىك تەورىكم ھەلگرت و...
- ئازارت نەبوو؟
- چۆن ئازارم نەبوو، خۆ داروبەرد نىم؛ مروم. بىگومان
ئازارى دام، بەلام ۋەك پىم وتىت، دەستى ھىنايە رپم و
منىش برىم.

خۆر ئاۋابوو. دەريا بۆ ماۋەيەك ھىور بوۋەۋە و ھەورەكان لىك
دابران. يەكەمىن ئەستىرەي شەۋ ھەلھات. من تەماشاي ئاسمان و
دەريام كرد و كەۋتمە بىر كىرەنەۋەي ئەۋەي، مروم ھىند عاشقى
كارىك پىت، كە بە تەور پەنجهي خۆي بۆ بىرپىتەۋە و ئازار بچىژىت...
ۋەلى ناخوشىيەكەي خۆم شار دەۋە و بە دەم زەردەخەنەۋە وتم:

- بەلام زوربا! ئەمە كارىكى خراپە، ئەم كارەي تو چىرۆكىكم
بىر دەھىنپىتەۋە، كە لە ئەفسانە ئالتونىيەكاندايە¹⁸، پوژىك
زاھىدىكى خەلۋەتكىش ژنىكى بىنى، ژنەكە ختوورەيەكى لە
دل خست و لەۋەدابوو لە رپى لابدات، زاھىدەكە تەورىكى
ھەلگرت و...

¹⁸ Goldenlegend، كۆمەلىك ئەفسانەيە لە بارەي ژيانى قەشەكانەۋە، كە لە سەدەي 13ى زاينىدا، ياكوبى
فراژىنى، نووسىۋىتەي، كىتپەكە بە زمانى لاتىنى نووسراۋە و ۋەرگىردراۋەتە سەر زمانەكانى دىكە. لە پوانگەي فولكلورى
سەدەكانى ناۋەراستەۋە زۆر بە نرخە. ھەموو حىكايەتەكانى لە بارەي ژيانى پاك و پىرۆزەۋەيە.

زۆربا، که دهیزانی کۆتایی چیرۆکه که چون دیت، قسه که ی پی بریم و
وتی:

- ئەو زاهیده عه جەب که ریک بووه، چون مرۆف ئەو شتهی
خۆی ده بریت! به راستی کهر بووه، چونکه ئەو ئەندامه
بیچاره یه هیچ ریه کت لی ناگریت.

من له سه ر ئەوه سوور بووم که "چون ری ناگری! هه ر زوریش
ریگره."

- ریگری چی؟

- ریگره له چوونه ناو به هه شتی خوداوه.

زۆربا مۆره یه کی لی کردم و به ته وسه وه وتی:

- به لام که ره گیان ئەو خۆی به راستی کلیلی به هه شته.

سه ری بلند کرد و به وردی لیم راما، ده یویست له وه بگات، که ئاخۆ
من له باره ی ئەو بابە تانه وه، بابە تی ژیا نی ئەو دنیا، فری شته کانی
ئاسمان، ژن و قه شه کان چون بیر ده که مه وه، به لام وا پیده چوو هیچی
زیاده ی ده ستگر نه بوویت، سه ره زل و موو ماشو برنجیه که ی له قاند
و وتی:

- ئەوانه ی ئەو ئەندامانه ی له شیان نییه ناچنه به هه شته وه.

پاشان بیده نگ بوو.

من بو ئەوه ی راکشیم چوومه ژووره که ی خومه وه. کتیبیکم به
دهسته وه گرت. هیشتا بیرو باوه ره کانی بودا کاریان لی کرد بووم.
دهستم کرد به خویندنه وه ی "گفتوگۆی بودا و شوان" که له م سالانه ی
دواییدا دلنیا یی و ئاسوده یی رۆحیان پی ده به خشیم:

(شوان: خۆراکم ئاماده یه و مه ره کانم دۆشیون. ده رکه ی کوخته که م
کیلۆن کردووه و ئاگرم کردووه ته وه، تۆیش ئە ی ئاسمان،
هه رچه ندیکت ده ویت ببارینه.

بودا: من ئیتر نه پیویستم به خواردنه و نه به شیر. بایهکان بوونه ته کوختم و ئاگریشم کوژاوهیه، تویش ئه‌ی ئاسمان، هرچه ندیکت دهویت ببارینه.

شوان: من گا و مانگام هه‌ن، میرگه‌لانی باووبا پیرانم بو ماونه ته وه و گایه‌کیش، که هه‌موو مانگاگان ئاوس ده‌کات، تویش، ئه‌ی ئاسمان، هرچه ندیکت دهویت ببارینه.

بودا: من نه گام هه‌یه و نه مانگا، میرگه‌لانی نییه و هیچ شتیکی تریش، له هیچ شتیکی ناترسم، تویش ئه‌ی ئاسمان، هرچه ندیکت دهویت ببارینه.

شوان: من ژنیکی گویرایه‌ل و وه‌فادارم هه‌یه، که سالانیکه هاوسه‌رمه، شه‌ویش به ده‌ستبازی له‌گه‌ل کردنیدا، خویشم لی ده‌گوزهری، تویش ئه‌ی ئاسمان، هرچه ندیکت دهویت ببارینه.

بودا: من گیانیکی گویرایه‌ل و ئازادم هه‌یه، سالانیکه فی‌ری ده‌که‌م یاریم له‌گه‌لدا بکات، تویش ئه‌ی ئاسمان، هرچه ندیکت دهویت ببارینه. هیشتا ئه‌و دوو ده‌نگه له گویمدا ده‌زرنگانه‌وه، که خه‌و زوری بو هینام، با هه‌لی کردبوو، شه‌پوله‌کان شووشه‌گه‌وره‌که‌یان ده‌کوتا، له نیوان خه‌و و بیداریدا وه‌ک دووکه‌ل لوولم ده‌خوارد، زریانیکی توند هه‌لی کرد، میرگه‌لانه‌کان ژیر ئاوکه‌وتن و گا و مانگا و که‌له‌گا هه‌موو نوقم بوون. باکه سه‌ربانی کوخته‌که‌ی هه‌لگرت و بردی. ئاگره‌که کوژایه‌وه. ژنه‌که هاواریکی لی هه‌ستا و که‌وته ناو قور و لیته‌که‌وه و مرد. شوان که‌وته گریان، هاواری ده‌کرد و من گویم لی نه‌بوو چی ده‌لیت، به‌لام ئه‌و دیسان هاواری ده‌کرده‌وه، منیش وه‌ک ماسییه‌ک بو نیو ده‌ریا داکشیت، به‌رده‌وام به‌ره و خه‌ونیکی قوول رو ده‌چووم.

که به‌ره‌به‌یان له خه‌و به ئاگا هاتم، دوورگه‌یه‌کی گه‌وره‌ی سه‌ر بلند، شکومه‌ند و سه‌رکیشم له‌لای راسته‌وه بینی، ریزه چیا‌یه‌کی گول‌ره‌نگ

له پشت تهم و له ژیر خوره پاییزیه که وه زهردهی دههاتی، دهریا
شینه که هی دهوری ئیمهیش هر له لرفه و چه پوکاندا بوو.

زوربا، که خوی له لیفه یه کی قاوه بییه وه پیچابوو، چاوی له کریت
نه ده گویزته وه، نیگای له کیوه کانه وه ده په رییه سهر دهشت و پاشان
به دریژیایی رۆخه که ورد ده بووه وه، ده توت هه موو ئه و زهوی و
دهریایانه به چاوی ئاشنان و وا جاریکی تر شادمانه به وهی، که به
خه یال پییان له سهر داده نیته وه.

لیی نزیک که وتمه وه، ده ستم نایه سهرشانی و پیم وت:

- بیگومان ئه مه یه که مجار نییه بییت بو کریت، زوربا، تو به

چاوی هاورییه کی کونه وه لیی دهروانیت.

زوربا وهک له شی داهیزراییت باویشکی دا، هه ستم کرد تاقه تی
قسه کردنی نییه و نایه ویت هیچ بلیت، زهرده خه نه یه کم بو کرد و پیم
وت:

- چه ز له قسه کردن ناکه تیت زوربا؟

له وه لامدا وتی:

- نا، سه روک! نهک چه زی لی ناکه م، به لکوو کاره که یشم پی

دژواره.

- دژوار؟ بو؟

ئه و یه کسه ر وه لامي نه دامه وه، دیسان چاوی به سهرتاپیی که نار
دهریا که دا گیرا. شهو له سهر عهرشه ی که شتییه که نوستبوو، شهونم
له قژه لوول و ماشوبرنجه که یه وه ده چورا، خوره هه له اتوو که یش
هه موو چرچولۆچه کانی روومهت و چه نه و گهردنی دهرخستبوو.

دوایی، لچ و لیوه ئه ستوور و شوپره کانی، که له لچ و لیوی سابریین
ده چوون کرانه وه. وتی:

- من ناتوانم به یانیان بئاخفم، زورم له لا ناخوشه، داوای لیبوردن دهکهم.

بیدهنگ بوو، دیسان چاوه بچووک و خرهکانی له کریت برینهوه. زهنگی نانخواردنی به یانی لییدا، دهموچاوه ترشاوهکان، رهنگی زهردی مهیلهوسهوز، ورده ورده له ژوورهکانهوه هاتنه دهرهوه. ژنهکان به قژی بژهوه لهسهر میزیکهوه بو لایهکی دی خویمان به کیش دهکرد، بوئی پرشانهوه و کولونیا یان لی دهات، روانینیان ترس لینیشتوو و گهلورانه بوو.

زوربا، که بهرانبهر به من دانیشتبوو، به ئیشتیهایهکی تهواوهوه قاوهکهی فر دهکرد، کهره و ههنگوینی بهسهر نانهکهیدا دهساوی و دهیخوارد. ورده ورده دهموچاوی کرایهوه و نارام بوو. لوچهکانی دهوری دهمی کرانهوه. ئهو ساتهی لهسهرخو بهرگی خهوالوویهتی لهبهر خوئی دادهمالی و چاوی له جاران زیاتر دهرهوشایهوه؛ من لهژیروهوه لیم دهروانی. جگهرهیهکی داگرساند، زور تامهزرویانه مژی لییدا و له کونهلووته پر له مووهکانییهوه ههوریکی دووکهالی شین هاته دهرهوه. قاچی راستی لهژییر خویدا نوشتاندهوه و وهک رۆژههلاتییهکان به رهحتهتی دانیشت. ئیتر ئامادهی قسهکردن بوو، وا دهستی پی کرد:

- وتت ئهمه یهکهمجاره، که من بییم بوکریت؟ (به چاوه نیوهکراوهکانییهوه له پهنجهرهی ژوورهکهوه تهماشای چیای ئیدای¹⁹ کرد، که له پشتمانهوه ون دهبوو) نا، ئهمه یهکهمجارم نییه، له سالی ۱۸۹۶دا، من پیاویکی تهواو بووم، مووی سمیل و سهرم، رهنگی واقعی خویمان، واتا رهش، وهک پهپی قهلهرهش وابوو. ئهوسا ههر سیودوو ددانهکهمم

مابوون، که ده‌مخوارده‌وه، له پینشدا هه‌موو مه‌زه‌ی
عه‌ره‌قه‌که‌م ده‌خوارد و پاشان خواردنم به‌سه‌ردا ده‌کرد. هه‌ر
ته‌واو له‌و کاته‌یشدا بوو، که شه‌یتان ویستی له‌ کریتدا
شۆرشیک هه‌لبگرسیت.

ئه‌وسا من له مه‌کدۆنیادا چه‌رچی بووم، له گوندیکه‌وه
ده‌چوومه گوندیکی دیکه و ورده‌واله‌م ده‌فرۆشت، له باتی
پاره، په‌نیر و خوری و که‌ره و که‌رویشک و گه‌نمه‌شامیم
وه‌رده‌گرت، پاشان هه‌موو ئه‌و شتانه‌م ده‌فرۆشته‌وه و دوو
ئه‌وه‌نده‌م قازانج ده‌کرد. شه‌وانیش ریم بکه‌وتایه‌ته هه‌ر
گوندیک ده‌مزانی له‌ چ مالیکدا بنووم، له هه‌ر گوندیکدا
هه‌میشه بیوه‌ژنیکی دلسۆز هه‌بوو، من، یان به‌که‌ری ده‌زوو،
یان شانه، یان سه‌رپۆشیکی ره‌شم به‌ یادی می‌رده
خودالیه‌خۆشبووه‌که‌یه‌وه ده‌دایه و له‌گه‌لیدا ده‌خه‌وتم، ئه‌مه
هیچی تی نه‌ده‌چوو. به‌لی، سه‌رۆکا! ده‌بینیت که رابواردن
له‌سه‌ر من زۆرگران نه‌ده‌که‌وت، به‌لام وه‌ک پیم وتیت، کریت
جاریکی دی چه‌کی هه‌لگرته‌وه، به‌خۆم وت: "تف له‌م به‌خته،
به‌مه‌یش ده‌لین ژیان، بو کریت ده‌هیلیت هیچ کاتیک
هه‌ناسه‌یه‌کی ئاسوده هه‌لبکیشین!" ئه‌وسا شانه و به‌که‌رم
نانه لاوه، تفه‌نگیکم هه‌لگرت، چوومه ریزی
شۆرشگیره‌کانه‌وه، هه‌موو پیکه‌وه به‌ره‌و کریت چووین.

زۆر با بیده‌نگ بوو. له‌و کاته‌دا ئیمه له‌ پال که‌نداویکی شیوه‌که‌وانه‌یی
و ئه‌هوه‌ندا، که رۆخیکی لمینی هه‌بوو پیش‌ره‌ویمان ده‌کرد، له‌ویدا
شه‌پۆله‌کان ئارام و له‌سه‌رخۆ بلاو ده‌بوونه‌وه بی ئه‌وه‌ی به‌ر شتیک
بکه‌ون، ته‌نیا به‌ دریزایی رۆخه‌که‌که‌فیکی ناسکیان له‌ دوا‌ی

خۆيانەوہ جی دەهیشت. ھەورەکان پەراگەندە بوون، خۆر
دەدرەوشایەوہ و کریتی مۆنیش بە دلنیاپییەوہ زەردەخەنەى دەھاتی.
زۆربا، سەرى وەرگێرا و نیگایەکی گالتهجارانەى تى گرتم، پاشان
وتی:

- سەرۆک! تۆ وا دەزانیت من ئیستا ژمارەى سەرى برأوى
تورکانت پى دەلیم؟ یان ژمارەى گویچکەى برأوى ئەو
تورکانهى دەم خستنه عەرەقەوہ؟ [چونکہ لە کریتدا ئەم کارە
باوہ] نا گیانە! من هیچ نالیم چونکہ ئەم باسە بیحەوسەلەم
دەکات و تەریقی دام دەگریت، ئەمە کە چ شیتییەکە؟ ئیستا
کە کەمیک ئاوەزم تى گەرأوہ بە خۆم دەلیم: ئەمە چ
شیتییەکە بیھۆ پەلامارى کەسیک بدەین، کە لە ھەموو
تەمەنیدا خراپەى لەگەلدا نەکردبین؟ دواى گازی لى بگرین،
لووتى بپرین، گویى ھەلبکەنین، ورگی رادەین، بۆ ئەنجامدانى
ھەموو ئەم کارانەیش داواى یارمەتى لە خودا بکەین؟ با بلیم،
داوا لە خودا دەکەین ئەویش لووت و گوی بپرئ و سک
ھەلدرئ؟

بەلام ئەوہ بزانه، کە من لەو سەردەمەدا خوینم دەکولأ و
نەمدەتوانى دەست لەسەر دەست بکەومە شەنوکەوى
مەسەلەکە. مەرۆف بۆ ئەوہى بتوانیت بەراستى و
شەرافەتمەندانە بپر بکاتەوہ، دەبیت لەسەرخۆ بیت و
تەمەنیکی تى پەراندبیت و ددانى نەمابیت، کە مەرۆف ددانى
نەبوو بە ئاسانى دەتوانیت بلیت: "منداڵینە، تەریق ببەوہ، گاز
مەگرن." بەلام کە سیودوو ددانەکەى لە جیى خۆیدا بیت بلیم
چى... مەرۆف لە گەنجیدا گیاندارىکی درندەیه، بەلى سەرۆک!
گیاندارىکی درندەى مەرۆفخۆر.

زۆربا، سەرى لەقاند و ديسان كەوتەو و ئاخوتن:

- مەرىش دەخوات، مەرىشك و بەرازىش ھەر دەخوات، بەلام تا گوشتى مروڤ نەخوات تىر نابىت.

پاشماوھى جگەرەكەى لەژىر فنجانە قاوھكەيدا كوژاندەو و لەسەرى
رۆيشت:

- نا، تىر نابىت، ئەى تو لەم بارەيەو دەلىى چى ھو بلىمەتى
زەمانە؟

بى ئەوھىش چاوەرپى وەلام بىت، ھەر بە دەم تىروانىنمەو وتى:

- لەم بارەيەو تو دەلىى چى؟ ئەوھندەى من بزىنم ھەرگىز
جەنابت برسىھتت نەچەشتوو، قەت كەست نەكوشتوو،
ھەرگىز دزىت نەكردوو و قەتاوقەت لەگەل ژنى دىكەدا
نەنووستوو، كەواتە تو چى لە دنيا دەزانىت؟

پاشان بە سوكاىھتى پىكردنىكى ئاشكراو، لەژىر لىوھو وتى:

- ئاوەزىكى بىگوناحت ھەيە و لەشىكىش كە ھەرگىز ھەستى بە
گەرمى خور نەكردوو.

راستانە، من لە دەستى نەرموشل و دەموچاوى رەنگ پەرىو و ژيانى
خوم، كە خوین و لىتەيەكى بەرنەكەوتوو؛ تەرىقى دای گرتم.
زۆربا، دەستى قورسى وھا بەسەر مېزەكەدا ھىنا، دەتوت بە
ئىسفنچىك پاكى دەكاتەو، ئىنجا وتى:

- با وا بىت، من دەمويست پرسىارىكت لى بكەم، بىگومان
تۆيەكى زانا، كە چەند كتیبەت ھەلگىر و داگىر كردوون دەشى
بزانىت...

- چى بزىنم، بىلى، زۆربا!

- سەيرە، سەرۆك! زور سەيرە، ئەوھى سەرى منى بە گىژ
ھىناو! ئەم ھەموو تاوانە، ئەم ھەموو دزى و كوشت و

کوشتاره‌ی که ئیمه‌ی شۆرشگیر کردمان، بۆ هینانی شازاده

جۆرج بوو بۆ یۆنان و بۆ به دهست هینانی ئازادی!

به ههردوو چاوی، که له سه‌رسامیدا کرابوونه‌وه، ته‌ماشای کردم و له‌به‌رخۆیه‌وه وتی:

- ئه‌مه له خۆیدا مه‌ته‌له، مه‌ته‌لیکی گه‌وره‌یش، که‌واته بۆ ئه‌وه‌ی

دنیا ئازاد بیت پیویسته ئه‌م هه‌موو تاوانه بکری‌ن؟ ئه‌گه‌ر من

بمه‌وێت هه‌موو ئه‌و نامه‌ردی و پیاوکوژیانه‌ی خۆم

کردوومن بۆ تۆی بگێرمه‌وه؛ مووی سه‌رت ده‌بیته سووژن!

باشه، ئه‌م کارانه چییان لێ که‌وته‌وه؟ ئازادی! خودا له جیاتی

ئه‌وه‌ی به هه‌وره‌برووسکه‌کانی بمانسووتینی‌ت ئازادی داینی،

به راستی من له‌م کاره سه‌ر ده‌رناکه‌م!

وام لێ پامابوو، وه‌ک ئه‌وه‌ی داوای هاوکاری کردیم لێ بکات،

دیاربوو ئه‌م مه‌سه‌له‌یه زۆر ئازاری پێ گه‌یاندوووه و نایشتوانی‌ت بگاته

ئه‌نجام.

به دوودلییه‌وه پرسی:

- تۆ، سه‌رۆک! تۆ هیچ له‌م مه‌سه‌له‌یه تی ده‌گه‌یت؟

من چی تی بگه‌م؟ چی پێ بلیم؟ یان ده‌بیته ئه‌وه‌ی ئیمه ناوی

خودامان لێ ناوه بوونی نه‌بیته، یان ئه‌وه‌ی ئیمه ناوی تاوانی لێ

ده‌نیین و له پیناو خه‌بات و ئازادی دنیا‌دا ده‌کری‌ن، ده‌بیته کاریکی

پیویسته بن.

ده‌موسته بۆ تیگه‌یاندنی زۆر با رسته‌یه‌کی ساده‌تر په‌یدا بکه‌م، وتم:

- چۆن گۆل له‌ناو په‌ین و پیسیدا ره‌گ داده‌کوته‌ی و ده‌رویت؟

زۆر با، تۆیش هه‌روای دابنی، که په‌ین و پیسییه‌که مرو‌قه و

گولیش ئازادییه.

زۆر با، مستیکی به میزه‌که‌دا کیشا و وتی:

- ئەى تۆو چىيە؟ بۇ ئەوھى گولئىك سەوز بىت پىويستە
تۆوھكەى ھەبىت، كى تۆويكى وای لە ھەناوى پۆخلى ئىمەدا
داناوھ؟ ئەى بۇ ئەو تۆوھ لەگەل چاكى و پاكيدا پى ناگات؟
بۇ دەبىت خوین و پىسى، سەوزى بكات؟

سەرم لەقاند و وتم:

- نازانم.

- ئەى كى دەزانىت؟

- ھىچ كەس.

زۆربا، ھاوارىكى نائومیدانەى لى ھەستا و بە ترسەوھ لە ھەموو
لايەكى روانى.

- كەواتە تۆ بە تەماى من بەم كەشتى و مەكىنە و بۆينباخانە
چى بۇ تۆ بکەم؟

دوو- سى دانە لەو گەشتيارانەى، كە دەريا ماندووى كردبوون و لە
پشت مېزىكى نزيكمانەوھ قاوھيان دەخواردەوھ، تەواو كړبوون؛
پشوويەكيان گرت و وەك ئەوھى ھەست بە كېشەيەك بكن، گوييان
ھەلخستبوو.

زۆربا، ئەو ديمەنەى لەلا خوښ نەبوو، دەنگى نزم كردهوھ و وتى:

- با واز لەو مەسەلەيە بىنين، كاتىك كە بىرى لى دەكەمەوھ

دلم دەيەويت ھەرچىيەكم بەر دەست بکەويت، لە كورسيەوھ

تا چرا ھەمووى بشكىنم، يان سەرم بە ديواردا بکيشم،

پاشان، تازە ئەمانە بە من چى؟ گۆر بەگۆر چم، يان دەبىت

باجى ئەو شتە شكاوانە بەدم، يان بچمە دەرمانخانەيەك تا

سەرى شكاوم بۇ بپيچن. خو ئەگەر خوايەكيش ھەبىت ئەوھ

خراپتر، ئەوسا حسابمان دەبىتە بۆش، چونكە بىگومانم

لهوسهروهه لهژیرهوه تهماشام دهکات و لهتاو پیکه نین دهکولیت.

وهک ئهوهی میشتیک له خوئی دهربکات، ناکاو کهوته دست راوه شانندن و به دهنگیکی بیزارهوه وتی:

- ئیستا دهمهویت ئهوهی مه به ستمه بیت بلیم؛ که که شتی شاهانهی به ئالاووالا رازاوه، گهیشته به ندر و توپهکان بو پیرۆزبایی هاتنی تهقین و شازاده پیی نایه سهر زهویی کریت... تو تا ئیستا میله تیکت دیوه، کاتیک که ئازادی به دست دهینیت، چون هه موو شیت دهن؟ نه دیوه؟ که واته تو ئهی سه روکی بیچارهی من، به کویری هاتوویته دنیاوه و به کویریش به جی دهینیت. ئه گهر من ههزار سالی تر بژیم، ئه گهر بیجگه له پله گوشتیک هیچی تر له مندا به زیندوویی نه مینیت، ئهوهی لهو رۆژانه دا دیومن هه رگیز له یادیان ناکه م، ئه گهر لهو دنیا هه موو که سیک ئازاد بیت، که به خواشیت و ئاره زووی خوئی به هه شتیک هه لبریریت - که به راستیش ده بیت وا بیت و من ته نیا به هه شتیک بهو جو ره به به هه شت ده زانم - به خوداکه م ده لیم: "یه زدانی مه زن، دهمهویت به هه شته کهی من کریتیک بیت رازاوه به چله مؤرد و ئالا، چه زیش ده که م ئه و خوله کهی شازاده جورج پی ده نیته سهر زهویی کریت، چه ند سه ده دریره بکیشیت. ئه مه بو من به سه.

ديسان زوربا بیدهنگ بوو، سمیلی بادا و په رداخه کهی لیوانلیو کرد له به فراو و یه کژه می به سه ریه وه نا.

پرسیم:

- زوربا، چی له کریتدا پرووی دا؟ باسی بکه.

زۆربا، به ناجۆرىيەكەوه وتى:

- هاوړې من نامەوېت به زمانى ئەدەبى و وشەى برىقه دار
قسە بکەم، من پېم وتیت ئەم دنيايه مه ته له و مروّف بىجگه
له بوونه وهرىكى كيوى هيچى تر نىيه.

جانە وهرىكى كيويى گه وره و خودايه كى گه وره. يهك له و
زه لامه شوړشگيرانهى له مه كدوني او له گه لمداهاتبوو، ناوى
يورگا²⁰ بوو، له و لاتانه بوو، كه ته نيا بو داربرين دهستى
دهدا، يان بلېم چى، به رازىكى پيس بوو، بينيم دهگريا، لېم
پرسى: "ها... يورگاي نه علتى بو دهگريه يت؟ (خويشم وهك
ههورى به هار كه وتبوومه فرميسك هه لپشتن)، ئاي به رازى
پيس بو دهگريه يت؟ به لام ئەو دهستى كرده ملم و كه وته
ماچكردنم، وهك منداليش هه ر دهگريا، پاشان ئەو كابرا
پيسه، كيسهى پاره كەى له گيرفانى دهرهينا و ئەو پاره
زيرانهى له توركه كانى دزيبوو، له كوشيدا خالى كرد، ئنجا به
مشت پاره كانى به هه وادا هه لدهدا و ده يوت: "ئازادى و اتا
ئەمه، تى دهگهى سه رووك؟"

من هه ستام و چوومه سه ر سه كووى كه شتويه كه تا له شم بدهمه بهر
باى ده رياكه، بو خوم بيرم كرده وه:

- "به راست ئەمهيه ئازادى! به ديهاتنى ئاره زوويهك،
كو كردنه وه و سه ريه كخستنى دراوى زيړ، دوايى زالبوون
به سه ر ئاره زووتدا و به فيرودانى ئەوهى كه كوٹ
كردووه ته وه، خو ئازاد كردن له كوٹيك و كه وتنه داوى
ئاره زوويه كى له و چاكتره وه، به لام ئاخو هه ر ئەمه يش له
خويدا جوړيك نيه له كوئيلايه تى؟ له بهر خاترى

بیروباوهریک، یان گهلهکەت، یان له بهر خاتری خودا، خۆت
بکهیت به قوربانی؟ یان چهنده پله و پایه ی سه روک بهرز بیت،
دهبیت پهتی گهردنی کۆیله دریژتر بیت؟ بهم حاله وه کۆیله
چاکتر دهتوانیت دهستویی بهاوژیژیت و له مهیدانیکی
فراوانتردا زیاتر ههلسوکهوت بکات، بی ئهوهی ههست به
پهتی سیدارهکەیش بکات؛ بمریت. ئایا ئه مهیه واتای ئازادی؟

له دوانیوه پۆیه کی درهنگدا گهیشتیینه کهناره لماوییه کهمان. لمیکی ورد و سپی دهتوت بیژراووتهوه، دارژالهکان، که هیشتا گولیان پیوه بوو له گهڵ داری ههنجیر و خرنوکی شامی، کهمیک دوورتریش، له لای راسته وه ته پۆلکه یه کی رهنگ خۆله میشی، که هیچ درهختیکی پیوه نه بوو؛ له دهموچاوی ژنیک دهچوو راکشاییت. له ژیر چه نه و بهرگهردنییه وه، دهماری قاوهی رهنگ خه لوزی لینی خۆی راکیشابوو. پایزه با هه لی دهکرد. له سه رخۆ په له هه وره کان تیده په رین و سیبه ری سه رزه وییه که یان خۆش دهکرد. په له هه وری دیکه هه بوون، به تووره یی روویان له ئاسمان دهکرد، رووی خۆر دهگیرا و دهکرایه وه، رووی زه وییش وهک رووی زینده وه ریکی به تهنگ هاتوو له گهڵ ئه ودا رووناک و تاریک ده بوو.

بۆ ماوه یه کی کهم له سه ر لمه کهدا وه ستام و ته ماشام کرد، بیده نگیه کی پیروژ، خه مبار و سه رنج راکیش وهک بیابان له بهرده ممدای خۆی راکیشابوو، ئه و گۆرانییه بوداییه له دلی زه ویه که وه هه ستا و به قولایی بوونی مندا پۆچوو.

"کهی منیش ته نیا و بی یار و یاوه ر، بی خۆشی و ناخۆشی، ته نیا بهم یه قینه پیروزه وه، که هه رچییه ک خه و و خه ونه، ده خزیمه کونجی ته نیایی خۆمه وه؟ کهی به بهرگیکی دراوه وه، شاد و بی ئاره زوو له چیا یه کدا دهچمه خه لوه ته وه؟ کهی؟ ئه گه رچی جهسته ی من بیجگه له

نه خوښی و تاوان و پیری و مهرگ، هیچی تر نییه، نازاد و بی ترس
و به دلیکی پر له خوښییه وه له دارستانیکدا په نا ده گرم؟ که ی؟ که ی؟

زوربا، به سهنتووره که ی بن دهستییه وه لیم نریک که وته وه.

من بو شاردنه وهی هه لچوونه کانی ناوه وهی خو م پیم وت:

- ئەمەیش کانهزای لینیته!

دهستم بو ئەو گردۆلکه یه دریژ کرد، که له ده موچاوی ژن ده چوو،

به لام زوربا بی ئەوهی سهیری ئەوبه ر بکات، بروی لیکنه و وتی:

- پاشان، سه روک! ئیستا کاتی نییه، ده بیته له پیشدا زهوی له

جموچۆل بکه ویت، زهوی نه عله تی هیشتا له جووله دایه،

سوژانییه، وهک پردی که شتی، له سه رکه وتن و داکه وتنایه،

با له پیشه وه بچینه ناو گوند.

ئهمه ی وت و به ههنگاوی گورج، وهک دوا بریاری دابیت به ری که وت.

دوو میردمندالی پیپه تی، خوړئه نگان، وهک به چکه عه ره ب که وتنه

پیشمان و جانتا کانیان بو هه لگرتین. یهک له پیاوانی گومرگ، زله یه کی

چاوشین، له کوختیکی داریندا، که نووسینگه ی گومرگ بو، نیرگه له ی

ده کیشا، به لاچاویک ته ماشای کردین، بی بایه خپیدان سهیریکی

جانتا کانیشی کردین، که میک له سه ر کورسییه که ی جوولا، وهک

بیه ویت هه ستیت، به لام توانای نه بوو، له سه رخو لوله ی نیرگه له که ی

لابرد و به دهنگیکی خه والوانه وه وتی:

- به خیر بین.

یهک له میردمنداله کان هاته ته نیشته وه، به چاوه ره شه کانی، که له

زهیتوون ده چوون، چاوی لی داگرتم و به گالته پیکردنه وه وتی:

- یارو کریتی نییه، ها! پیاویکی ته مبه له.

- واتا کریتییه کان ته مبه ل نین؟

مندالە كرىتییەكە وەلامى دایەوہ:

- بۆ؟ بۇ نا؟ ئەوانىش تەمبەلن، بەلام بە جۆرىكى تر...

- ئاوايى ليرەوہ دوورە؟

- ئا! ھەر ھىندەي مەوداي فيشەكى تەنگىك، بېروانە، پشت ئەو باخانە، لەنيو دەر بەندىكدايە، گوندىكى جوانە، سەرۆك! ناوچەيەكى بە پىتوفەرە. لە خرنووكەوہ بىگرە تا ھەلوورە، نۆك، زەيتون و شەراب، لە خواريشەوہ، لەناو لەمەكەدا خەيار و تەماتە و باينجان و كالكەش دەرپوينن، كالكەكى كرىتى زور زوو پى دەگات، چونكە باي ئافرىكاي بەسەردا دىت و زوو پى دەگەيەنيت. تو، سەرۆك! ئەگەر شەو لە بىستانىكدا بنوويت، گويت لە دەنگى خرچەخرچى كالكەكەكان دەبىت، كە دەيانەويت لە تويكل بىنە دەرەوہ.

زوربا لە پىشەوہ بە لارەلار دەرپويشت، ھىشتا سەرى دەسوورا، ھاوارم لىي كرد:

- ئازابە، زوربا! ئىتر ناخوشيمان تەواو بوو، نەترسىت!

ئىمە خىرا دەرپويشتين، سەرتاپىي زەوييەكە لم و گوچكەماسى بوو، ناوہ ناوہيەكيش درەختىكى گەز، ھەنجيرە كيويەيەك، چەند قامىشەلانىك و چەند شەوكەرانىك دەھاتنەپى. ھەواكەي خەفەخان بوو. ھەورەكان زياتر بەرەو خوار دەبوونەوہ. بايەكەيش خستبووى. بە پال دارەنجيرىكى گەورەدا تىپەرپىن، كە قەدەكەي بووبووہ دوو لقى پىچاوپىچ و پىرى كلورى كردبوو. يەك لە مندالەكان وەستا، بە چەنەي ئاماژەي بۇ درەختە پىرەكە كرد و وتى:

- ئەم دارەنجيرە ھى خانمەكەي ئىمەيە.

من سلەمىمەوہ. لەسەر زەوي كرىتدا ھەر دار و بەردىك بگريت ميژوويەكى خەمناك و خەمىكى تايبەتى خوى ھەيە. وتم:

- خانمی ئیمه؟ واتا چۆن؟

وتی:

- له سهردهمی بابهگه وره ی مندا، کچه خانه دانیکی ئەم دهقه ره
حه ز له کورپه شوانیک دهکات، به لام باوکی کچه که قایل
نابیت شووی پی بکات. کچه دهگری، هاوار دهکا و
دهپارپهتهوه، به لام پیره ی باوکی له سهر برپاره که ی خوی
سوور دهبیت. تا شهویک کچ و کورپه که دیار نامینن، رۆژیک
و دوان و سیان و ههفتهیه که به دواياندا گه ران و نه یان
دۆزینه وه، تا ورده ورده کورپ و کچه که بۆگه نیان کرد،
ئه وسا به ده م بۆگه نه که وه چوون و له ژیر ئەم داره هنجیره دا،
که ههر دووکیان له ئامیزی یه کدا پیکه وه قرسابوون،
دۆزیاننه وه، تی دهگهیت؟ به هوی بۆگه نه که یانه وه
دۆزرانه وه.

منداله که دایه قاقای پیکه نین. گویمان له ژاوه ژاوی ناو گوند بوو.
سه گهل دهوه رین. ژنان له ههراوزه نای خویاندا بوون. که له شیره کان
هه والی وهختیان راده گه یاند. بۆنی تلپه ی تری، که له مه نجه لی
دلۆپاندنی ئاره قه وه دههات، هه موو ئەو ناوه ی پر کردبوو. هه ردوو
میردمنداله که به جووته هاواریان کرد:

- ئەوه گونده که یه!

ههر ئەوه نده ی به دهوری ته پۆلکه لمه که دا سوورپاینه وه، گونده
بچکۆله که، که که وتبووه داوینی دهر به نده که وه دهر که وت. خانووه کانی
نزم و هه یواندار و به گه چ سپی کرابوونه وه، هه موویشیان پالیان به
یه که وه دابوو. له بهر ئەوه ی په نجه ره کراوه کان په له یه کی ره شیان
دروست کردبوو، خانووه کان له و کاسه سه ره سپییانه ده چوون، که

له نیوان تاویرهکاندا به پال یه که وه داندرا بن. خۆم گه یانده زۆر با و پیم وت:

- زۆر با! ئاگات له خۆت بیت، که دهچینه ناو دی هه لسوکه وتت شیاو بیت، نابیت بۆنی شتیک بکه ن، ده بیت بزانی، که ئیمه پیاوی کارا و راسالین. من خاوه نی کارم و تو سه رکاری کریکاران. ئه وهیش بزانه، که خه لکی کریت گالته ومالته نازانی، هه ر ئه وهنده ی ته ماشات بکه ن یه کسه ر په ی به خاله لاوازه کانت ده بن و نازناویکت لی ده نین، که هه رگیز لیت نابیته وه، ئه وسا وه ک سه گیکت لی دیت، که تا وه یه کیان به کلکیه وه به ستییت و ئه ویش هه ر رابکات.

زۆر با سمیلی له مشت گرت و که وته بیرکردنه وه، پاشان وتی:

- گو ی بگره سه روک! ئه گه ر له گونده که دا بیوه ژنی که ه بیت پیویست ناکات نیگه ران بیت، خو ئه گه ر بیوه ژنی تیدا نه بیت... هه ر له و کاته دا له به راییی گونده که دا، ژنه سوالکه ریکی شرۆله پیشی لی گرتین و دهستی لی پان کردینه وه، ژنیکی خۆرئه نگان، چلکن، سمیلیکی رهش و باریکی به پشت لیوه وه بوو، هاواری له زۆر با کرد:

- هیی مامۆ! مامۆ! تو ویزدانت هه یه؟

زۆر با وهستا و به جدی وهلامی دایه وه:

- به لی هه مه.

- که وایه پینج دراخمام²¹ بده ری.

زۆر با جزدانیکی چه رمی کۆنه ی له گیرفانی ده رهینا و وتی:

- وه ره... بیگره.

بزه یه ک که وته سه ر لیوه به باره کانی زۆر با و سه ری وه رگیرا و وتی:

²¹ Drachma، پاره یه کی کۆنی یونانییه و ئیستایش به کار دیت، وشه ی دره م له دراخماوه هاتوه.

لهوه دهچیت دین و ئیمان لیږه هرزان بیټ، ویژدانیک به پینج
دراخما.

سهگهلی دی بهرهو پروومان هاتن. بۆ ته ماشاگردنمان ژنان لهسهر
بانهوه خوځان شوږکردهوه. مندالان به دهنگی بهرز لهگهله یهکدا
دهدوان و دوامان کهوتبوون، ههیان بوو وهک سهگ دهوهږی، ههیان
بوو وهک ئوتومبیل هۆرنی لیدهدا، ههنديکیش پيشمان دهکهوتن و به
چاوی ئهبلهق و سهیرهوه لییان دهروانین. گهیشتیینه مهیدانی
سهرهکیی گوند، دوو ئهسپینداری گهورهی لی بوو، له دهورو بهریاندا
و ههر له قهدی دار، دوو کورسی کهلوکۆم دروست کرابوون،
بهرانبه ریش چایخانهیهک ههبوو، لهسهر تابلویهکی کالهوه بوودا، ئهم
چهند وشهیه نووسرابوون: "چایخانه و قهسابخانهی شهرافهت."
زۆر با لیی پرسیم:

- سهروک بۆ پیدهکه نیت؟

من دهرفتهی وهلامدانه وهم نه بوو. له دهرکهی چایخانه. قهسابخانه وه
پینج - شهش چهتهول به پانتولی شینی تیږ و پشتینی رهشه وه هاتنه
دهره وه و بانگیان کرد:

- بهخیر بین، هاورپیان! فهرموون وهرنه ژووره وه، پیکیک
ئارهقی تازه ههلهدن، هیشتا گهرم گهرمه و تازه له مهنجهلی
دلۆپاندن هاتووه ته دهږی.

زۆر با زمانی لسته وه و وتی:

- سهروک تۆ دهلیی چی؟

ته ماشای کردم و چاوی لی داگرتم:

- پیکیک نه خوینه وه؟

پيکيکمان خواردهوه؛ ههناوی سوتاندین. خاوهن چایخانه- قهسابخانه،
که هاته لامانهوه، پیاویکی پیر بهلام هیشتا به توانا و تهنروست بوو.
کورسی بو هیئاین. پرسیم:

- دهتوانین له کوی مالیک پهیدا بکهین؟

یهکیان وتی:

- برۆنه مالی هورتانس خانم.²²

به لامهوه سهیر بوو، پرسیم:

- ئەم خانمه فرهنسهیییه؟

وتیان:

- خودا دهزانیت له کویوه هاتووه! ژنیکه ههموو دنیا گهراوه و

ئاوی ههموو جییهکی پیدا ههلهپژاوه. به پیری هاتووته ئیره

و کهلوپهلی هیئاون و میوانخانهیهکی کردوووتهوه.

میردمندالیکي تر ئەمه ی لی زیاد کرد:

- شیرینیش دهفرۆشیت.

مندالیکي تر وتی:

- سوراو و سپیاویش دهکات، رهفتهیهک دهئالینیته ملی و

توتیهکیشی ههیه.

زۆر با پرسی:

- بیوهژنه؟

کهس وهلامی نه دایهوه.

زۆر با، که دهمی پر بووبوو له ئاو، دیسان پرسیهوه:

- بیوهژنه؟

چایچییهکه ریشه پر و ماشوبرنجیهکهی خوی له دهست گرت و

وتی:

- هاوړئ! چهند تال موو لهم ريشه‌ی مندا ده‌بينيت؟ چهند؟
باشه، ئه‌و ژنه‌يش ئه‌وه‌نده جاره شووی کردووه و بيوه‌ژن
که‌وتووه، تيگه‌يشتي؟

زوربا زماني به لچ و ليويدا هينا و وتی:

- به‌لی تيگه‌يشتم.

- ره‌نگه سه‌ری تویش بخوات.

پياويکی پير بانگی ليی کرد:

- وایه هاوړئ! ئاگات له خوت بيت!

هموو ده‌ستيان به پيکه‌نين کرد.

چاچييه که جاريکی تر له سينييه کدا پيکی دووه‌می بو هيتاينه‌وه. نانی

جو و په‌نيري بزن و هه‌رمی له‌سه‌ر سينييه که‌دا بوون. رووی له

دانيشتووه‌کان کرد و به ده‌نگی به‌رز پيی وتن:

- ده‌ی، برؤن و واز له ميوانه‌کان بينن تا به‌سینه‌وه، ئه‌مشه‌و

ناچنه ميوانخانه‌ی ئه‌و ژنه‌وه و هه‌ر ليړه ده‌نوون.

پياوه پيره‌که به چاچييه‌که‌ی وت:

- کوندو مانوليو ئه‌مشه‌و من ده‌يانبه‌مه‌وه مالی خوم، من

مندالم نييه، خانووه‌که‌م گه‌وره‌يه و ژووری زور تيدايه.²³

چاچييه‌که ده‌می له گويی پيره‌ميړده‌که نزیک خسته‌وه و وتی:

- ببووره ئاپو ئاناگنووستی!²⁴ من پيشده‌ستيم کرد.

ئاناگنووستی پير وتی:

- ئه‌ويان بو تو و پيره‌ميړده‌که شيان ده‌به‌مه لای خوم.

زوربا ته‌نگه گرتی و به تووره‌ييه‌وه وتی:

- کی پيره‌ميړده؟

ئاماژەم بۇ زۆربا کرد، که توورە نەبى و وتم:
- من و تو پیکهوهين و له يەک جيا نابينهوه، دەچينه
ميوانخانهکەى هورتانس.

*

"خۆش هاتن! خۆش هاتن!"

ژنيكى كورتهبالاي رووخوش، قەلەويلكەيهكى قژ زەردکردوو، لەژير
چنارهكانهوه دەرکەوت. بە قاچە خوارەکانییهوه هیدی هیدی دەهات و
هەر دوو دەستی بۆ پیشهوه دريژکردبوون. چەند تالەموویەک، که لە
مووی بەراز دەچوون، لە خالەکەى سەر چەنەیهوه هاتبوونە دەری و
جوانییهکیان پى بەخشیبوو. رەفتهیهكى ئاوريشمی سووری بە
گەردنییهوه ئالاندبوو. پۆدرهیهكى ئەرخوانى لە گۆنا سیسهکانی
دابوو، چەند تالەموویەکی نەرم و شل بەسەر تەویلییهوه یاریان
دەکرد و هەر لەو پیرەژنە دەچوو، که سارابرنای²⁵ ژنەئەکتەر لە
شانۆگەریی (بەچکەهەلۆ) دا دەوری ئەوی دەبینی.

من، هەر لەخۆمهوه سۆزیک گرتبوومی و بە تەواوی خۆشحالییهوه
ويستم دەستی ماچ بکەم، لە وهلامیدا وتم:

- بە ناسینتان خۆشبهختم هورتانس خانم.

لەو کاتەدا ژيانم وهک چیرۆکیک، وهک يەک لە کۆمیدیاکانی شکسپیر،
بۆ نموونه (زریان) هاتە پیش چاو. دەتوت دواى غەرقبوونیک، بە
سەرتاپی لەشی تەرمانهوه لە کەشتیدا بەزیوین و کەوتووینەتە
سەروسۆراخی کەنارە سەرسورھینەرەکان و بە رپۆرەسمی
تایبەتییهوه سلاو لە دانیشتوان دەکەین. بە بۆچوونی من هورتانس

²⁵ Sarah Bernhardt (1844-1923)، ژنەئەکتەری ناوداری فرەنسیی، که زیاتر لە شانۆنامە تراژیدییهکاندا

دەوری دەبینی.

خانم وهك شاژنى دوورگه، يان جوړيك له سه گلاوى ئاوى رهنګ خورمايى و بريقه دارم هاته بهر چاو، كه خهريك بيت بون بكات و عه ترى له خوئ دابيت، بهو سميله وه كه وتببته ئه و كه ناره لمينه وه، له دوايشيه وه (كاليبان)²⁶ به چند سه ريكي پيسوپوخلى پر له گوڤه نده وه وه ستاوه و به فيز و سووكيه وه ته ماشاى ژن دهكات.

زوړبايش خوئ وهك شازاده يهك گوړيبوو، چاوى رامانى بهو شازاده يه دا كرابو وه وه. وهك هاوړيبه كي كوڼ، يان كه شتتیه جه نگیيه كان، كه له دهريا دووره كاندا جاريك شهري بردببته وه و تاويك تيك شكابيت، په نجه ره كانى شكابن و كو له كه كانى ورد بووبن، بايه وانه كانى پارچه پارچه بووبيتن و ئيستايش... هه موو له شى شه قارشه قار و كون بيت و به كریم و پودره كون و كه له به ره كانى گرتبیت و كشاببته وه بو ئه م كه نارى دهريايه و چاوه رپى بيت، بيگومان چاوه رپى زوړباي كابتنى سهدان زام تيبوو. منيش له بينينى ئه م دوو ئه كته ره، كه له ئه نجامدا له سهر ئه م شانق ساده يه ي كريتدا به دیدارى يه كدى شاد دهن، زور شادمان بووم.

له و كاته دا، كه سهرم له بهرانبهر ژنه ئه كته ريكي پيرى خوشه ويستدا دانه واند، وتم:

- ئيمه دوو قه ره وي له مان گه ره كه، هورتانس خانم، دوو قه ره وي له يى ئه سپى.

ماوه يهك ليم راما و وهك به ره نگاريم بكات، وتى:

- ئيره ئه سپى نيه، نا، ئه سپى نيه.

دهمى (كاليبان) هكان به گالته جاريه وه هاواريان كرد:

²⁶ Caliban، له كه سه خه يالى و ئه فسانه ييه كانى شاتوگه رى (زريان) سى وليه م شكسپيره، كاليبان چه ته و ليكى ترسبنه ره و نمونه ي هيزنكى ناجوره، به لام ناچاره سهر بو هيزنكى به توانا تر دابنه وينيت، به رده وام له گه ل ئه و هيزه به توانا ترده له سه ركيشى و مملاندايه . -ف-

- ئەسپى ھەيە، ھەيە.

ژنەكە، بە قاچە قەلەو و خەپلەكانىيەو، كە لە جووتى گۆرەويى
چنراوى شين و جووتى پىلاوى دىراودا بوون و گولینگەيەكى بچووكى
ئاوريشىنى پىوہبوو، بە بەردەكانيدا كىشا و زۆر بە رەھايى
دووبارەي كردهو، كە ئەسپى نىيە، نىيە.
كالىبان ديسان دايەو قاقاي پىكەنين كە:
"تفت لى بى پرىمادونا²⁷، گۆر بە گۆر چىت."

بەلام ھورتانس خانم، كە ھەموو گيانى و يقار بوو دەرۆيشت و رپى
بۆ دەكردينەو، بۆنى پۆدرە و سابوونى ھەرزانى لى دەھات. زۆر با
لە دوايەو دەرۆيشت و وەھاي چاوتى برىبوو، دەيويست بيخوات.
بە دەنگى نزم پىي وتم: "تەماشاي كە سەرۆك! سۆزانييە چۆنى
بادەدا، تەپ، تەپ، ھەردەلنى مەرى دووگشۆرە."

دوو- سى دلۆپى گەورە بارين و ئاسمان تاريك داھات. برووسكە
شىنەكان شمشىريان بە رووى چيادا كىشا. كچۆلەكان، كە خۆيان لە
كەولتيكى سىپى مەرەزەو پىچابوو، بە پەلە مەر و بزەكانيان بەرەو
مالەو كردهو. ژنەكانيش لە بەردەم زۆپاكاندا چوارمشقى
دانىشتبوون و ئاگرى شەويان دەكردهو.

زۆر با، بى ئەوھى چاوتى لە سمتوكەفەلى خانم كە لا بخات، لەتاودا
سىمىلە پرەكەي دەگەزى. ناكاو ھەناسەيەكى ھەلكىشا و لەبەر خۆيەو
وتى:

- ئاي لەم دنيا سۆزانييە، كە ھەرگىز ھەگبەكەي لە رپكەوت و
پىشھاتە سەيرەكان خالى نىيە.

²⁷ Prima donna، زاراوہەكى لاتىنييە بە واتاي كە بيانو دى، مەبەست لە يەكەمىن ژنى گۆرانى بىژى ئوپېرايە.

خاتم و در شادان دور که بان چوریک له ستمگادی تادی زاک
بدرمانی و جریه‌هایم معانی با چاک که جریه‌هایم معانی با چاک
زور و بازیخوردن و پنداره‌ها در هر جنون دلیله و در خانه جودله در جودله
در لاله و در در شادان و زور و بازیخوردن و پنداره‌ها در هر جنون دلیله
گر و لغوی و بی سابقه و بی سابقه و بی سابقه و بی سابقه و بی سابقه
زور و بازیخوردن و پنداره‌ها در هر جنون دلیله و در خانه جودله در جودله
شادان و بازیخوردن و پنداره‌ها در هر جنون دلیله و در خانه جودله
جودله و بازیخوردن و پنداره‌ها در هر جنون دلیله و در خانه جودله
تاریکی و شادان و بازیخوردن و پنداره‌ها در هر جنون دلیله و در خانه جودله
تالی و شادان و بازیخوردن و پنداره‌ها در هر جنون دلیله و در خانه جودله
شادان و بازیخوردن و پنداره‌ها در هر جنون دلیله و در خانه جودله
کن و شادان و بازیخوردن و پنداره‌ها در هر جنون دلیله و در خانه جودله
بیک و شادان و بازیخوردن و پنداره‌ها در هر جنون دلیله و در خانه جودله
شادان و بازیخوردن و پنداره‌ها در هر جنون دلیله و در خانه جودله
شادان و بازیخوردن و پنداره‌ها در هر جنون دلیله و در خانه جودله
شادان و بازیخوردن و پنداره‌ها در هر جنون دلیله و در خانه جودله
شادان و بازیخوردن و پنداره‌ها در هر جنون دلیله و در خانه جودله
شادان و بازیخوردن و پنداره‌ها در هر جنون دلیله و در خانه جودله
شادان و بازیخوردن و پنداره‌ها در هر جنون دلیله و در خانه جودله

و شادان و بازیخوردن و پنداره‌ها در هر جنون دلیله و در خانه جودله
شادان و بازیخوردن و پنداره‌ها در هر جنون دلیله و در خانه جودله
شادان و بازیخوردن و پنداره‌ها در هر جنون دلیله و در خانه جودله

شادان و بازیخوردن و پنداره‌ها در هر جنون دلیله و در خانه جودله

میوانخانه بچووکه که ی هورتانس بریتی بوو له ریزه ژووریکی کۆن و بچووکی ساردی همام، ژووری یه که میان دووکان بوو، نوقل و شیرینی و جگهره و چواله کیویله و پلیته ی چرا و کتیبی ئه لفوبی و مۆم و جهوی تیدا ده فرۆشرا. چوار ژووره که ی ته نیشتی یه ک، ژووری نووستن بوون. هه وشه ی پشته وه چیشته خانه و جلشور و کولانه ی مریشک و که رویشکی تیدا بوو. له دهوری خانووه که و له ناو ورده لمه که دا، قامیشی چر و هه نجیره کیویله روابوون، تیکرای ئه م شتانه بۆنی ده ریا و ته پاله و میزیان لی ده هات، به لام جارنا جاریک، که هورتانس به ویدا تیده په ری، به ته واوی بۆن و به رامه که ده گوردرا، وه ک بللی له گهنی سه رتاشت له بهر لووتدا خالی کرابیت؛ وه ها بوو. هه ر که جییان راخت پال که وتین و تا به یانی به ئاگا نه هاتین. له بیرم نییه چ خه ویکم بینی، به لام که به ئاگا هاتم ئه وه نده له شم سووک و هه ساوه بوو، ده توت تازه له مه له کردنی ناو ده ریا گه رابوومه وه. ئه و رۆژه یه که شه ممه بوو، ده بوو بۆ دست به کارکردن له کانزاکه دا، به یانی رۆژی دواپی، کریکار له گونده کانی ئه و ده وره به ره وه هاتبان. من ئه وه نده م کات به ده سته وه بوو، که ئه و رۆژه سه روبنیکی ناوچه که بکه م و بزانه ریکه وت ئیمه ی به کوئی گه یاندووه. تازه ده یویست به یان بدات، له میوانخانه که هاتمه ده ره وه. به پال باخه کاند

میوانخانه بچووکه که ی هورتانس بریتی بوو له ریزه ژووریکی کون و بچووکی ساردی همام، ژووری یه که میان دووکان بوو، نوقل و شیرینی و جگهره و چواله کیویله و پلیته ی چرا و کتیبی ئه لفوبی و مؤم و جهوی تیدا دهفرؤشرا. چوار ژووره که ی ته نیشتی یه ک، ژووری نووستن بوون. هه وشه ی پشته وه چیشتخانه و جلشور و کولانه ی مریشک و که رویشکی تیدابوو. له دهوری خانووه که و له ناو ورده لمه که دا، قامیشی چر و ههنجیره کیویله روابوون، تیکرای ئه م شتانه بونی دهریا و ته پاله و میزیان لی دههات، به لام جارنا جاریک، که هورتانس به ویدا تیده په ری، به ته واوی بون و به رامه که دهگوردرا، وهک بلی له گه نی سه رتاشت له بهر لووتدا خالی کرابیت؛ وه ها بوو. هه ر که جیان راخت پال که وتین و تا به یانی به ئاگا نه هاتین. له بیرم نییه چ خه ویکم بینی، به لام که به ئاگا هاتم ئه وهنده له شم سووک و هه ساوه بوو، دهتوت تازه له مه له کردنی ناو دهریا گه رابوومه وه. ئه و رۆژه یه کشه ممه بوو، ده بوو بۆ دست به کارکردن له کانزاکه دا، به یانی رۆژی دواپی، کریکار له گونده کانی ئه و ده وروبهره وه هاتبان. من ئه وهنده م کات به دهسته وه بوو، که ئه و رۆژه سه روبنیکی ناوچه که بکه م و بزائم ریکه وت ئیمه ی به کوئ گه یاندووه. تازه دهیویست به یان بدات، له میوانخانه که هاتمه ده ره وه. به پال باخه کاندا

تېپەرىم. بە دريژايى كەنار دەريا كەدا رۆيشتەم. بە پەرۆشەو بە خاى
و ئاوهو ھەوای شوینە كەم كالىيەو. گيا خۆرسكە كانم رنن. ناولەپم
بۆنى خۆشى پونگە و گولە مریەمە و نەعنای گرت. چوومە سەر
تەپۆلكە يەك و تەماشای ھەر چوار دەورم كرد، دنيا يەكى رووت بوو،
تەنيا بەردى گرانیت و قسلى رەق و دارى رەنگ تالى خرنووك و
زەیتونى سپى و درەختى ھەنجیر و میو ھەبوون، لەو دەربەندانەدا،
كە با نەیدەگرتنەو، دارى نارنج و لیمو و گوژ و نزیك بە كەنارى
دەریایش سەوزە ھەبوون. لە باشوورەو، دەریاكە ھیشتا توورە و
خروشاو و ھەراو و لە رۆخەكانى ئافرىكاو دەھات، ھیرشى دینا و
رۆخەكانى كرىتى دەخوارد، لە مەودايەكى زۆر نزیكەو، دوورگە يەكى
زیخەلانى نزم و بچووك، لەبەر گزنگى خۆردا پرشنگى دەدا.

ئەم دیمەنەى كرىت لە پيش چاوى مندا، ھەر لە پارچە پەخشانیكى
سادە و چر دەچوو، كە توندوتۆل دارپژرايىت. دووربىت لە زۆر
لەخۆكردن و بە سادەترین وشە مەبەستى سەرەكى دەربىرپىت، دوور
لە گالتە جارىی خۆنواندن و ئەملاوئەولا كردن، ئەو ھى مەبەستى بوو
بە كورتى و پوختى دەیوت، بەلام لە نیوان دیرە وشك و جدیدەكانیدا،
ھەستت بە سۆزىكى چاوه پروان نەكراو دەكرد، لە دۆلە كپەكاندا، دارى
لیمو و نارنج ھەواكەیان پر لە بۆنى خۆش دەكرد، لەوى دوورتر،
دەریایەكى بیسنوور، كە سەرچاوه يەكى بىكۆتايى شىعر و سرووش
بوو.

لەبەر خۆمەو دەموت: "كریت! كرىت!" و لە دلەكوتیشدا بووم.
لە تەپۆلكە كەدا كەوتم و چوومە كەنارى ئاوهكە. كچانىك بە
دەسپۆكەى سپى وەك بەفر و جزمەى زەردرەنگ و كراسى
ھەلكراو ھەو، بە دەم قسە و پىكەنینهو دەركەوتن. بۆ نوژخویندن
دەچوون بۆ دىرىكى داوین، كە لە رۆخى دەریاكەدا و لە سپیاتییدا

دهریسکایه وه. وهستام، ئەوانیش که منیان بینی له پیکه نین که وتن. له
 بینینی پیاویکی غه ریبه رهنگیان ته واو تیک چوو. له سه ریانه وه تا
 پهنجهی پیمان هه لویستیکی بهرگری کردنیان له خو گرت. به
 توور په ییه وه پهنجهیان له سهر دوگمهی داخراوی بلووزه کانیان دانا.
 ترس و هه راس که وتبووه خوینیا نه وه. به دریزایی که ناره کانی کریت،
 که رووبه پرووی ئافریکایه له سه رده مانی زووه وه، دزه کانی ده ریا
 هیرشی کتوپریان کردوو و مه پومالات و ژن و مندالیان فراندوون.
 ئەو دزانه به پشتینه سووره کانیان دهست و پیمان ده بهستن و فریمان
 ده دانه گه نجینهی که شتییه کانه وه، پاشان چارۆکهی که شتیان هه لده دا
 و بو فرۆشتنی دیله کانیان به ره و جه زایر و ئەسکه نده ریه و به یروت
 ده که وتنه ری. ئەم ده ریا یه، به دریزایی چهند سه ده پر له گریان و
 نالینی کچانیک بوو، که دزه کان پرچی رهشیان ده برین و فریمان
 ده دانه که ناری ده ریا که، من ته ماشام ده کردن، که چۆن له نزیکمه وه
 به واقورماوی خویان پیکه وه نووساندبوو، وهک ئەوهی بیانه ویت
 دیواریک دروست بکن، که توانای برینی نه بیت. بیگومان ئەم
 هه لویسته بو سه رده مانی پیشوو پیویست بوو، به لام ئەمرۆ هیچ
 ئەنگیزه یه که بو دووباره بوونه وهی ئەو دیارده له ناوچووانه نه مابوو.
 له و کاته دا، که کچه کان به به رده ممدا تیپه رین، من له سه رخۆ و به
 پیکه نینه وه له سهر رییه که یان لامدا، ئەوانیش وهک ئەوهی زۆر زوو
 ههستیان به وه کرد بیت، که سه رده مانیکه ئەو مه ترسییه ره ویوه ته وه
 و ئەم سه رده مهی ئیمه سه رده می ئاسایش و دلنیا ییه، پروویان به
 پیکه نین پشکوت. ئەو ریزه پیکه وه قرساوهی دهتوت ریزی جهنگیه،
 کرایه وه. هه موو پیکه وه، به دهنگیکی پاک و شاده وه سلاویان لی
 کردم. له و کاته دا زهنگی دیره دووره که، به دهنگیکی پر له خو شی و
 شادمانییه وه ئەو ناوهی پر کرد.

خور، که میک به رهو ئاسمانه بیگه رده که سه رکه وتبوو. من وهک
 مه لیکی بالا سپی، که له کون و که له بهریکا پهنای گرتبیت، له ناو
 تاویره به رده کانداهه لکورمام، که وتمه ته ماشا کردنی ده ریا که، هه ستم
 کرد له شم لیوانلیوه له هیژ و نویبوونه وه و ئاماده ی کارکردنه،
 بیریشم له گهل شه پوله کانی ده ریادا بووبوو شه پؤل و بی بهرگری
 کردن هاوئا ههنگی هه لچوون و داچوونی ده ریا بووبوو.
 ورده ورده دلم پر بوو، کومه له دهنگیکی نادیار، وهک فه رمانم پی بدن،
 یان بیارینه وه، به جوشیان ده هینام. ده مزانی کی بانگم ده کات. من، که
 چرکه ساتیک ته نیا ده بووم، ئەم دهنگه له مندا ده خرؤشا و چاوه رپی
 ئەوهی لی ده کردم، که له پیشبینیه پر له مه ترسی و ترسناکه کان،
 ئەو ترسانه ی شیتیان له گه لدايه، بیپاریزم و رزگاری بکه م.
 من زوو کتیبه که ی دانتی (هاورپی سه فه ر) ی هه می شه بییم کرده وه، بو
 ئەوهی گویم له وه دهنگه نه بیت و ئەو شهیتانی ترسه له خوم دوور
 بخرمه وه. که وتمه په ره هه لدا نه وهی کتیبه که، لی ره دا به یتیک و له ویوه
 په ره گرافیکم خویندنه وه و ته واوی سرووده کانم وه بیر هاتنه وه.
 ده توت له نیو په ره ئاگرینه کانه وه شهیتانه کان ده قرووسکینن. له
 سه رووی ئیره وه گیانه ماندوو ه کان هه ولیان ده دا له چیا یه کی به رزی
 پر له هه لدیره وه سه ر بکه ون، له سه رووتره وه گیانه پیروژه کان، وهک
 گوله ئەسته تیره، له میرگه زمروتیه کانداهه گه پان. من له ویدا، له وه
 ساختمانه پر له ترسه دا سه روخوارم ده کرد و ئازادانه وهک له مالی
 خومدا بم، به دوزه خ و به هه شت و به رزه خدا ده گه پام. من، که ته واو
 شهیدای ئەو شیعه سه رسورهینه رانه بووبوو، ئازارم ده کیشا و
 ئومیدم پهیدا ده کرد و له به خته وه ریی ژیانی تاسه ر چیژم وه رده گرت.
 نا کاو کتیبه که ی دانتیم داخست و سهیری ده ریام کرد. یهک له بالنده
 ماسی خوره کان سنگی به شه پوله که وه نابوو، له گهل شه پوله کانداهه

سەر دەكەوت و دادەكەوتەو. زۆرى چىژ لەو وەر دەگرت، كە خۆى
دابوو شەپۆلەكان. مێردمنداڵىكى رەشداگەرپراوى پىپەتى، بە دەم وتنى
گۆرانى دەست عاشقانهو، لە كەنارەكەو دەركەوت، رەنگە زانىبىتى
چ سۆز و نالەيەك لەو ئاوازەدا هەيه، چونكە هێدى هێدى وەك دەنگى
كەلەشپىرىك گرىبەكى تىدەكەوت.

سالان، بەلكوو سەدان سال، شىعرەكانى دانتي هەر بەو جۆرە لە
ولآتى خۆدى شاعىردا دەوتران، وەك چۆن گۆرانى خوشەويستى،
كۆر و كچ بەرەو ئەوين و ئەويندارى دەكىشىت، شىعرە بەسۆزەكانى
ئەم شاعىرە فلۆرەنسىيەيش، لاو ئەتالياييەكانى بۆ ئازادى رادەهينا،
بەجۆرىك كە هەموو، نەو دەوى نەو، بەلنىيان بە گيانى شاعىر دەدا،
دەليەتتى خۆيان بە ئازادى بگۆرنەو.

لە پشتهو گوىم لە پىكەننىك بوو، يەكسەر لە لووتكە بەرزەكانى
شىعرى دانتييەو داكەوتم، ئاورم دايەو، زۆربام بينى لە پشت
سەرمەو وەستاو و وا پىدەكەنى؛ دەمى تا پەنا گوىي رەويبوو وەو،
بانگى لى كردم:

- ئەمە چىيە سەرۆك؟ چەند كاتر مېرىكە بە دواتا دەگەرېم و
نەمدەزانى لە كوئىت.

كە بينى من بىدەنگ و جوولەم، ديسان دەستى پىكر دەو:

- كاتر مېرىك لە نيوەرۆ لای داو و مريشكەكەيش

پىگەيشتوو، دەترسم پرزۆل پرزۆل بىت، تىدەگەيت؟

- تىدەگەم، بەلام من برسېم نىيە.

زۆربا، توند بەسەر رانى خويدا كىشا و وتى:

- برسېت نىيە؟ بەلام تۆ لە بەيانىيەو تا ئىستا هېچت

نەخواردوو، ئاخىر دەبىت تۆ خەمى لەشى خۆت هەبىت،

بەزەبىت پىدا بىتەو، سەرۆك! شتىكى بەررى بيخوات، بەلى،

دهبیت ئاگات له جهستهت بیټ، چونکه جهسته کهری ئیمهیه،
دهزانیت؟ ئەگەر تۆ خواردن به کهرهکەت نهدهیت له
ناوهراستی ریدا به جیت دههیلیت. من سالانیک چیژی لهشم
به سووک دهگرت و ئەگەر توانیبام خۆراکیشم له بهر چاوی
خه لکی نهدهخوارد، وهک ئەوهی به عهیبی بزنام.

بۆ ئەوهی زۆربا هاواری لی ههلهستیت وتم:

- زۆر چاکه، دیم.

به جووته به رهو گوندهکه به ری کهوتین. کاتژمیری نیوان ئەو
بهردانه وهک کاتژمیری ئەوین به خیرایی برووسکه تپه ریبوو،
هیشتا من له خۆمدا ههستم به ههناسهی گهرمی شاعیری فلوره نسی
دهکرد، زۆربا به کهمیک دوودلییه وه وتی:

- سه روک! بیرت له خه لووزی لینیته دهکرده وه؟

به پیکه نینه وه وتم:

- ئەهی بۆ ده تهویت بیر له چی دی بکه مه وه؟ ئیمه به یانی

دهست به کار ده بین، ده بوو من حساباتیکم کردبا.

زۆربا، به لایه کی چاو ته ماشای کردم و بیده نگ بوو. دیسان له وه
گهیشتم که دهیه ویت تاقیم بکاته وه، هیشتا له وه دوودل بوو، که بر ووا
به قسه کانم بکات، یان نا، ههر به و پارایییه وه لی پرسیمه وه:

- باشه ئەنجامی حساباته کهت چی ده رچوو؟

- وا ده رچوو، که له سی مانگی به راییی کارماندا، ده بیته

رۆژانه ده تن خه لووز دهر بهینین بۆ ئەوهی خه رجیی
کاره که مان دهر بکهین.

دیسان زۆربا ته ماشای کردمه وه، به لام ته ماشای ئەمجاره یانی
هاوکات بوو له گهل دوودلیدا، دواي کهمیک وتی:

- بۇ ئەم حساباتە چووبوويته كەنارى دەريا؟ ببوره، سەرۆك!
بۆيه پرسىياري وات لى دەكەم، چونكە بە راستى من سەرى
لى دەرناكەم، كاتىك كە دەكەومە نىو ژمارەو، ھەز دەكەم
خۆم لە كونىكى ژىر زەوى بنىم، تا ھىچ شتىك نەبىنم، چونكە
ئەگەر لەو كاتەدا سەرم بەرزبەكەمەو و چاوم بە دەريا، يان
درەختىك، يان بە ژنىك- ئەگەر پىرىش بىت- بگەوئىت، ئىتر
حساب و مساب و ژمارە و ممارەم وا لە دەست دەردەچن،
وھك پەروباليان گرتىت وايە.

بۇ ئەوھى سەربكەمە سەرى پىم وت:

- بەلام زۆربا ئەمە ھەلەى خۆتە، واتاي وايە تو ناتوانىت بە
تەواوى ھۆش بەدەيتە كاريك.

- نازانم، سەرۆك! دەشى تو راست بگەيت، ديارە ھەندىك
حالات ھەيە تەنانتە سلىمانى ھەكىمىش... بىروانە سەرۆك!
پوژىك بەلاى گوندىكدا تىپەرىم، پىرىكى نەوھد سالەم بىنى
نەمامىكى چوالەى دەناشت، پىم گوت: "ھا، باوھلى! دارى
چوالە دەنىژىت؟" ھەر بە پشته چەماوھكەيەوھ رووى تىكردم
و وتى: "بەلى، كورم! من وا كار دەكەم، وھك ئەوھى كە
ھەرگىز نامرم." لە وھلامدا پىم وت: "وھلى، باوكە! من وا كار
دەكەم وھك ئەوھى رەنگە ھەر ئىستا بمرم." ئىستا سەرۆك،
لەم دوانە كاممان راستىن؟

سەرنجىكى سەركەوتووانەى تىگرتم و وتى:

- ئاوا وھگىرت دىنم!

من بىدەنگ بووم. دەشى دوو رىي سەخت و ھەلەت بگەنە
لووتكەيەك، ئەو بىرکردنەوھىيەى، كە ھەرگىز مەرگ لە ئارادا نىيە، يان
ئەو خەيالەى ھەموو ساتىك مەرگ لە كەمىندايە، رەنگە ھەردوو كيان

وهك يهك و ابن، به لام ئهوكاتهى، كه زوربا ئه و پرسيارهى ليكردم،
من نه مزانى.

زوربا به ته وسه وه وتى:

- ها، چى بوو؟ سه روک! خوت سه غله ت مه که، ئه م باسه به
ئه نجاميک ناگات، با له مه سه له يه کى تر بدويين. من له م
کاته دا له بيرى نيوه روژهى مريشک و پلاويکدام، که
دارچينييان پئوه کردبيت. ئيستا وهک مه نجه لى پلاو هه لم
له سه رم هه لده ستيت. با جارى بچين و نانه که مان بخوين،
پاشان لى ددويين، هه رسته و کاتى خوى هه يه، وا ئيستا
برنجمان له به رده ستايه و پئويسته بير له پلاو بکه ينه وه،
سبه ي خه لووزى لينيمان ديته به رچاو و ده بيت بير له ويان
بکه ينه وه، نابيت کار به ناته واوى بکريت، تيده گه يت؟

چووينه ناو ديوه. ژنان له بهر ده رکه ي ماله کانياندا دانيشتبوون و
سه رگه رمى قسه وقسه لوک بوون. پيره ميژده کان خويان دابوو به سه ر
گوچانه کانياندا و بيده نگ بوون. له ژير داره ناریکدا، که بهرى زورى
گرتبوو، پيره ژنيكى لاواز و په رپووت سه رى نه وه که ي ددووزى.
له به رده م چايخانه که دا، پيره ميژديكى بالاريكى به خووه، به لووتيكى
قوولينگى و سيمای پياويكى گه وره وه وه ستابوو، ئه م پياوه ناوى
ماقراندوونى²⁸ بوو، ريش سپى و جيبرواى گوند و هه ر ئه ویش
کانزای خه لووزى به کرى پيدا بووين. شهوى پيشتر هاتبووه
ميوانخانه که ي هورتانس تا بمانباته ماله که ي خوى. پيى وتين:

- به راستى بو ئيمه زور شووره ييه ئيوه له ميوانخانه دا بن،
وهک ئه وهى که س له م گونده دا نه بيت ميوانداريتان بکات.

پیاویکی بهویقار و قسهکانی دانسقه بوون، ئیمه داوهتهکهیمان رَهت کردهوه، ئەو کهمیک دلتهنگ بوو، بهلام زۆری لهسەر نه‌رۆیشت، له رۆیشتندا وتی:

- من ئەرکی خۆم به جی هینا، ئیوهیش ئازادن.

دوای کهمیک، دوو سه‌لک په‌نیری گه‌وره، سه‌به‌تهیه‌ک هه‌نار، گۆزه‌یه‌ک کشمیش و هه‌نجیری وشک و نیوقه‌رابه ئاره‌قی بو ناردین. نۆکه‌ره‌که‌ی، که ئەم شتانه‌ی له‌سەر پشتی که‌ره‌که‌ی ده‌هینانه خواره‌وه، وتی:

- پاله‌وان²⁹ ما‌فراندوونی سلّوی لی ده‌کردن و ده‌یوت ئەم

شته که‌مانه شایانی ریزی ئەوان نییه، به‌لام نیشانه‌ی دلفراوانی و گه‌وره‌یی ئەوانه.

ئیمه به هه‌ست و نه‌ستیکی خۆشه‌ویستانه‌وه سلّومان بو کویخای گوند نارد و نۆکه‌ره‌که‌یش ده‌ست له‌سەر سنگ وتی:

- ته‌مه‌ن و گه‌وره‌یی‌تان هه‌ر زیاد بی‌ت.

بی‌ده‌نگ بوو. زوربا له‌به‌رخۆیه‌وه وتی:

(یارۆ چه‌زی به زۆربلایی نییه، خۆی به شت ده‌زانیت.)

وتم:

(مرویه‌کی سه‌نگینه، من خۆشم لی دیت.)

ئیترا و گه‌یشتبووین، په‌رهی لووتی زۆربا له خۆشیاندا ده‌له‌رییه‌وه.

هورتانس خانم، که ئیمه‌ی له‌به‌رده‌م ده‌رکه‌دا بینی، سووکه قریوه‌یه‌کی لی هه‌ستا و خۆی به چیشته‌خانه‌دا کرد.

زۆربا، میزه‌که‌ی له‌هه‌وشه‌دا و له‌ژیر دارمیویکی روتدا دانا. نانی له‌ت له‌ت کرد. شه‌رابی هینا و قاپ و که‌وچک و چنگالی دانان، پاشان

²⁹ پاله‌وان، لی‌رده‌دا وه‌رگێرانی وشه‌ی Capetan، که به پیاوانی ئازا و جوامیر و خۆنه‌ویست ده‌وتریت. -ف-

سەرى وەرگىرا و تەماشايەكى زۆلانەى كرد و ئاماژەى بۇ مېزەكە
كرد، سى قاپى دانابوون، لەژىر لىوہوہ وتى:
- دەبينىت، سەرۆك؟

لە وەلامدا وتم:

- دەبينم، زۆلى فيلباز! دەبينم.

بە دەم لىولستەنەوہوہ وتى:

- گۆشتاوى مريشكى پير خۆشە، من شتىك لەم بارەيەوہ
دەزانم.

زۆربا، گورجوگۆل ھەلدەسورپا، چاوى پرشنگى دەدا و لەژىر لىوہوہ
گورانىيە كۆنەكانى ئەوينى دەوت:

- ئەمەيە ژيان، سەرۆك! واتا دەبيت مروف خۆش بژى، بروانە

من ئىستا وای دادەنيم، كە دواى خولەكيكى تر دەمرم، پەلەى

ئەوہيشمە مردنەكەم پيش مريشكخواردنەكە نەكەويت.

ھورتانس خانم فەرمانى پى داي.

- بفەرموونە سەر مېز.

مەنجەلەكەى ھەلگرت و ھىنايە بەردەممان، بەلام كتوپر سلەمىيەوہ،

چونكە چاوى بە سى قاپەكە كەوت، لەتاو خۆشى سوور ھەلگەرا،

تەماشايەكى زۆرباى كرد و چاوه ورد و تىژ و شىنەكانى

درەوشانەوہ، زۆربا لەسەرخۆ پىي وتم:

- ژنىكى زۆر حەشەرييە، ھا!

پاشان زۆر بە ئەدەبەوہ رووى لە خانمەكە كرد و وتى:

- ئەى فرىشتەى جوانى دەريا! ئيمە كەشتىيە شكاوئىكىن و

دەريا فرىي داوينەتە قەلەمپرەوہكەى تۆوہ، فەرموو

ھاوسفرەمانبە.

ژنه گورانبيژي پيري مه‌خانه‌کان باله‌کانی ته‌واو کردنه‌وه و پاشان ویکي هینانه‌وه، وهک بیه‌ویت هه‌ردووکمان له ئامیز بگریت، نه‌وسا به نهرم و نیانییه‌کی تایبه‌ته‌وه پیچوتاویکی به له‌شی دا، دهستی به سه‌روچاوی زوربا و پاشان به هی مندا هینا و له‌نجه‌ولاریکی به‌ره‌و ژووره‌که‌ی خوی کرد. دواي که‌میگ، به پرووی گه‌ش و خه‌ندانه‌وه گه‌رایه‌وه، جوانترین به‌رگی له‌به‌ر کردبوو، کراسیکی مه‌خمه‌لی سه‌وزی کون، که به چه‌ند شریتیکی زه‌ردی ره‌نگ بووردوووه‌وه رازیندرابوووه‌وه. یه‌خه‌ی کراسه‌که‌ی ته‌واو کراوه و گولیکی ده‌ستکردی سووری له‌سه‌ر سنگی دابوو. قه‌فه‌زی تووتییه‌که‌ی به ده‌سته‌وه و به دارمیوه‌که‌وه‌ی هه‌لواسی. ئیمه نه‌ومان له ناوه‌راستی هه‌ردووکماندا دانا، زوربا لای راستی و منیش که‌وتمه لای دهستی چه‌پییه‌وه. هه‌رسیکمان په‌لاماری خواردنه‌که‌مان دا، بی نه‌وه‌ی که‌سمان قسه‌یه‌ک بکات، ماوه‌یه‌کی زورمان تیپه‌راند. بوونه‌وه‌ری له‌شمان خوراکی هه‌لده‌لووشی و به شه‌رابیش تینوویه‌تی ده‌شکاند. خواردنه‌که له بوونماندا زور زوو ده‌بوو به خوین. دنیا له‌به‌ر چاوماندا جوان ده‌ینواند. نه‌و ژنه‌ی له پالماندا دانیشتبوو، هه‌موو چرکه‌یه‌ک له‌به‌ر چاوماندا جوانتر ده‌بوو؛ لوچه‌کانی ده‌موچاوی نه‌ده‌مان. تووتییه‌که‌یش، که به به‌رگی سه‌وز و زه‌ردییه‌وه، به‌رانبه‌رمان، به داره‌که‌وه هه‌لواسرابوو، هه‌موو جاریک بو ته‌ماشاکردنمان داده‌نه‌وی. له‌به‌ر چاوماندا، جاریک وهک مرویه‌کی نه‌فسوونلیکراو، تاویک وهک گیانی نه‌و ژنه گورانبيژه پیره‌ی به به‌رگی سه‌وز و زه‌رده‌وه دانیشتبوو، جوان ده‌ینواند. دارمیوه بیگه‌لا و داروباره‌که‌یش ناکاو بول بول تری ره‌شه‌ی ده‌گرت.

زوربا، چاویکی گیترا و بالی تا دواکشانی والا کرد، ده‌توت چه‌زی لییه هه‌موو شتیک له ئامیز بگریت، به سه‌رسامییه‌وه ده‌نگی رادا:

- چى دەبينم، سەرۆك؟ كه مرؤف ليوانىكى بچووك شەراب
 دەخواتەوہ وا ھەست دەكات دنيا بە دەورى سەريدا
 دەسوورپيت، كەواتە سەرۆك گيان! ئيتىر ئەمەيە ژيان. توو
 دىنت ئەوہى بە سەرمنەوہ شوربووہتەوہ بۆلەترييە، يان
 فرىشتە؟ من ناتوانم باش ليكيان بكەمەوہ، يان ھەر ھىچ نيبە
 و ھىچ شتيك بوونى نيبە، نە مريشك ھەيە، نە فرىشتەى
 دەريا و نە كریت؟ قسە بكە، سەرۆك دەى قسە بكە، دەنا
 شيت دەبم.

زوربا وردە وردە لە مەستى دابوو. مريشكى خواردبوو. بە تاسەوہ
 لە ھورتانس خانمى دەروانى، چاوى تى بريبوو، لە سەرييەوہ تا پيى،
 وا لە سنگە ھەلتوقيوەكەى رادەما وەك دەستى پيدا بگيرپيت وا بوو.
 چاوە بچووكەكانى خانمە دلوقانەكەى ئيمەيش دەدرەوشانەوہ. كەيفى
 بە شەرابەكە دەھات و چەند پيكيكى لى ھەلدابوو، لەوہى دەکرد
 شەيتانى خواردەنەوہ بۆ زەمانى كۆنى گيرابيتەوہ. ئيستا، كە جاريكى
 تر سۆز و خۆشەويستى تى گەرايەوہ، ھەستايە سەر پى، دەرکەى
 دەرەوہى ميوانخانەكەى داخست تا گوندييەكان، يان وەك خوى
 دەيوت (دردەكان) نەبينن. جگەرەيەكى داگرساند، لە لووتە
 بچووكەكەيەوہ بە شيوہى لووتى فرەنسەييەكان، ئەلقە ئەلقەى
 دووكەلەكەى بۆ دەرەوہ رادا.

لە كاتى ئاوادا، ھەموو دەرکەكانى بوونى ژن دەكرينەوہ،
 پاسەوانەكان دەنوون و تەنيا وتەيەكى خۆش و دلگر، بە ئەندازەى
 زيپر، يان خۆشەويستى، ھيز و توانا دەبەخشن، بۆيە منيش پايپەكەم
 داگرساند و ئەم قسە خۆشەم كرد:

- ھورتانس خانم! توو "سارابرنات" بە بىرى ئيمە ھينايەوہ، ئەو
 كاتەى ھيشتا جوان بوو، من ھەرگيز بىرم بۆ ئەو نەدەچوو،

که له جییهکی وا دوور له شارستانییه ترا، ئەم هه موو
شیکپۆشی و ناسکی و جوانی و مرۆفدۆستییه بیینم، ئەمه
کام شکسپیر بوو تۆی هاویشته ناو ئەم درندانه وه؟

چاوه ورد و رهنگه پریوهکانی ته واو کردنه وه و وتی:

- شکسپیر؟ کام شکسپیر؟

هه زوو بیری بو ئەو شانۆگه ریپانه چوو که دیبوونی، له
چاوترووکانیکدا گه رایه وه بو هه موو ئەو ریستورانته و مه یخانانه ی
که گۆرانی تیدا وتبوون، له پاريسه وه بیگره تا بیروت، له ویوه به
دریژایی که ناری ئاسیای بچوو کدا رویشته. ناکاو یادی
ئەسکه نده رییه ی که وته وه، له وی ته لاریکی گه وره ی بینه ران هه بوو،
چلچرا و کورسی مه خمه لی و ژن و پیای پشته رووت و عه تر و
گولاو و کتوپر په رده لادرا بوو، قوله ره شیکی ترسینه ر هاتبووه
ژووره وه.

هه وای ئەو بیرهاته وه یه دیسان پرسیاره که ی پێ کرده وه:

- کام شکسپیر؟ ئەوه ی که پێشی ده لێن ئوتیلو؟

- به لی، خۆیه تی، خانمی خانه دان! کام شکسپیر تۆی خسته ناو

ئەم تاویره به رده درندانه وه؟

ته ماشایه کی ئەملاوئه ولای خۆی کرد. ده رکه کان داخرا بوون.
تووتییه که نووستبوو. که رویشکه مالیه کان عیشقبازیان ده کرد و
ئیمه ییش ته نیا بووین. ئەو که قسه کانی من کاریان تیکردبوو، ورده
ورده ده رکه ی دلی خۆی بو کردینه وه، وه کچۆن سندوو قچه یه کی
کۆنی پر له عه تر و نامه ی زه ردی عاشقانه و به رگی کۆن ده که یته وه.
زمانی یۆنانی چۆن بو به اتایه، وا قسه ی پێ ده کرد. سه روگویی
وشه کانی ده شکاندن، له برگه کاندایه وه ستا و تیکه ل پیکه لی ده کردن،
به لام ئیمه ته واو تیی ده گه یشتین. هه ندیکجار به زه حمه ت پێشمان له

پینکەئینی خۇمان دەگرت و جاری تریش لەبەر ئەوەی زورمان بارە
خواردبوو، یەكسەر لە پرمەیی گریانمان دەدا.

- باشە! [ئەمە تا ئەندازەیهك دەقی قسەکانی ئەو فریشت
پیرەیه، که لە حەوشە عەتراوییهکەیی خۆیدا پینی وتین.] منیک
که ئیستا لەگەل ئیوهدا قسە دەکەم، هەرگیز گۆرانییژی
مەبخانەکان نەبووم، نا، هەرگیز، بەلکوو هونەر مەندیکی
بەناوبانگ بووم، من کراس و ژیرکراسیکی ئاوریشمیم لەبەر
دەکرد، که لە شیوهای تۆری ئەسلدا دروست کرابوون، بەلام
خودا خوشەویستی بگرنیت که...

هەناسەیهکی قوولی هەلکیشا و جگەرەیهکی تری بە جگەرەکی
زوربا داگرساندا.

- من عاشقی دەریاسالاریک بووم، ئەوسا کریت لە
جۆشوخرۆشی شۆرشدا بوو، پاپۆرە جەنگیەکانی
ولاتەگەرەکان لە بەندەری (سودا)دا³⁰ لەنگەریان کرتبوو،
چەند رۆژ دواي ئەو، منیش هەر لەویدا لەنگەرم گرت. ئای
چ شکۆمەندی و مەزنییهک بوو! خۆزگە ئیوهدیش ئەو چوار
دەریاسالارە ئینگلیزی و فرەنسیی و ئیتالیایی و
رووسییهتان دەدین، که هەموویان میدال و نیشانی زیریان
پێو بوو، پیلایان دەبریسکایەو و وەک که لەشیریش
پەریکیان بە کلاوکانیانەو کردبوو، لەو که لەشیرە
گەورانەیی هەریهکەیان هەشتا تا سەر کیلو دەبن. چ
ریشیکیش! لوول، نەرم وەک ئاوریشم، گەنەرەنگ
خۆلەمیشی، زەرد، چ بۆنیککی خوشیان لیدەهات! هەر یەکەیان
عەتریککی تاییهتی خۆی هەبوو. منیش هەر بەو جۆرە شەوانە

به بۆنى عهترهكانيان له يهك جيام دهكردنهوه. ئینگلیزهكه
بۆنى كۆلۆنيای لى دههات. فرهنسهييهكه بۆنى وهنهوشه،
رووسييهكه بۆنى ميسك و ئيتاليایييهكه... ئاها! بلیم چى! بۆنى
ئيتاليایييهكه وهك بۆنى عهنبهر وابوو. ئای لهو ريشانه!
خوداگان، چ ريشيك بوون!

ئيمه زياتر له كهشتى فهريماندهيدا كو دهبووينهوه و له
بارهى شۆرشهوه دهبوان، دوگمى كراسهكانيان ههموو
كرابوونهوه، منيش تهنيا كراسيكي تهكى ئاوريشمينم لهبهر
دهكرد، كه به لهشمهوه دهنوسا، چونكه ئەوان
كراسهكهميان به شهپانيا تهپ دهكرد. وهري هاورين بوو،
تیدهگه! باشه، ههموو باسى شۆرشيان دهكرد و له مهسهله
گرنگهكان دهبوان، من ريشم دهگرتن و داوام لى دهكردن
كريتيه ئازيز و بيچارهكان گوللهباران نهكهن. ئيمه له
دوورهوه به دووربين كريتيهكانمان بهسهر تاشهبهردهكاني
نزيك به (كانه)وه³¹ دهبينى، كه به ميرووله دهچوون و
ههموو پانتۆلى شين و چهكمى زهرديان له پيداوو،
هاورايان دهكرد و هورايان دهكيشا، ئالايهكيشيان پى بوو...
قاميشه لاني چواردهورى ههوشهكه كهوتنه جووله، پيرهژنه
خهباتگيرهكه ترسا و بيدهنگ بوو، لهناو قاميشهكانهوه چاوه
شهيتانييهكان دهبريسكانهوه، مندالانى گوند بهو ئاههنگه خوشه
ئيمهيان زانيبوو، بويه كهوتبوونه چاوديريمان. ژنى گورانيبيژ ههوليدا
ههستيت بهلام نهيتوانى، چونكه زورى خواردبووهوه و زوريشى
خواردبوو، ناچار بهو ههموو ئارهقهى لهشييهوه دانىشتهوه. زوربا

بهردیگی هه لگرت و له منداله کانی کرده هه را، پاشان کورسییه که ی خوی که میک نزیکتر کرده وه و وتی:

- بهرده و امبه، گوله که م! بهرده و امبه، ماله که م!
- به لئ! من له گهل ده ریاسالاره ئیتالیاییه که دا زیاتر ههستم به ئازادیی خۆم ده کرد. که ریشم ده گرت پیم ده وت: "کانا قاروی ئازیزم! [ناوی کانا قارو بوو] کانا قاروی کوپژیلهم، توو خودا، نه بم... بم... بکه و نه تا قوتریق."

منیک، که ئیستا قسه تان بو ده که م، چهند کریتیم له دست مهرگ رزگار کرد بیتن چاکه! چهند جار توپهاویژه کان له توپ هاویشتندا بوون، که من ریشی ده ریاسالارم ده گرت و نه مده هیشت بم... بم... بکات، به لام کی ریز له من ده گریت؟ له باتی نیشان و میدال...

هورتانس خانم له بیویژدانیی خه لکی تووره بوو. به مسته نه رم و بچووک و پر له چرچولۆچه که ی، به سهر میزه که یدا کیشا. زوربا دهسته فیروبووه کانی بو سهر ئه ژنو کراوه کانی خانم دریژ کردن و به هه لچوونیک خۆ کرده وه ئه ژنوی گرت و هاواری کرد:

- بوبولینا که م!³² تکایه تویش بم... بم... مه که!
خانمه خاسه که مان وه ک مریشک که وته کرته کرت و وتی:

- ده ستت لاده، تو به کیم ده زانیت؟
ته ماشایه کی تیکشکاوانه ی زوربای کرد. پیره ی فیلباز وتی:
- خه م مه خو، بوبولینا که م! خودایه ک به و سهره وه هه یه، مه ترسه ئازیزی دلم، ئیمه یش لییره ین.

³² Bouboulina، ژنه قاره مانئ شه ری ئازادیی یونان، (1821-1828) وه ک کارناریس و میولیس ئازایانه له ده ریادا جهنگی.

فریشته‌ی پیر، چاوه تیژ و شینه‌کانی هه‌لبرین و تووتیییه سه‌وزه‌که‌ی
بینی له قه‌فه‌زه‌که‌دا نوستبوو، عاشقانه که‌وته گمه‌کم و له‌ژیر لیوه‌وه
وتی:

- کانا‌قارۆ‌که‌م! کانا‌قارۆ، کو‌رژیله‌که‌م!

تووتیییه‌که، که گویی له دهنگه ئاشناکه بوو، چاوی کرده‌وه، خۆی به
شیشی قه‌فه‌زه‌که‌یه‌وه ئاو‌یزان کرد و به دهنگیکی گرده‌راوه‌وه، که هه‌ر
له دهنگی مرو‌فیک ده‌چوو له کاتی خنکاندا؛ که‌وته هاوارکردن:

- کانا‌قارۆ! کانا‌قارۆ!

زۆربا، به دەم دەست خستنه‌وه سه‌ر ئه‌و رانانه‌ی، که ئه‌و هه‌موو
خزمه‌ته‌یان کردبوو و ئه‌میش ده‌یویست بیانکاته هی خۆی، به دهنگی
به‌رز ولامی تووتیییه‌که‌ی دایه‌وه: "به‌لی".

گۆران‌بیژه پیره‌که له‌سه‌ر کورسییه‌که‌ی سو‌راو، جاریکی تر ده‌مه
بچووک و چرچه‌که‌ی کرده‌وه و وتی:

- منیش ئازایانه ده‌سته‌ویه‌خه جه‌نگیوم، به‌لام رۆژه

ناخۆشه‌کان زوو گه‌یشتن، کریت ئازادبوو، که‌شتییه

جه‌نگییه‌کان فه‌رمانی گه‌رانه‌وه‌یان پی درا، من هه‌ر چوار

ریشه‌که‌م گرتن و هاوارم کرد: "ده‌بی من چ قوریک به‌سه‌ر

خۆمدا بکه‌م؟ ئیوه که من لی‌ره جی ده‌هیلن بو کوی ده‌چن؟

ئاخر من فی‌ری نازونیعمه‌ت بووم، خووم به شامپانیا و

مریشکی سووره‌وه کراوه‌وه گرتووه، له‌گه‌ل سه‌لامی

سه‌ربازه ده‌ریاوانه لاوه‌کاندا راهاتووم، ئیستا که له چوار

ده‌ریاسالاری گه‌وره‌ی خۆم، بیوه‌ژن ده‌که‌وم، چیم به‌سه‌ر

دیت؟"

به‌لام ئه‌وان پیده‌که‌نین و گالته‌یان پی ده‌هات، داد له ده‌ست

ئه‌و جو‌ره پیاوانه! ئه‌وان منیان نو‌قمی لی‌ره‌ی ئینگیزی و

ئىتالييى و رۇبلى رۇوسى و دراوى ناپليۇنى كوردبوو، من
پارهكانم دهخستنه ناو گۆرهوى و يهخهى كراسهكهم و
پىلاوهكانمهوه. دواشه و ئهوهندهم شيوهن و گريان كرد، كه
دهرياسالارهكان دليان پيم سووتا، ئهوه حهمامهيان پر له
شامپانيا كرد و منيان تيخست - ئيمه لهگهل يهكدا زور
راهاتبووين - پاشان هموو شامپانياكهيان له چاوى من
خواردهوه و سهرخوش بوون، دواى ئهوهيش چراكانيان
كوژاندنهوه...

سهرلهبهيانىي ئهوه شهوه بونى هموويانم گرتبوو، بونى
وهنهوشه، بونى كولونيا، بونى ميسك و بونى عهنبهر. من
هر چوار دهولهته گهرهكهم گرتبوون: ئىنگليز و فرهنسه و
رۇوس و ئىتاليا. ئاليزهدا گرتبوومن، به ئهژنوكانم، ئاوام لى
دهكردن! تهماشاكهن، ئاوا...

ليزهده هورتانس خانم باسكه كورت و گوشتنهكانى ليك كردنهوه و له
خوارهوه بو سهرهوه بهرزى كردنهوه، هر تهواو، وهك لهسه رانى
سهما به منداليك بكات و ابوو.

- تهماشامكهن، ئابهمجوره! ئاوا!

كه خور هلهات دهستيان به توپتهقاندن كرد، من درو ناكهم
و به شهرفم سويند دهخوم ئهمه راسته، دوايى، بهلهميكى
سپى لهگهل دوازده سهولليدهردا هاتن، منيان ههگرت و بو
كه نار دهرياكهيان بردم.

دهستهسره چكولانهكهى دهريهينا و هيند بهكول گريا دانهدهمركايهوه.
زوربا كه تهواو بهتنگ هاتبوو، هاوارى لى ههستا:

- چاوت بنووقينه، بوبوليناكهم! چاوت بنووقينه، مالهكهم! من
كاناقراروم!

خاتوونە دلوڤانەكەمان جاريكى تر به نازەوہ له زورباى خوڤى:
- پيم وتيت دەستت لادە! تەماشاشا كە! كوا نيشانە ئالتوونىيەكانى
سەرشانىت؟ كلاوہ سىڭوشەكان؟ ريشە عەتراوويەكان؟ ئاھا!..
ئاھا!..

به هينواشى دەستى زورباى گوشى و ديسان كەوتەوہ گريان.
هەواكە ساردى كردبوو. كەمىك بىدەنگ بووين، له پشت
قاميشەكانەوہ دەنگى دەريا ئارام و لەسەرخۆ دەهات. بايەكە
خستبووى و خۆر ئاوا بووبوو. دوو قەلەرەشى شەوگەر بەسەرماندا
تپەرپين و دەنگى باليان هەر له دەنگى دادرپينى پارچەيەك ئاوريشم
دەچوو، وەك ئەوہى كراسە ئاوريشمينەكەى خانمى گورانىبيژ بدريت
وابوو.

زەردەى خۆرئاوا دەتوت گەردى ئالتوونە و بەسەر حەوشەكەدا
پەخش كراوہ. گوارە پلپلەدارەكەى هورتانس خانم رەنگى ئاگرى
گرتبوو، شيباكەيش هينابوويە سەما، وەك بىهويت بفرى و ئاگر
بەسەر سەرى دراوسىكاندا بكات وابوو. سنگە نيوہكراوہكەى، ئەژنۆ
لىك هەلاويزدەكانى، كە پيرى شلوشاوى كردبوون، چرچى مىلى، دەمپا
كۆنەكانى بە زەردەى خۆرئاواوونەكە رەنگى زيڤريان گرتبوو.

فرىشتە پيرەكەمان لەرزى، چاوہبچوو كەكانى، كە فرميسك و شەراب
سوورى كردبوون و نيوہكراوہبوون، جاريك تەماشاشى من و تاويك
تەماشاشى زورباى پى دەكردن. زوربا بە لىوى وشكەوہ لە سنگى
رەمامبوو. تا دەهات دنيايش تاريكتر دەبوو. ئەو وەك لە پرسىيار
لەخۆكردندا بيت سەيرى هەردووكمانى دەكرد، دەتوت لە هەولى
ئەوہدايە بزانييت كاممان كاناقاروين.

زوربا، كە ئەژنۆى بە ئەژنۆيەوہ نووساندبوو، بە ئارەزوويەكى پرەوہ
دەمى نابووہ پەناگوويەوہ و دەيگوت:

- بوبولیناکه م! بیگومان به، نه خودا ههیه و نه شهیتان. سه ره
بچوکه کهت هه لبره. دهسته جوانه کانت بخهره سه ر پومهت
و گورانیه کمان بو بلی. بژی ژیان و مهرگ بو مردن.

زوربا گری گرتبوو. لهو کاته دا، که دهستی چه پی به سمیلیدا دهینا،
دهستی راستی به سه ر له شی گورانیه ژه سه رخوشه که وه بوو، قسه ی
ده کرد و هه ناسه برکیی بوو، چاویشی شلوی بوو. بیگومان ئەم ژنه ی،
که ئەو ئیستا له به رانه ر خویدا دهیبینی، ئەو پیره ژنه مومیاکراوه ی
پیشوو نه بوو، که ئارایشتیکی خهستی ده کرد، به لکوو ئەو "ره گزی
می" یه بوو، که ئەو ئاسایی به ژنی دهوت. ئیتر مه سه له که ته نیا
که سیک و دهموچاویک نه بوو، ئیتر گنج، یان پیر و ناشیرین، یان
جوان، گرنگ نه بوون. ئیستا له پشت دهموچاوی هه ر ژنیکه وه وینه ی
پیروژ و پر له نهینیی "ئه فرۆدهیت"³³ هه یه. ئەمه ئەو دهموچاوه بوو،
که زوربا دهیبینی و قسه ی له گه لدا ده کرد و هزی لی بوو. شیوه ی
هورتانس خانم، ته نیا دهمامکیکی کاتی و پروون بوو، که زوربا
دهیدری بو ئەوه ی ده می نه مری ماچ بکات.

زوربا، جاریکی تر به هه ناسه ی گیر و تکائامیزه وه وتی:

- ئەو گه رده نه به فرینه ت راست بکه ره وه، ماله که م! تی چریکینه
به گورانی.

پیره ی گورانیه ژ پومه تی نایه ناو دهسته لاوازه کانیه وه، که جلشتنی
زور شه قار شه قاری کردبوو. چاوی خوماربوو. ناله یه کی به سوژ و
دپندانه ی لی هه ستا و له کاتیکیدا، که به چاوه شلوی و
نیوه کوژاوه که یه وه، ته ماشای زوربا ی ده کرد- دیاربوو ئەوی
هه لبراردبوو- دهستی به و گورانیه کرد، که خوی هزی لی بوو و
هه زاران جاریش وتبووی:

³³ Aphrodait، خودای خوشه ویستی له لای یونانیه کان، که هه مان ئه ستیژه ی زومره یه .

- له كۆتايىي رۆژانى تەمەنمدا

بۆ بە تۆ گەيشتم...³⁴

زۆربا، له جىيەكەي راست بوو، رۆيشت و سەنتوورەكەي هينا،
وەك تووركەكان لەسەر زەويەكە دانىشت، سازەكەي له كيسەكە
دەرھينا، نايە سەر ئەژنۆي و دەستەزلەكاني دريژ کرد.

- ئاخ! ئاخ! بوبولينا! چەقۆيەك بەينه و سەرم بېرە.

كە تاريكي داكەوت و ئەستىرەكاني دواي خۆرئاوابوون له سوچ و
كەنارەكاني ئاسمانەو دەركەوتن؛ دەنگي سەنتووري شاد و دلنەواز
بەرز بوو، هورتانس خانم، كە تا گەرووي برنج و مريشك و
بادامي برژاو و شەرابي تىكردبوو؛ مەست و قورس كەوتە سەر
شاني زۆربا و ئاخىكي قوولي هەلكيشا، بە هيواشي خۆي بە كەلەكە
رەقەكاني زۆرباوە قرساند، باويشكي دا و ديسان ئاخى هەلكيشايەو.
زۆربا ئاماژەي بۆ من کرد، بە چرپەو پي و تم:

- سەرۆك! ئەم ژنە زۆر حەشەرييە، ها! وەرە وەك ھاوړپيەكي
باش بړۆ و بە تەنيا جييمان بەيلە.

³⁴ شيعرەكە له دەقە ئەسلىيەكەدا بە زمانى فرەنسەييە.

به يانی، که چاوم کرده وه، زۆربام له بهرانبهر خۆمدا بیینی، له خوار تهختی نووستنه که یه وه، له سهر ههر دوو ئەژنۆی دانیشتبوو، جگهره ی دهکیشا و له بیرکردنه وه یه کی قوولدا بوو. چاوه خر و بچوو که کانی بریبوونه په نجه ره که ی بهرانبه ری، که له بهر پووناکی گزنگدا، رهنگی سپیی شیریی له خو گرتبوو. چاوی ئاوسابوو. مله پرووت و لاوازه زۆر دريژه که ی، که ههر به ملی بالنده پراوییه کان دهچوو، له یه خه که یه وه هاتبووه دهره وه.

شهوی پیشتر من زوو مالنئاواییم لی کرد، زۆربام له گه له ئه و فریشته پیره دا ته نیا هیشته وه، له کاتی رویشتمدا پیم وتبوو:

- زۆربا! من دهرۆم، تو رابویره، هیوادارم خوشت لی بگوزهریت.

ئه ویش له وه لامدا وتبووی:

- خوات له گه له، سه روک! لیگه ری با ئیمه کاره که مان ئه نجام بدهین، شه و باش، سه روک! خه ویکی خوش.

لهوه دهچوو کاری خوځان کردبیت، چونکه من وهک له خهودا گویم له
دهنگیک بووبیت، وهک گمهگمی کوتر و دهنگی ههناسهبرکی و
تاویکیش ههستی نهوهم کردبیت، که ژوورهکهی تهنیشتم نهوهنده
تهکانی تیدا دهریت کهوتبیتته لهرزین، پاشان خهوم لی کهوتبووهوه.
ماوهیهکی زوری دوی نیوهشهو، زوربا لهسهرخو و به پیی پهی، بو
نهوهی من به ناگا نهیهم، گهپایهوه ژوورهکه و لهسهر تهختی
نووستنهکهیدا راکشا. ئیستا، لهم بهرهبهیانهدا ههر لهوی دانیشتبوو،
هیشتا نیگاکانی چاوی خاموش بوون، بهلام له پرووناکییهکی دوری
دهروانی، لهوه دهچوو هیشتا سست بیت، هیشتا چاوهکانی خهوالوو
بوون، هیور و بیدهربهست خوئی دابوووه دهست شهپولیکی خهستی
ههنگوینئاساوه. دنیا، له خاک و ئاوهوه بیگره تا بیر و مروقهکان،
هموو بهرهو دهریایهکی دور دهرپویشتن و زوربایش شاد و بیخهه،
بی هیچ بهرنگاری و بی هیچ چون و بوچییهک، لهگهال دنیا
دهرپوشت.

ورده ورده گوندهکه به ناگا دههات، چونکه ههراوزهناهی کهلهشیر و
بهراز و گوی دریز و خهلی له گوی دهگهپان. ویستم له تهختی
نووستنهکه بیمه خوارهوه و هاوار بکهه:

"دهی زوربا! نهمرؤ پروژی کاری ئیمهیه."

بهلام منیش که بی چهندوچوون خووم دابوووه دهست نهینی و
سرووتهکانی نهو بهرهبهیانه، ههستم به تاموچیژیکی زور دهکرد. له
کاتیکی وا نهفسوناویدا، هموو ژیان وهک پهپریکی سووک و جوان
خوی نمایش دهکات، زهوییش وهک نهو پهلهههورانهی به دم باوه
شهپول دهن و شیوهیان دهگوریت، نهوییش ههر له گوراندایه.

سهیری جگههکیشانهکهی زوربام کرد و خویشم ههزم لی بوو
دووکهلیک بکهه، دهستم دریز کرد، پایپهکهه ههگرت و به تاسهیهکی

زۆرهوه لیم روانی، پایپهکه م پایپیکی گه وره و به نرخی ئینگلیزی بوو، هاورپیهکم به دیاری پیمی دابوو. (ئو هاورپیه م چاوی شین و به لای سهوزدا دهیروانی و قامکی جوان و باریک بوون). ئه مه پرووداوی سالانیکی پیشتر، له دهرهوهی ولات و له نیوه پویه کدا بوو، هاورپیهکم که خویندنی تهواو کردبوو، عه سری ئه و پۆژه بو یونان ده گه پرایه وه، پیی وتم:

- وهره واز له جگهره کیشان بیته، تو جگهره یهک پیده کهیت، نیوهی ده کیشی و نیوه کهی تری وهک سوزانییهک که ئیتر کارت پیی نه مابیت فرپی ده دهیت، ئه مه شهرمه زارییه، وهره و ببه ره هاوده می پایپ، چونکه پایپ ژنیکی وه فاداره، که بو مال ده گه ریته وه، ئه و بی ئه وهی له جیی خوی ترازابیت چاوه ریته، تو دایده گرسینی و له دوو که له کهی راده میتیت و یادی منیش ده که یته وه.

نیوه پۆ بوو، که له مۆزه ی بهرلین به دهرکه وتین، هاورپیهکم بو ئه وه چووبوو ئه وی، تا جاریکی تر دیده نی له تابلو خوشه ویسته کهی بکات، تابلوی (جهنگاوه ر)ی رامبرانت³⁵، که کلاو خودیکی برۆنزی له سهردایه و پروومه ته کانی تیک قوپاون، نیگایشی پر له ئازار و ئیراده یه. ئه و ههر به و جوهری، که له و جهنگاوه ره سه رکیش و نائومیده رامابوو، له به رخویه وه وتی:

- ئه گهر له هه موو ته مه نمدا کاریکی چاکی مرویم له ده ست بیته، ئه وا خۆم به قه رزارباری ئه م کاره هونه رییه ده زانم.

³⁵ Rembrandt (1606-1669)، شیوه کار و هه لکۆله ر و هیلکاری ناوداری مۆله ندایی، که کارامه بیی په نگ تیکه لکردن و هونه ری سیبه ر و پووناکی له کاره کانیدا کردیان به گه وره ترین مامۆستای شیوه کاری کلاسیک. ئه و شاکاری نۆدی له مۆزه کانی ئوروپادا هه ن. -ف-

ههردوو کمان له چهوشه‌ی موزه‌که‌دا وه‌ستاین و پالمان به ستونیکه‌وه
 دا، به‌رانبه‌رمان په‌یکه‌ریکی برۆنزیی ژنیکی پرووت بوو، به جوانییه‌کی
 فره‌وه سواری ئه‌سپیکي کيوی بوو بوو. بالنده‌یه‌کی بۆری گچکه، که له
 کلکه‌له‌ته‌کینه ده‌چوو، که مه‌کیک به‌سه‌ر ژنه ئه‌سپسواره‌که‌وه نیشته‌وه،
 ته‌ماشایه‌کی ئیمه‌ی کرد، چهند جاریک کلکی هه‌له‌ته‌کاند، دوو-سی جار
 ده‌نگیکي ناخۆشی لی به‌رز بووه‌وه، ئنجا بالی پیکدا‌دا و رویشته.
 مووچرکیکم پیداهات، سه‌یری هاوړیکه‌م کرد و پیم وت:

- تو گویت له ده‌نگی بالنده‌که بوو؟ له‌وه‌ی ده‌کرد بیه‌ویت
 شتی‌کمان پی بلیت. هاوړیکه‌م زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌کی کرد، له
 وه‌لامدا شیعی‌ی گۆرانییه‌کی میلی خوینده‌وه، که ده‌لیت:
 "ئه‌مه بالنده‌یه، لی گه‌ری با گۆرانی بلیت، ئه‌مه بالنده‌یه، لی
 گه‌ری با قسه‌ بکات."

نه‌مزانی چۆن له و چرکه‌ساته‌دا، له‌گه‌ل هه‌لاتنی خۆر و له‌و که‌ناری
 ده‌ریای کریته‌دا، به‌و تاکه‌شیعه‌ره خه‌مه‌نگیزه بیره‌وه‌رییه‌کم بیر
 که‌وته‌وه، که وه‌ک تالاو پرژایه گیانمه‌وه.

له‌سه‌رخۆ پایپه‌که‌م پر له تووتن کرد و دامگرساند. له‌گه‌ل خۆمدا بیرم
 له‌وه ده‌کرده‌وه، که له‌م دنیا‌یه‌دا هه‌ر شتی‌ک واتایه‌کی نه‌ینی خوی
 هه‌یه و مروّف و گیاندار و دره‌خت و ئه‌ستیره‌کان بی‌جگه له چهند
 هیلیکی هیرۆگلیفی³⁶ هیچی دی نین، ئه‌و که‌سه‌ی ده‌یان خوینیته‌وه و
 په‌ی به واتایان ده‌بات به رواله‌ت شادمانه، به‌لام ئای که به‌دبه‌خته!
 کاتی ته‌ماشایان ده‌کات شتی‌ک له واتایان تیناگات، وا ده‌زانیت ئه‌مانه
 مروّف و گیانله‌به‌ر و دره‌خت و ئه‌ستیره‌ن، به‌لام سالانیکی دواتر،
 واتا زۆر دره‌نگ له واتا راسته‌قینه‌کانیان تیده‌گات. ئه‌و جه‌نگاوه‌ره

³⁶ Hieroolyphes، نووسینی میسریمی کۆن، لیژده‌دا مه‌به‌ستی هه‌رشتیکه، که به نه‌ینی و ته‌مومژای بیت و زانیی
 ئاسان نه‌بیت. -ف-

کلاوبرونزییه، ئەو ھاوڕییەم، که لەبەر ھەتاوی ئەو نیوہەرۆیەدا پالی بە ئەستووندەکەوہ دابوو، ئەو کلکھەلتەکینەییە بە زمانی جیک جیک شتیکی بە ئیمە وت، ئەو شیعیری گۆرانییە خەماوییە، لە ھەموو ئەمانەدا من ئەمرۆ وای بیر لێدەکەمەوہ، کہ واتایەکی شاراوہ ھەبیت، بەلام چ واتایەک؟

من چاوم ھەر بە دواي ئەو دووکەلەوہ بوو، کہ لەو تاریکوپروونی بەیانەدا، لەسەرخۆ لوولی دەخوارد و پروونتر دەبووہوہ، گیانیشم بەرہو دووکەلەکە دەپوشت و لە ئەلقەشینەکانیدا دەتوایەوہ. ماوہییەکی زۆر تیپەری و من بی کۆمەکی مەنتیق و بە یەقینیکی تەواوہوہ ھەستم کرد، کہ دنیا چییە و چۆن دروست بووہ و چۆنیش لەناو دەچیت، ھەر لەوہی دەکرد، کہ بی لە قسەیی ھەلخەلەتینەر و بی ئەوہی بەشداری یارییەکی پالەوانبازیانەیی فیکری ھاتیم، جاریکی تر نوومی بودا بووبیتمەوہ، دەتوت دووکەلەکە پوختەیی دەستوورەکانی بودایە و مارپیچە تواوہکانیش خودی ئەو ژیانەن، کہ لەسەرخۆ و ئاسان بەرہو نوختەیی کۆتایی و بەختەوہریی نیرقاناً³⁷ دەچن.

"ئیتەر بیرم نەدەکردەوہ، لە ھەلپەیی ھیچ شتیکیدا نەبووم و ھیچم نەبوو، ئیتەر لە یەقینی تەواودا دەژیام."³⁸

ھەناسەییەکی بەکاوہخۆم دا، وەک ئەوہی ئەم ھەناسەییە منی ھینابیتەوہ لای چرکەساتی ئیستا، تەماشای دەوروبەری خۆم کرد، ئەم کوختە تەختە پەرپووتە، ئەم ئاوینە بچووکی بە دیوارەکەییەوہ ھەلواسراوہ و تازە یەکەم پەرشنگی خۆر کەوتبووہ سەری و بریسکەیی دەدا.

³⁷ Nirvana، بە زمانی سانسکریتی بە واتای نەمان، یان بەدبەختییە، لە ئایینی بودادا قوناغی تەواو پێگەبەستن و لەناوچوونە، ئەمەیش لە ئەنجامی دامرکاندنێ ناگری ئارەزووکانی نەفسەوہ بە دەست دیت، کہ مرۆف دەگەبەنیتە بەختەوہریی ئەو دنیا.

³⁸ پستەیی نێوان کەوانەکە لە وەرگێرانی ئینگلیزییەکەدا نەبووہ و لە وەرگێرانی فرەنسەیییەکەوہ وەرگێردراوہ. -ف-

بەرانبەرم زۆربا لەسەر دۆشەكەكەى دانىشتبوو، پشتى لە من و
جگەرەى دەكىشا.

ناكاو پوژى پيشووم بە ھەموو خۆشى و تالپىيەكپىيەو ھاتەو ھاتەو ھاتەو ھاتەو،
عەترە بۆنخۆشەكەى وەنەوشە و كۆلۇنيا و مىسك و عەنبەر و
تووتىيەكەيش، يان ئەو گيانلەبەرە تا رادەيەك مرۆقەى، كە بووبوو
تووتى و بالى بە شيشى قەفەزەكەيدا دەكىشا و ناوى عاشقىكى كۆنى
دینا. ئەو كۆنەكەشتىيە،³⁹ كە تاقەپاشماوھى دەزگەى جەنگىيە و
چىرۆكى شەرە كۆنەكانى دەرياي دەگىرايەو.

زۆربا گووى لە دەنگى ھەناسە ھەلكيشانەكەم بوو، سەرى بەرەو لای
من وەرگىرا و لەسەر خۆ وتى:

- سەرۆك! شىوھى رەفتارى ئىمە زۆر خراپ بوو، زۆر خراپ،
تۆ كردتە گۆلمەز و منىش ھەروا، ئەو داماو ھەستى پى
كرد، دوايىش، بى ئەوھى تۆ قسەيەكى خۆشى لەگەلدا بكەيت
بە جىت ھىشت و رۆيشتىت، وەك ئەوھى پىرەژنىكى
ھەزارسالە بىت، بەراستى شەرمە، ئەمە بى ئەدەبىيە،
سەرۆك! لىم ببوورە پىت بلیم، كە ئەم جۆرە رەفتارە كارى
پىاو نىيە، ھەرچىەك بىت ئەو ژنە، وانىيە؟ مرۆقىكى لاوازی
چاو بەفرمىسكە، باش بوو لەبەر دللى ئەو، من مامەو.
بە پىكەننەو ھە پىم وت:

- ئەم قسانە چىيە دەيانكەيت زۆربا؟ بەراستى تۆ لەو
باوەرەدايت، كە ھەموو ئافرەتىك ئەمەى لەژىر سەردايە؟

- بەللى سەرۆك! باوەرەت ھەبىت ژنان بىجگە لەو ھىچيان لە
مىشكدا نىيە، من ھەموو جۆر و ھەموو رەنگىكم دىو ھە
لەگەلياندا بووم و زياد لە خەلكى تر لەم بارەيەو ئەزموونم

39 مەبەست لە (كۆنەكەشتى)، ھورتانس خانمى پىرەژنى خاوەنى مېوانخانەكەى. - ف.

هه.یه. ژن، بیجگه له م باسوخواسه هیچی تری له سهردا نییه،
له منی وهربگره که ئەو گیانله بهریکی نهخۆشه و زور زوو
دهداته گریان، ئەگەر پێی نهایی خۆشت دهویت و دهتهویت؛
دهگریی. دهشی داخوازیت رەت بکاتهوه، رهنکه هیچ خۆشی
لیت نهیهت، تهنانهت رهنکه لیشت بیزار بیت، ئەمه باسیکی
تره، بهلام هه موو ئەو پیاوانه، که ژن دهبینن، ده بیت
خوازیاری بن، ژنی داماو ئەوهی دهویت، بۆیه له سهر پیاو
پێویسته، که ههولی دلخۆشکردنی بدات.

من نهکیکی ته مهن نزیک به ههشتا سالیم هه بوو، سهرهاتی
ئەم پیره ژنه چیرۆکیکه بو خۆی، گرنگ نییه، ئەمیش هه ر بو
خۆی چیرۆکیکه، بهلی ته مهنی نزیک به ههشتا سال بوو.
به رانه ر مالی ئیمه کچیکی جوانی ته روتازهی وهک گول
هه بوو، ناوی (کریستالوو)⁴⁰ بوو، ئیمه ی هه رزه کار و بیکاری
دی، هه موو شهویکی یه کشه ممان ده چووین ده مانخواردوه
تا سهرخۆش ده بووین، ئەوسا چلیک ریحانه مان له پشت
گوئی دهنه، ئاموزایه کی من گیتاره که ی هه لده گرت و تیگرا
ده چووینه به ر مالی کریستالوو، بو ئەوهی به موسیقاژهنن
خۆشه و یستیمانی پێ بگه یه نین، ئای چ شهوق و زهوقیکمان
هه بوو، چ عه شق و ئاره زوو یه ک! وهک گا ده مان بۆراند،
هه موو ئەو کچه مان دهو یست، هه موو شهویکی یه کشه ممان
وهک میگهل ده چووینه ئەوی تا چه ز له که سیگمان بکات.

باشه، سهرۆک! تو بروا به قسه کانم ده که یته؟ ئەمه رازیکی
سهیره! زامیک له بوونی ژندا هه یه هه رگیز ساریژ نابیت،
هه موو برینیک ده رمانی هه یه، به لام ئەمیان، گوئی له قسه ی

ناو کتیبه‌کانی تو نییه، هرگیز چاک نابیتته‌وه، تهنانهت نه‌گهر
ژنیکی تهمهن هه‌شتا سالیش بیت، ده‌می برینه‌که هر به
کراوه‌بی ده‌مینیتته‌وه.

به‌لی ئەم پیره‌ژنه هه‌موو شه‌ویکی یه‌کشه‌ممان رایه‌خه‌که‌ی
ده‌برده لای په‌نجه‌ره‌که‌وه، به دزییه‌وه ئاوینه بچوکه‌که‌ی
ده‌رده‌هینا، ده‌ستی ده‌کرد به‌شانه‌کردن و جیا‌کردنه‌وه‌ی ئەو
چهند تاله‌مووه‌ی به سه‌رییه‌وه مابوو، زور به وریایی
ته‌ماشای ئەملاوئه‌ولای خویشی ده‌کرد، تا که‌س به‌و جو‌ره
نه‌بیینیت، خو ئە‌گهر که‌سیکی لی نزدیک بکه‌وتایه‌ته‌وه، ئە‌وا به
هیمنی وه‌ک پاکیزه‌یه‌ک له کاتی خوداپه‌رستیدا بیت، خو‌ی
گرمۆله ده‌کرد و ده‌یدایه نووستن، به‌لام که‌ی خه‌و
ده‌بیرده‌وه؟ ئە‌و چاوه‌ری بوو لاه‌وه‌کان بگهن و ئە‌ویش گوی
بو گورانیه‌ عاشقانه‌کانیان رادیریت، له هه‌شتاسالیدا! بروانه
سه‌روک! ژن چ گیانله‌به‌ریکی پر له نه‌ینیه! ئیستا که‌ بیری
لی ده‌که‌مه‌وه ده‌مه‌ویت بگریه‌م، به‌لام من ئە‌وسا زور
سه‌رچل بووم و هیچم نه‌ده‌زانی، بۆیه پیکه‌نینم به‌و باسه
ده‌هات.

رۆژیک له ده‌ست نه‌نکم تووره‌ بووم، ئە‌و ته‌شهری لیدام، که
بۆچی دوا‌ی کچان ده‌که‌وم، منیش ناچار بووم، چیم له
دلدا‌بوو راستوره‌وان پیم وت، وتم: "تو بو هه‌موو شه‌ویکی
یه‌کشه‌ممان تو‌یکله‌گو‌یز له لیوت ده‌سوویت و قژت شانه
ده‌که‌یت؟ ناشی تیگه‌یشتیبتی، که ئیمه‌ گورانی بو تو ده‌لین و
مۆسیقات بو ده‌ژهنین؟ نا، ئیمه ئە‌وه بو کریستالوو ده‌که‌ین،
تو تازه بونی مردووت لی دیت."

سه‌رۆك! بپروا ده‌كه‌یت، ئه‌و پڕۆژه دوو دلۆپ فرمیسی
درشت له چاوی نه‌نكمه‌وه هاتته خواره‌وه، ئه‌وه یه‌كه‌مجار
بوو بزانه‌م ژن واتا چی! وه‌ك دیله‌سه‌گ له سووچیکدا گرمۆله
بوو، چه‌نه‌ی له‌رزى، بۆ ئه‌وه‌ی چاکی گوی لى بیت، لى
نزیك بوومه‌وه و هاوارم كرد: "كريستالوو! تیده‌گه‌یت،
كريستالوو!" لاویه‌تی بوونه‌وه‌ریکی درنده و نامرۆیییه، که له
هیچ ناگات، نه‌نكم ده‌سته وشکه‌لاتوو‌ه‌که‌ی به‌ره‌و ئاسمان
به‌رز کرده‌وه و هاواری کرد: "پرو به‌نه‌فره‌ت بیت، له‌ناخی
دله‌وه به‌نه‌فره‌ت ده‌که‌م."

ئه‌و پیره‌ژنه داماره‌وه له‌و پڕۆژه به‌دواوه دایه‌کزی، تا ده‌هات
لیژ ده‌بووه‌وه و هیزی نه‌ده‌ما، تا دواى دوو مانگ که‌وته
گیانه‌لا، له‌و کاته‌دا چاوی پیم که‌وت، وه‌ك کیسه‌ل فیشکاندی
و ده‌سته وشکه‌لاتوو‌ه‌کانی بۆ دریژ کردم، تا چنگم لى گیر
بکات، وتی: "ئه‌لیکسیس!⁴¹ تو منت کوشته، به‌نه‌فره‌ت بیت
نه‌فره‌ت... ده‌خوازم چ دهره‌د و به‌لایه‌ک به‌سه‌ر من هات،
به‌سه‌ر تویش بیت."

زۆربا، زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌کی کرد، له‌و کاته‌دا که ده‌ستی به‌سمیلیدا ده‌هینا،
وتی:

- به‌راستی دوعای پیره‌ژنه‌که گیرابوو، وا بزانه‌م ته‌مه‌نم
شه‌ستوپینج ساله، به‌لام ئه‌گه‌ر بیمه‌سه‌د سالیش، هه‌ر عاقل
نابم، ئه‌وسایش هه‌ر ئاوینه‌یه‌کی بچووکم له‌گیرفاندا ده‌بیت
و هه‌ر دواى ژنانیش ده‌که‌وم.

جاریکی تر پیکه‌نی، پاشماوه‌ی جگه‌ره‌که‌ی له‌په‌نجه‌ره‌که‌وه تووردايه
ده‌ره‌وه و باویشکیکی دا، ئنجا وتی:

- من دنيایهك عهیبوعاری ترم ههیه، بهلام ئەمیان ئاخری دەمکوژیت.

له تهختی نووستنهكه هاته خوارهوه و وتی:
- ئیتر بهسه! زۆرمان قسه كرد، دهبیته ئەمڕۆ كار بکهین.
بهپهله خۆی گۆری، پیلای له پێ کرد و چوو دهروهه.
من سهرم داخستبوو، بیرم له قسهکانی زۆربا دهکردهوه، ناکاو شاریکی دووری به بهفر داپۆشراوم هاتهوه یاد، له پیشانگهیهکی پۆداندا،⁴² تهماشای دهستیکی گهرهه له برۆنز دروستکراوم دهکرد، که به (دهستی خودا) بهناوبانگه، دهستهکه نیوهکراوهیه و لهناو لهپیدا ژن و پیاویک به شهوق و خوشییهوه له یهک ئالاون.
کچیکی جوان لیم نزیک کهوتهوه و له تهنیشتمدا وهستا، ئەویش به سهرسوورماوییهوه تهماشای ئەو تیکهلبوونه به جۆشوخرۆشه نهرانهیهی ژن و پیاوهکهی دهکرد، کچیکی باریکهلهی شیکپۆش بوو، قژی پر و زهردباو و چهنهه پتهو و لیوی ناسک بوو، قهلافتهیکی خۆگر و پیاوانهه ههبوو، من که ههز بهوه ناکهم، له خۆمهوه کهسیک بدوینم، نازانم چی ئەم کارهه پێ کردم، رووم تیی کرد و پیم وت:

- بیر له چی دهکهیتهوه؟
لهژیر لیوهوه به نارەزاییهوه وتی:
- خۆزگه بمانتوانیا ههلبیین!
- بۆ کوئی؟ چار نییه، دهستی خودا له ههموو شوینیکدا ههیه و رزگاربوون نییه، بۆ بهم خۆشهویستییه تاسهره قایل نیت؟

⁴² Rodin (نوگست) پهیکهرتاشی گهرهه فرهنسهیی (1840-1917) که له شیوهی ریالست و ئیمپرسیونیستدا مامۆستایهکی بهتوانا و خاوهنی شاکاری گهرههیه. ههندیک به مایکل ئینجیلوی دهچوینن، له کاره ناودارهکانی "ئادهم و حوا" و "ماچ" و "دهستی خودا" بیرمهنده. -ف-

نا، رهنګه خوښه ويستی مه زنترين به خته وهری ئه م دنيايه
بيټ، به لئ! رهنګه، به لام من كه ئیستا دهستیكى برؤنزی
ده بینم، حه ز به هه لهاتن ده كه م.

- واتا تو ئازادیت لا باشته ره؟

- به لئ.

- ئه ی ئه گهر ئازادبوون ته نیا ئه و کاته بیته دی، كه له م دهسته

برؤنزییه وه فه رمان وهر بگرین، ئه وسا چی؟ تو وای دابنی،

كه وشه ی خودا ئه و واتا ساده یه ی نییه، كه خه لکی عه وام

بو یان داناوه، ئه وسا چی؟

كچؤله كه به نیگه رانییه وه لی روانیم، چاوی رهنګی خو له میشییه کی

كانزایی گرتبوو، لیوی وشك و تال بوون، وتی:

- من تیناگه م.

وهك ترسابیت دوور كه وته وه؛ ون بوو. له وساوه ئیتر هیچ كاتیک

نه هاتبووه وه بهر زهینی من، به مجوره ئه و كچه له بوونی مندا، له

دووتوی سنګمدا، هه ر به زیندووی مابووه وه. وا ئیستا، ئه مرؤ، له م

كه ناره ته ریکه ی ده ریادا، به رهنګی په ریو و ناله وزارییه وه، له

قوولایی بوونی منه وه هاتبووه ده ره وه.

وايه، زؤر با راستی كرد و من له گه لیدا باشم ره فتار نه كردبوو، ئه م

دهسته برؤنزییه بیانووی چاك بوو، یه كه مین پیکگه یشتن چاك هاته

پیش و قسه ی خوښه ویستانه مان كرد، ئیمه ده مان توانی ورده ورده بی

ئه وه ی به خو بزانی، بكه وینه ئامیزی یه كه وه و به ئاسانی له نیو له پی

خودادا بیینه یه ك، كتوپر من له سه ر زه وییه وه په ریمه ئاسمان و ژنی

بیچاره ترسا و رایكرد.

پیره كه له شیړ، له حه وشى میوانخانه كه ی خاتوو هورتانس خانمدا

كه وته خویندن. ئیستا تیشكى خور ته واو سپی و له په نجه ره

بچووکه که وه دههاته ژووره وه. من بهرزه پئی له ناو پیخه فه که مه وه
وه ده رکه وتم.

کریکاره کان، به بیل و قازمه و نویله وه دهگه یشتن، گویم له زوربا
بوو دهستووری ده دانی، ئەو بی ورینگه دان دهستی به کار کردبوو،
ههستت ده کرد به پیره به ریکه ههزی به بهر پرسیاریه تیه.

سه رم له په نجه ره که وه برده ده ره وه و زوربا م بینی، وهک چه ته ولێک
له نیوان سی کریکاری لاوازی شرۆله و رهنگه پریوی باریکا
وه ستابوو، وهک فه رمان بدات، دهستی راده دا و فه رمانه کانیشی
کورت و ئاشکرا بوون.

پاشان پشتهملی میرد مندالکی گرت، که هه ر منگه منگی ده کرد و به
دوودلییه وه ده چوو ه پیشه وه، به سه ریدا نه راندی:

- ئەگه ر قسه ت هه یه بیلی، به دهنگی ئاشکرا و بهرز بیلی،
چونکه من ههزم له منگه منگ نییه، بو ئەوهی کار بکهیت،
ده بیته خۆت ئاماده بکهیت، ئەگه ر نایکهیت فه رموو بو
چایخانه.

له و کاته دا هورتانس خانم به قژی ئالۆز و روومه تی پفکردووی
بیئارایشته وه، به کراسیکی ده لب و چلکن و ده مپای دریژ و کونه وه،
که به کیشی ده کرد؛ ده رکه وت. وهک گوران بییژه پیره کان کوکه یهک
گرتی، که دهنگه ناخۆشه که ی هه ر له زه ره ی که ر ده چوو، وه ستا و به
که شوفشینکه وه له زوربا ی روانی، چاوی لیل بوون، جاریکی تر بو
ئه وهی زوربا گوئی لی بیت کوکییه وه، له کاتیکدا، که به له نجه ولاره وه
که فه لی ده جوولاند، به لای زوربا دا تیپه ری، ئەوهنده ی لی نزیک
که وته وه موویه کیان مابوو قۆلی هه راوی کراسه که ی بهر زوربا
بکه ویت، که چی زوربا ته نانه ت بو ته ماشا کردنی رووی وه رنه گیرا،

تیکه‌یهک نان و مشتیک زهیتونی له کریکاریک وهرگرت و هاواری کرد:

- دهی کورینه! خاچیک بکیشن و بابرۆین.

ئهوسا به ههنگاوی فراوان به‌رهو چیاکه پیش تیه‌که کهوت. من لیڤه‌دا باس له کاری کانزا ناکه‌م، چونکه ئه‌مه هه‌وسه‌له‌یه‌کی ده‌ویت که ئیستا نیمه. ئیمه له پال ده‌ریاکه‌دا کوختیکمان له قامیش و بی و تهنه‌که‌ی نه‌وت دروست کرد. له به‌ره‌به‌یاندا زۆربا هه‌له‌ده‌ستا، قازمه‌که‌ی هه‌له‌ده‌گرت، پیش کریکاره‌کان ده‌چوو هه‌ر کانزاکه، ده‌ستی به هه‌له‌که‌ندنی راره‌ویکی تونیلئاسا ده‌کرد، وازی لی ده‌هینا، ده‌ماری خه‌لووزیکی به‌ردینی ده‌دۆزییه‌وه، که وه‌ک پۆنی زه‌یتوون ده‌بریسکایه‌وه، له‌تاو خوشی ده‌که‌وته سه‌ما، به‌لام دوا‌ی چه‌ند رۆژیکی تر ده‌ماره‌که ون ده‌بوو، زۆربا له‌سه‌ر زه‌وییه‌که ده‌که‌وته ته‌پوتل، قاچی به‌ره‌و ئاسمان هه‌له‌ده‌نا و به ئاماژه‌ی ده‌ستوپیی نه‌فره‌تی له زه‌وی و زه‌مان ده‌کرد. ئه‌و زۆر به گه‌رمی له‌گه‌ل کاره‌که‌یدا په‌یوه‌ندی به‌ستبوو، ته‌نانه‌ت راره‌ویژی به‌منیش نه‌ده‌کرد، هه‌ر له رۆژه به‌راییه‌که‌نه‌وه هه‌موو دلسۆزی و به‌رپرسیاریه‌تی له‌ منه‌وه چوو‌بووه لای ئه‌و، ئیتر ئه‌و بریاری ده‌دا و کاری به‌ری ده‌خست، من ته‌نیا پاره‌دانم له‌سه‌ر بوو- ئه‌و شته‌ی لای خویشم خراب نه‌بوو- چونکه وام هه‌ست ده‌کرد، که ئه‌و چه‌ند مانگه خوشترین رۆژانی ته‌مه‌نی من بوون. به‌لی، به‌له‌به‌رچا‌و‌گرتنی هه‌موو لایه‌نیک، وام‌ده‌زانی به‌خته‌وه‌ریی خو‌م به‌نرخیکی هه‌رزان ده‌کرم. با‌پیرم- له دایکه‌وه- که له گوندیکی بچووکی کریتدا ده‌ژیا، هه‌موو شه‌ویک چراکه‌ی هه‌له‌ده‌گرت و به‌ناو گونددا ده‌گه‌را، تا بزانیته ئاخۆ به‌ریکه‌وت غه‌ریبیک هاتوو‌ته ناو گونده‌که‌وه، ئه‌گه‌ر که‌سیکی وای بینیا ده‌بیرده ماله‌وه، خواردن و خواردنه‌وه‌ی زۆری ده‌دایه، پاشان

خوی له سهر کورسییه ک داده نیشته، سه بیله دریژه که ی داده گرساند،
رووی له میوانه که ده کرد، که کاتی قهرزدانه وه که ی گه یشتبوو، وه ک
فهرمانی پی بکات ده یگوت:

- ده ی بوم باس بکه.

میوانه که ده یوت:

- چیت بو باس بکه م باوه مستوو یورگی؟⁴³

- پیم بلئ تو چیت و کییت؟ له کوپوه هاتوویت، کام شار و

گوندت به چاوی خوت بینووه؟ به کورتی هه موو شتیکم بو

باس بکه. یا ئەللا ده ی. ئیتر میوانه که دهستی پی ده کرد،

له ملاره ده یبرده ئەولا و راست و دروی به سهر یه کدا

ده ترشاند. باپیرم مژی له سه بیله که ی دها و له سهر

کورسییه که یدا گرمۆله ده بوو، گوئی لی ده گرت و هیدی

هیدی سه فه ره که ی له گه لدا ده کرد.

ئه گهر میوانه که ی به دل با، پیی دهوت:

- سبه ییش لی ره بمینه وه و مه رو، هیشتا زورت پییه بوم

بگپریته وه.

باپیرم هه رگیز له گونده که ی نه چوو بووه ده ره وه، ته نانه ت بو کاندی⁴⁴

و کانه ییش⁴⁵ سه فه ری نه کردبوو، ده یوت: "بچم بو ئەوئ چی بکه م؟

کاندییه کان و کانه یییه کان هه میشه بی ره دا تیده په رن، کاندی و کانه

خویان سهر به مالدا ده کن و من پیویستم به چون نییه."

منیش ئەمرو له م که ناری کریته دا، ئەو شیتییه ی باپیرم په ی ره و ده که م.

43 Maustoyorgi

44 Candia

45 Canee، گرنگترین شاری دورگی کریته، که ده که ویته که ناری به شی باکورده وه. -ف-

منیش میوانیکم پهیدا کردوو، وهکنه وهی به چراوه له دووی گه رابیتیم و دوزیبیتمه وه، ناهیلیم بروات، ئەو بو من زور له شیوی شهویک زیاتر دهکه ویت، به لام دههینیت. من هه موو شهویک، دوای ته واو بوونی کارهکان چاوه رپی دهکه م، به رانه به خوم دایده نیم، پیکه وه شیو دهکهین، پاشان که وهختی قهرزدانه وهی دیت، پیی دهلیم: "دهی بوم باس بکه." پایپه که م پیده که م و گوئی لیده گرم. ئەم میوانه به دنیا دا چاک گه راوه و باش چوو ته ناو رپوخی خه لکییه وه، من له گوئی لیگرتنی تیر نابم، پیی دهلیم: "بوم باس بکه، زوربا! بوم باس بکه." ئیتر که دهست به گیرانه وه دهکات مه کدونیام دیته پیش چاو، چیا و دارستان و لافاو و کومیته چیه کان،⁴⁶ ژنانی زهحمه تکیش و پیاوانی رفته ستوور و به هه یکه ل، هه موویان له و بستوکه جیهی نیوان من و زوربا دا بلاو ده بنه وه، چیا ی ئاتوسیش⁴⁷ به بیستویه ک دیره که ی و جبه خانه و راهیبه ته مبه ل و بیکاره کانیه وه درده که ون. زوربا ملی بادها و ئەو کاته ی چیرۆکی قه شهکانی دیری ده گه یانده کوتایی، به پیکه نینه وه دهیوت: "سه روک! خودا له پاشی بارگیر و له پیشی قه شهت بپاریزیت."

هه موو شهویک زوربا به یونان و بولگارستان و کوسته نته نییه دا ده مگیریت، چاو ده نوقینم و ده روانم، ئەو به چاوه بچووکه هه لوئاسا کانیه وه، که زورجار له سه رسامیدا ته واو ده کرانه وه، هه موو بالکان، بالکانی پر له ئاژاوه و ماندووی دیوه، ئەو شتانه ی لای ئیمه ئاسایی بوون و به سانایی به سه ریاندا تیده پهرین، لای زوربا پر له راز و ترسناک بوون. ئەو که ژنیکی ریوار ده بینیت، مات

⁴⁶ کومیته چی: به وانه دهوترا که ئەندامانی به کیتی و نهجومه نهکانی جووتیارانی مه کدونیان بوون، زیاتر به ئەسل بولکاری بوون، له سه رهتای سه دهی بیستدا دژی دهسته لاتی عوسمانیه کان به سه ر یوناندا و بو سوودی ولاته که یان شه ریان ده کرد.

و سەرسام دەوہستیت و دەپرسیت: "ئەمە چ نھینیہکە! ژن چ
بوونەوہریکە کہ وامان لی بکات سەر بو بینینی گر بدەین؟ من لە تو
دەپرسم ئەمە چیہ؟"

زۆربا ھەر بەو سەرسامییەوہ بەرانبەر بە پیاویک، درەختیکی
گولکردوو، لیوانیک ئاوی سارد، ئەو پرسیارانە لە خۆی دەکات.
ھەموو پۆژیک، ھەرچیہک کہ دەبینیت، وا دەزانیت یەکہەمجار
بینینیہتی.

دوینی لەبەردەم کوختەکەدا دانیشتبووین، دواي نۆشینی لیوانیک
شەراب، زۆربا بە سەرسامییەوہ پرووی تیکردم و وتی:

- بەراست سەرۆک! بلی بزنام، ئەم ئاوە سوورە چیہ؟ قەدی
پیرەداریک لق و گەلا دەردەکات، ھیشووی جوان و ترشی
پیوہ ئاویزان دەبیت، ماوہیەک تیدەپەریت، خۆر پی
دەگەییەنیت، وەک ھەنگوینی شیرینی لیدەکات و ئەوسا پی
دەلین تری، پاشان بە پی ھەلیدەشیلن، شیلەکە ی دەگرن و
دەیکەنە کووپەوہ، ئەو شیلە یە خۆبەخۆ پیدەگات و دەگوریت،
لە جەژنی پیروزی (جۆنی سەرخۆش)دا⁴⁸ سەری کووپەکان
لا دەدن، دەبینن شیلەکان بوونەتە شەراب، ئای کہ سەیرە!
چ پەرچووہیەکە؟ تو لەو شیلە رەنگسوورە دەخۆیتەوہ و
گیانت ھیندە گەورە دەبیت، کہ لە قالبە کۆنەکە ی لەشتدا جیی
نابیتەوہ و خودا دەکیشیتە زۆرانبازی. ئەمە چ رازیکە!
سەرۆک! پیم بلی؟

من قسەم نەدەکرد، کہ گویم لە قسەکانی زۆربا دەگرت ھەستم دەکرد
دنیا پاکیزەیی خۆی نوێ دەکاتەوہ، ھەموو شتە بیترخ و پواوہکان
جاریکی دی باقوبریقی سەرەتایان بو دیتەوہ، ئەو سەرەتایە ی کہ

⁴⁸ St. John the drinker، مێژووی ئەو پۆژە رێکەوتی (15) ی ئاب دەکات.

له ژير دهستی خوداوه هاتنه دهره وه: ئاو، ژن، ئهستیره، نان؛ به رهو
ئهسله پر له رازه که یان ده بوونه وه و دیسان گه رده لولو له خوداییه که
له ئاسماندا هلی ده کرده وه.

هر له بهر ئه وه بوو، که هه موو عه سرانیک له سهر زیخی که نار که دا
را ده کشام، به تاسه وه چاوه ری زور بام ده کرد، ئه وه هه موو له شی لیته
و خه لووزاوی بوو، به ههنگاوی فراوان و بیحالییه کی زوره وه، وهک
مشکیکی گه وره له ژیر زه وییه که وه ده هاته دهره وه، که له دووره وه
ده مبینی، له داروباری له شییه وه، له سه ری نه وی، یان به رزییه وه، له
جوولاندنی باسکی دریژییه وه، ده مزانی کاری ئه و پوژه چون بووه.

له سه ره تا وه منیش له گه لیدا ده رویشتم و چاودیری کریکاره کانم
ده کرد، هه ولم ده دا رییه کی تازه بو خوم بدوزمه وه، په یوه ندی له گه ل
کاری ده ستدا په یدا بکه م، ئه و به رژه وه ندییه مرو قایه تییه ی له ژیر
ده ستدا بوو، بیزانم و حه زی لی بکه م، ئه و تامه خوشه بچیژم، که
ماوه یه کی زور بوو ئاره زوویم ده کرد- ئه وه ی که ئیتر نهک له گه ل
وشه، به لکوو له گه ل مرو قه زیندووه کاندای سه روکاریکم هه بیته-

پلانیکی خه یالیم ده کیشا، که ئه گه ر کاری دهره یانی خه لووزی به رد
باش به ره و پیشه وه بچیته، کو مه له یه کی تایبه تی دروست بکه م، که
هه موو کاری تییدا بکه ن، هه موو شتیکیمان هه ره وه زی بیته، وهک برا
پیکه وه یهک خوراکی بخوین و بهرگیکی بپوشین، له میشکدا
نه خشه یه کی تازه ی دینیم ده کیشا، هه وینی ژیانیکی تازه م داده یینا.

به لام هیشتا بریاری ئه وه م نه دا بوو، که باسی پرۆژه که ی خوم بو
زوربا بکه م، ئه و که منی ده بینی له ناو کریکاره کاندایم و ده چم،
پرسیاریان لی ده که م، له کاره کانیان ده کو لمه وه و هه میشه لایه نیان
ده گرم، زوری پی ناخوش بوو، ته ماشای ده کردم، لیوی ده کروشت و
ده یوت:

- سەرۆك! ناچیت سەیریکی دەرەوہ بکەیت؟ دەزانیت دەرەوہ
چ ھەتاویکە!

بەلام من بۆژانی یەکەم سوور بووم لەسەر مانەوہ و نەدەرۆیشتم،
دەمپرسی، زۆرم قسە دەکرد، دەموویست شتیک لە ژیانى کریکارەکان
بزانم، چەند مندالیان ھەبە، ئەو خوشکانەى دەبوو بە شوویان بەدەن،
لە کەسوکاری پیوہ نەخۆشیان، لە کیشەیان، لە نەخۆشى و
نارەحەتیان.

زۆربا بە تالی و ترشییەکەوہ پنی دەوتم:

- سەرۆك! تۆ ئەوہندە لە ژیانى ئەمانە مەکوڵەوہ، کە دلت پیر

بى و زیاد لە پیویست و زیاد لە بەرژەوہندی کارەکەمان
پینانەوہ پەيوەندیان لەگەلدا پەیدا بکەیت، چونکە ئەوسا لە
ھەلەیان خوش دەبیت، دەبیت ئەوہیش بزانیست، کە ئەگەر وا
بکەیت، ئەوانیش تووشى نەگبەتیەکی گەورە دەبن، کە
سەرۆك توند بیت، کریکار لى دەترسیت، ریزی لیدەگرن و
کار دەکەن، بەلام کە سەرۆك نەرم و لاواز بیت، ھەوساری
لەسەر دەکەن و رایدەکیشن. تیدەگەیت، سەرۆك؟

بۆژیکى تر، لە خۆرئاوا بووندا، کە دەست لە کار ھەلگیرا، زۆربا
قازمەکەى لە بەر کوختەکەدا فری دا و بە بیزارییەوہ ھاواری
لینەستا:

- سەرۆك! تکات لیدەکەم خۆت مەکیشە ناو کارەکانەوہ،

ھەرچی من دروستى دەکەم تۆ دەپروخینیت. ئەمڕۆ ئەو
قسانە چى بوون بۆت کردن؟ سۆشیالیست و ئەو جۆرە
وړینانە، تۆ یان سەرمايەداری؟ یەکیان ھەلبژیرە.

بەلام ئەو ھەلبژاردنە چۆن دەبیت؟ پەرۆشى و ھەزى سادەى من
ئەوہ بوو، کە ئەو دوانە بکەم بە یەك و رپچارەيەك بۆ یەكخستنى

دژه‌کان بدۆزمه‌وه، بۆ ئه‌وه‌ی که له‌م رێیه‌وه هه‌م ژيانی دنیا ده‌سته‌به‌ر بکه‌م و هه‌م به‌خته‌وه‌ریی ئه‌ولایش به‌ ده‌ست به‌ینم. ئه‌م بیره له‌ سالانی پێشووه‌وه، واتا له‌ منداڵیه‌وه له‌ سه‌رمدا بوو. ئه‌وسا هه‌یشتا قوتابی بووم، له‌ گه‌ل هاورپی زۆر نزیکه‌کاندا کۆمه‌له‌یه‌که‌مان به‌ ناوی (ئه‌نجومه‌نی هاورپیکان) هه‌وه⁴⁹ دروست کردبوو، واتا ناویک بوو خۆمان لی‌مان نابوو. هه‌موومان له‌ ژووریکی ده‌رکه‌داخراوی مندا کۆ بووینه‌وه، سویندمان خوارد هه‌تا ماوین خه‌بات له‌ دژی نایه‌کسانی بکه‌ین. له‌ کاتی سویندخواردندا هه‌موو ده‌ست له‌ سه‌ر دل فرمیسیکی درشت به‌ چاوماندا هاته‌ خواره‌وه، ئه‌مه‌ ئایدیایه‌کی ته‌واو منداڵانه‌ بوو، قور به‌ سه‌ر ئه‌و که‌سه‌یش، که‌ گویی لی‌مان بایه‌ و پیکه‌نیبایه‌. ئیستا که‌ ده‌بینم له‌ ئه‌ندامانی ئه‌و ئه‌نجومه‌نه‌، بوونه‌ته‌ پزیشکی ساخته‌چی و پارێزه‌ری سووک و چه‌قال و به‌قال و سیاسه‌تمه‌داری درۆزن و رۆژنامه‌وانی بچووک؛ دل‌م ده‌گوشریت. له‌وه‌ ده‌چیت ئاووه‌ه‌وای ئه‌م ده‌قه‌ره‌ وشک و ناسازگار بیت، بۆیه‌ به‌نرخترین تۆوی تیدا نارویت، یان له‌نیو درکودالدا ده‌مریت. من ئه‌م‌رۆ چاک ئه‌وه‌ ده‌بینم، که‌ هه‌یشتا عاقل نه‌بووم، سوبحانه‌للا، وایش هه‌ست ده‌که‌م که‌ ته‌واو ئاماده‌م نمایشیکی دۆنکیشۆتانه‌ بکه‌م.

رۆژانی یه‌کشه‌ممان وا خۆمان ریکه‌ده‌خست، که‌ دوو لاوین و ده‌مانه‌ویت زه‌ماوه‌ند بکه‌ین، ریشمان ده‌تاشی، کراسیکی تازه‌ی سپیمان له‌به‌ر ده‌کرد و نزیکه‌ عه‌سر ده‌چووینه‌ لای هورتانس خانم. ئه‌و رۆژانی یه‌کشه‌ممان مریشکیکی بۆ سه‌ر ده‌برین، سی قۆلی داده‌نیشتین و ده‌ستمان به‌ خواردن و خواردنه‌وه‌ ده‌کرد، پاشان زۆربا ده‌سته‌ درێژه‌کانی ده‌نانه‌ سه‌ر سنگه‌ پر له‌ به‌ره‌که‌ته‌که‌ی ئه‌و

⁴⁹ Friendly society، ئه‌م ناوه‌ له‌ (ئه‌نجومه‌نی هاورپیکان) سالی 1821 وه‌رگره‌رابوو، که‌ په‌نگی بۆ شوپشی

یۆنان پشت بۆ ئازادی به‌ده‌سته‌پێنانی و پرگاریبون له‌ داگرکه‌رانی عوسمانی. -ف-

ژنه دلسۆزه و مه مکی دهگرت، که شهویش دهگه یشت، ئیمه دهگه راینه وه کوختی که نار ده ریاکه مان. ژیان له دیدی ئیمه دا ساره بوو، پر بوو له نیازی پاک و کۆن، وهک خودی هورتانس خانمی پیر، زۆر خوش و دللاوین بوو.

له یهک لهو یهکشه ممانه دا، که لهو میواندارییه سه خاوه تمه ندانه یه دهگه راینه وه، بریارم دا له گه ل زۆربادا قسه بکه م و نه خشی کاره کانمی پی بلیم.

ئهو به سه رسامیییه وه ده می داچرپیوو، پیی به جهرگی خویدا نابوو تا گوئی له هه موو قسه کانم بگریت، هه ندیکجار سه ره زله که ی ده له قاند، هه ره له سه ره تای قسه کانمه وه مه ستیییه که ی ره وییه وه و هاته وه سه ره خوئی.

که لیبوومه وه، به تووره ییییه وه دوو. سی تاله مووی له سمیلی ده رکیشا و وتی:

- سه روک! داوای لیبووردنت لی ده که م، من پیم وایه میشکی

تو هیشتا ده له مه یه و خوئی نه گرتوو، ته مه نت چه نده؟

- سیوپینج سال.

- ئا... که واته تازه خوئی هه ره ناگریت.

ئه مه ی وت و دایه قاقای پیکه نین، من زۆر دلگران بووم و هاوارم لی کرد:

- واتا تو بروات به مروف نییه؟

- خۆت بیحه و سه له مه که، سه روک! نا، من بروام به هیچ

شتیک نییه، نه گه ر بروام به مروف هه با، بروام به خودا و

بروام به شه یتانیش ده بوو، ئه مه یش خوئی مه سه له یه که،

سه روک! نه گه ر واییت هه موو شته کان تیکه ل پیکه ل ده بن،

ئه مه یش ده رده سه رییه کی زۆرم بو دروست ده کات.

بیدهنگ بوو. شهوکلاره که ی له سه ری داکنه. به رکهه ستاوییه وه سه ری خوراند و دیسان که وته وه راکیشانی مووهکانی سمیلی، وهک بریاری دابیت هموو سمیلی ههلبکه نیت. دهویست شتیک بلیت و دهیگیرایه وه، به لاچاو ته ماشای کردم، دیسان سهیری کردم وه، ئەمجاره یان وهک قیروسیای کردبیت، تهواو به رکه وه داره که ی دهستی به بهردهکاندا کیشا و به دهنگی بهرز وتی:

- مروّف گیانله بهریکی درندهیه، درندهیه کی گوره، وا دیاره تو ئەمه نازانیت، چونکه تو هموو شتیکت ئاسان به سهردا تیپه ریوه، لی ئەمه له من بپرسه، من پیت دهلیم مروّف درندهیه، ئەگەر خراپه ی له گه لدا بکهیت، ئەو ریزت لیده گری و لیت دهترسیت، خو ئەگەر چاکه ی له گه لدا بکهیت، چاوت هه لده کولیت.

سه روک! خوّت له خه لکی تهریک بگره و پروویان زور مه ده ری، پینان مه لی هموو یه کسان و مافیان وهک یه که، دهنا پیشیلی مافی خودی خوّت دهکن، نانه که ی خوّت لی ددزن و له برساندا دهتکوژن. خوّتیان لی که لaxe، سه روک! ئەوهیش بزانه که من چاکه ی توّم دهویت.

دلگران و نائومید به سه ریمدا خوری:

- که واته تو بروات به هیچ نییه؟

- نهو! من بروام به هیچ نییه. دهتهوی چهند جار ئەمهت بو بلیمه وه؟ من بروام به هیچ شتیک و هیچ کهسیک نییه جگه له زوربا، نهک له بهر ئەوهی زوربا له هه موویان چاکتره، نا، به هیچ جوړیک، قهت وا نییه، ئەوهیش درندهیه، به لام بویه من بروام به زوربایه چونکه تاقه کهسیکه گوی له مستم بیت، ته نیا کهسیکه باش بیناسم، ئەوانی دی تارمایین، من به

چاوی زۆربا دەبینم و بە گوی ئه‌و دەبیستم و ریخۆلهی
ئه‌و هه‌رس ده‌که‌م، باقییه‌که‌ی دی، وه‌ک پیم وتیت هه‌موو
تارمایی، که من مردم هه‌موویان ده‌مرن و دنیای زۆربایش
به یه‌کجاری ویران ده‌بیئت.

به پلاریکی گالته‌ئامیزه‌وه پیم وت:

- تو کابرایه‌کی خۆپه‌رستیت، قسه‌کانت ئه‌وه ده‌رده‌خه‌ن!

- خه‌تای من نییه، سه‌رۆک! ئه‌مه واقیعه، من پاقله‌م خواردوه
و ناچارم باسی پاقله بکه‌م، زۆربام و زۆربایانه قسه ده‌که‌م.
من هیچ نه‌وت. هه‌ستم کرد وته‌کانی زۆربا وه‌ک لیدانی قامچی پیمدا
ده‌چزین. ئافه‌رینی ئه‌و توانایه‌ییم کرد، که ئاوها به راشکاوی مروّفی
تا ئه‌و راده‌یه سووک کرد، که چی له هه‌مان کاتدا ئه‌مه‌نده په‌رۆشی
ژیان و کارکردن بوو له‌گه‌لیاندا، به‌لام من، یان ده‌بوو وه‌ک
خوداپه‌رسته‌کان بچمه خه‌لوه‌ته‌وه، یان به‌وپه‌ری ده‌ستکرد مروّقه‌کان
بپرازیتمه‌وه تا بتوانم له‌گه‌لیاندا هه‌لبکه‌م.

زۆربا ئاوری دایه‌وه و ته‌ماشای کردمه‌وه، له‌به‌ر جریوه‌ی
ئه‌ستیره‌کاندا، ده‌میم بینی، که پیکه‌نین تا په‌ناگویی کشاندبووی،
یه‌کسه‌ر وه‌ستا و وتی:

- سه‌رۆک! لیم زویر بوویت؟

گه‌یشتبووینه کوخته‌که، زۆربا به خوشه‌ویستی و نیگه‌رانیه‌وه
سه‌یری کردم، من وه‌لامیم نه‌دایه‌وه، هه‌ستم کرد منیش بیرم له‌گه‌ل
زۆربادایه و که چی دلم ناهیلیت، ده‌یه‌ویت خۆی بهاوێته ده‌ره‌وه، له
دړنده هه‌لبیئت و ریییه‌کی تر بو خۆی بکاته‌وه. وتم:

- زۆربا من ئه‌مشه‌و خه‌وم نایه‌ت، تو برۆ بنوو.

ئه‌ستیره‌کان ده‌یانجریواند. ده‌ریا هه‌ناسه‌ی هه‌لده‌کیشا و
گوێچکه‌ماسیه‌کانی ده‌لستنه‌وه. گولئه‌ستیره‌یه‌ک چرا چکۆله

عاشقانه که ی ژیر سکی داگرساندبوون. پرچی شهو شهونمی لی دهتکا.

من له سهر دهم که وتبووم و بی ئه وهی بیر له هیچ بکه مه وه کر بووم. له گه ل شهو و ده ریادا بوومه یهک، هه ستم کرد رۆحم بوو هته گولئه ستیره یهک و چرا بچووکه سهوز و ئالتوونیه که ی داگرساندووه، له سهر زهوییه شیدار و تاریکه که دانیشتووه و چاوه روانه.

ئه ستیره کان له سه فهدا بوون، ساته کان تیده په رین، که هه ستم، بی ئه وهی بزانه چۆن، ئه و دوو کاره ی، که ده بوو له و که نارهدا به ئه نجامی بگه یه نم، به ته وای له می شکمدا نه خشیان به ستبوو. یه که میان هه له اتن بوو له بودا، خۆر زگار کردن له خه مه میتافیزیکیه کان و رزگار کردنی رۆح له دوودلی و بیهووده یی. دوه میان، هه ر له ئیستاوه، خۆبه ستنه وه یه کی قوول و راستوره وان بوو، به خه لکه وه.

به خۆم وت: "رهنگه هیشتا کات به به ریه وه مابیت."

امه ننگه هیشتا کات
به ریه وه مابیت
21/09/2015
11:17 AM
Sulaiman, Baku.

"ئاپۇ ئانا گنووستى، كويخاي گوند سلاوتان ليدەكات، داواتان ليدەكات ئەگەر پىتان خوش بيت، بۇ نانى نيودرۇ بفهرموونه مالىان. ئەمرو بەيتالېك بۇ بەرازخەساندن دىتە ناو گوندهوه، كيرامارولىوى⁵⁰ ژنى كويخا گونى بەرازتان بۇ چاك دەكات، ئيوهيش بە بۆنەى جەژنى لەدايكبوونى ميناى⁵¹ نەويانەوه، پىروزابايىيان ليدەكەن."

چوون بۇ مالى گوندشينيكي كرىتى، بەراستى تاموچىژىكى تايىبەتى خوى ھەيە. لەوى ھەموو ئەو شتانەى دەورو بەرتان: زۇپا، چرازەيت، گۆزە و گلېنە رىزكراوہكانى خوار ديوار و ميز و چەند كورسى و ئەو گۆزە ئاوه ساردەى، كە لاي چەپتەوه لەناو ديوارەكە داندراوہ؛ ھەموو ئەمانە نيشانەى بابسالارين. بە دارەپراكانەوه گورزەى بەھى و ھەنار و گيا بۇنخوشەكانى وەك گولەمريەم، نەعنا، پونگە، گەلاپەژم و جاترە ھەلواسرابوون.

لە ناوہوۋەيشدا، بە سى - چوار پلەپەيزە دەگەيتە ژوورىكى سەرەوه، تەختىكى بەرزى نووستنى ليداندراوہ، لە سەرۋويەوہ پەيكەرى قەدىسەكان و مۇمىك، كە ھەميشە دەسووتيت، مالەكە لە چۆل دەچيت، كەچى ھەموو پىويستىيەكى تىدايە، چونكە مروقى راست بە شتى كەميش قايلە.

Kyra Maroulia⁵⁰

Minas⁵¹

ئەو پوژە خوڭش و خۆرى پايىزىش زۆر دلگر بوو. ئىمە لە بەردەمى
مالەكەدا، لە باخچەيەكى گوندىيانە و لەژىر دارىكى بەرگرتووى
زەيتوندا دانىشتىن. لە نىوان گەلا زىوينىيەكانەو، دەريا ھىور و
لەسەرخۆ، لە دوورەو دەبرىسكايەو، گەوالە ھەورەكانىش
بەسەرماندا تىدەپەرىن، جارىك بەرى خۆريان دەگرت و تاويك دەيان
كردەو، دەتوت زەوى جارىك ھەناسەى شادى و تاويك ھەناسەى
خەمگىنى دەدات.

لە دوائى باخچەكەدا، لەنىو چەپەرىكى بچووكدا، بەرازىكى
تازەخەسىندراو لەتاو ئازار دەينالاند و گوئى كەر دەكردىن. بۆنى
گونى برژاوى سەر پشكۆكان دەرژايە نىو لووتمانەو. باسوخواسمان
لە بارەى شتە ھەمىشەيىيەكانى وەك دەغلودان و رەز و بارانەو
بوو. ئىمە ناچار بووين ھاوار بكەين، چونكە كوئىخا گوئى گران بوو،
وەك خۆى دەيوت "گوئىيەكى زۆر لەخۆبايى" ھەيە. ژيانى ئەم
پىرەكرىتييە وەك درەختى نىو دەربەندىك، كە لە پەنايەكى بانەگردا
رەوايەت، راستورەوان و ھىور پىگەيشتبوو؛ لەدايكبوون، گەورەبوون،
ژنھىتان، مندال و نەوئەخستەنەو، كە ھەندىكيان مردبوون و ئەوانى دى
مابوون. بەھەر حال... خاوەن وەچە و مىراتى خۆى بوو.

كرىتييە پىرەكە، كەوتە يادكردەنەوئەى زەمانى كۆن و سەردەمى
توركانى عوسمانى، قسەكانى باوكى دەوتنەو و ئەو پەرچووانەى
ئەوسا رەويان دابوو، چونكە مەروئى ئەوسا لە خوداترس و ئيماندار
بوون، دەيوت:

- برۋانن! ھەر خۆم، ئاپۆ ئاناگنووستى، كە ئىستا لەگەلتاندا
دەدوئىم، من بە پەرچوو لەدايك بووم، بەلى! بە پەرچوويەك،
ئەگەر بۆتانى بگىرمەو، چۆن بوو، سەيرتان لىدەت و دەلەن

سوبحانه لّلا و دهچنه دیری مریه می پاکیزه وه و مؤمیکی بو
داده گرسیئن.

ئنجا نیشانه یه کی خاچی کیشا و له سه رخو و به دهنگیکی خوش
دهستی به گیرانه وه کرد:

- له و سه رده مه دا، ژنیکی تورکی دهوله مه ند له گونده که ماندا
هه بوو، نه فره تی لیبت. پوژیک ئه و نه فره تلیکراوه ئاوس بوو،
کاتی مندالبوونی گه شت، له سه ر ته ختیکی دارین خه وان دیان
و سی شه وانه روژ وه ک مانگا بوړاندی، به لام منداله که ی هر
لینه بووه وه، ژنیکی ناسیاوی- ئه ویش هر به نه فره ت بیته-
ئاموژگاری کرد که: "زه فه رخانم! تو ده بیت هاوار له
دایکه مریه م بکه یت تا فریات بکه ویت." دایکه مریه م ناویکه
تورکه کان به مریه می پاکیزه ی ده لین. ئه م دیله سه که تورکه،
زه فه رخانم، وه ک مانگا بوړاندی که: "من هاوار له و بکه م؟
حاشا، مردنم له و کاره پی چاکتره." به لام ژانی ژنه که تا
دههات زیاتر ده بوو، هر به و جوړه شه ورپوژیکی تر مایه وه،
هر دهینالاند و منداله که ی لینه ده بووه وه، چی بکات؟ ئیتر
به رگه ی ئه و هه موو ئازاره ی نه گرت و ناچار هاواری کرد:
"دایکه مریه م! دایکه مریه م!" به دبخته تا تینی تیداوو هاواری
ده کرد، به لام نه ژانی له کول ده که وت و نه مندال
ده رده که وت. ئه وسا ژنه ناسیاوه که پی وت: "رهنگه ئه و له
زمانی تو نه گات، چونکه له وه ده چیت زمانی تورکی نه زانیت،
هر به ناوی مه سیحی خویه وه بانگی بکه." ئنجا
دیله سه که که بانگی کرد: "ئه ی پاکیزه ی رومیان! ئه ی
پاکیزه ی رومیان!" وه لی نه فره ت له شه یتان، ئه مجاریش
ئازاره که ی زورتر بوو، ژنه ناسیاوه که ی پی وت:

"زهفه رخانم! تو وهك ئەو دهيه ويٽ وای بانگ ناكه يت، بۆيه نايه ت به دهنگته وه. ئنجا ديټله سه گه كافر هكه، كه خۆي له مه ترسي دا بيني، له دله وه هاواري لئي كرد: "ئه ي پاكيزه ي پيرو ز!" هه ر ئەوه نده و ئيتر مندا له كه وهك مارماسي له دامينييه وه داخزييه خواره وه.

ئه مه له رۆژيكي يه كشه ممه دا روي دا. له يه كشه ممه ي داهاتو دا دا يكي شم ژاني مندا لبوون گرتي، ئەو داماو ه زور ئازاري كي شا و نالاندي، ئەويش هاواري كرد: "ئه ي پاكيزه ي پيرو ز! ئه ي پاكيزه ي پيرو ز!" به لام هيچ هه والي ك له مندا لبوون نه بوو. باوكم له ناوه راس تي هه وشه كه دا، له سه ر زه وييه كه دانيش تبوو، ئەمه نده خه مبار بوو نه يده تواني شتيك بخوات، يان بخواته وه، دلي له پاكيزه ي پيرو ز ئيشابوو، ده يوت: "ده بينن! جاري پيشوو ئەو ديټله سه گه، زه فه ر خانم، هاواري ئەو مه زنه ي كرد و يارمه تي لئي ويست، ئەو زوو به ده نكييه وه هات و مندا له كه ي لي كرده وه، كه چي ئيستا..." رۆژي چواره م ئيتر باوكم خۆي بو نه گيرا، بي سيودوو شه نه كه ي هه لگرت و چوو بو دي ري پاكيزه ي شه هيد - سي به ري له سه رمان كه م نه بيت - كه گه يشته ئەوي، هي ند تووره بوو بي ئەوه ي نيشانه ي خاچ بكيشي ت چوو ه ناو دي ره كه وه، ده ركه ي له سه ر خۆي داخست، به رانه ر به په يكه ره كه ي پاكيزه وه ستا و هاواري لئي كرد: "ده ي بيلي، ئه ي پاكيزه ي پيرو ز! بي گومان كريني وي⁵² ژنم ده ناسي ت، كه هه موو شه ويكي يه كشه ممان زه يتي بو ده يني ايت و چراكاني داده گرساندي ت، ئەو ژنه ي من، كريني و، وا سي شه وان ه رۆژه

ژان دەیگرې و هاوار له تو دهکات، وانا تو گویت له دهنگی نییه؟ دیاره کهریت وا نایژنه ویت، خو نه کهر له باتی نه و دیله سه گینکی وهک زه فخرخانم، یان یه کی دی با له و ژنه تورکه پیسانه، تو بو فریاکه وتنی ملی خوت دهشکاند، به لام بو ژنه که ی من، که مه سیحیه کی نیمانداره، تو کهر بوویت و گویت له دهنگی نییه، چاکه! خو نه کهر پاکیزه ی پیروز نه بوویتایه بهم شه نه ی ده بیینیت، دهرسیکی چاکم داده دایت.

ئهمه ی وت و بی نه وه ی سهر دانه وینیت رووی به ره و دهره وه و هرگیزا، به لام له و کاته دا دهنگی چرکه چرکیک له په یکه ره که ی مریه مه وه هات، دهنگه که نه مه نده توند بوو ده توت خه ریکه په یکه ره که لیک بکاته وه. په یکه ری قه دیسه کان، که بیان ویت په رجوویه ک بنوینن دهنگیکی وایان لیته لده ستیت. من بویه نه مه ده لیم تا نه کهر نایزانن فیری بین، باو کم زوو ههستی راگرت، که رایه وه، که وته سهر نه ژنو، نیشانه ی خاچی کیشا و هاواری کرد: "ئه ی پاکیزه ی پیروز! من به رانه ر به تو گوناخم کرد، قسه ی زور پر و پوچم کرد، که نه ده بوو بیکه م، تو به که وره یی خوت لیم قبول بکه."

هر که باو کم که یشته وه ناو گوند، مزگینیان دایه که: "پیروز بیت، گوستاندی! ژنه که ت کوری بوو." نه و کوره من بووم، ئانا گنووستی پیر، به لام من هر له دایکبوونه وه گویم گران بوو، چونکه باو کم سووکایه تی به پاکیزه ی پیروز کرد بوو؛ پی و تبوو گوئی که ره.

بیگومان پاکیزه‌ی پیروز و تبووی: "ئا، به‌راست، هەر ئاوها؟
زۆر چاکه، کهمیک سه‌بر بکه، بۆ ئەوه‌ی بزانیته کوفرکردن
واتا چی! من کورەکه‌ت که‌ر ده‌که‌م."

ئاپۆ ئاناگنووستی خاچی کیشا و وتی:

- ئیستا ئەمه‌ گرنگ نییه، سوپاس بۆ خودا، چونکه‌ ئەو مه‌زنه
ده‌یتوانی کوێر، یان گهلۆر، یان قه‌موورم بکات، یان- خوا
نه‌خواستە- بیکردمایه‌ به‌ کچ، ئەمه‌ هیچ نییه، من به‌رانبه‌ر به
گه‌وره‌ییی ئەو سه‌ر داده‌نه‌وینم.

لیوانه‌که‌ی پر کرد، له‌گه‌ل به‌رزکردنه‌وه‌ی لیوانه‌که‌ی خۆیدا، دیسان
وتی:

- سیبه‌ری خودامان له‌سه‌ر که‌م نه‌بیته.

وتم:

- به‌خۆشیت، ئاپۆ ئاناگنووستی! هیوادارم سه‌د سال بژی و
نه‌وه‌ی نه‌وه‌کانت ببینیت.

پیره‌مێرد لیوانه‌که‌ی خۆی یه‌کژهمی هه‌لدا، سمیلێ پاک کرده‌وه و
وتی:

- نا کورم! ئیتر به‌سه. من نه‌وه‌ی خۆم دیوه و ئەوه‌نده بۆ
من به‌سه. من، هاوڕییان! ئیدی پیر بووم. ئیتر که‌مه‌رم شل
بووه، ناتوانم هیچ کاریک بکه‌م، ئەگه‌رچی هیشتا له‌ هه‌وه‌س
نه‌که‌وتووم، به‌لام ناتوانم منداڵ بخه‌مه‌وه، بۆیه‌ ژیان به‌ چ
ده‌ردیکم ده‌خوات؟

جاریکی تر په‌رداخه‌که‌ی پر کرد. له‌ پشتینه‌که‌ی پشتی، گوێز و
هه‌نجیری وشک، که‌ به‌ گه‌لای غار پیچرابوونه‌وه‌ ده‌رهینا و
به‌سه‌رماندا به‌شی کرد، دیسان وتی:

- من هه رچیه کم هه بوو داومه ته منداله کانم، ئیستا ئیمه هه ژار و دهستکورتین، به لئی هه ژاری و نه داری، به لام من دهرده دل ناکه م، خودا گه وره یه و فریاد پر سه و خاوه نی هه موو شتی که. زوربا به گوئی پیره میردا قیژاندی:

- باشه، ئاپۆ ئاناگنووستی! رهنگه خودا هه موو پیوستیه کی لابییت، به لام به ئیمه چی؟ ئهو پیره پیسکه یه هیچ به ئیمه نادات.

کوئخا ناو چاوی گرژ کرد و به توور په ییه وه وتی:

- ئه م قسه یه مه که، هاوړی! قسه به خودا مه لئی، ئه و داماو هیش چاوی له دهستی ئیمه وه یه.

له و کاته دا، دایکه ئاناگنووستی، هیور و بیدهنگ، له ده فریکی گلیندا، گونی به رازه که و گۆزه یه کی مسی گه وره ی شه رابی به ژووردا کرد، هه مووی له سه ر میزه که دانا و له شوینی خویدا وه ستا، وه ک خاچ دهستی له سه ر سنگی دانا و سه ری نه وی کرد.

من له لایه که وه بیژم له مجوره خواردنه ده هاته وه و له لایه کی تره وه شه رمم له نه خواردنی ده هات. زوربا به لاچاویک ته ماشای کردم، زه رده خه نه یه کی شه ی تانانه ی کرد و وتی:

- ئه مه به تامترین گوشته، سه روک! پیّت ناخوش نه بیّت.

ئاناگنووستی پیر زه رده یه کی هاتی و وتی:

- راست ده کات، تو تا قی بکه وه، هه ر له مؤخ ده چیت. که

شازاده جوړج- خودا لئی خوش بیّت- بو دیده نی دیره که

هاته سه ر شاخ، قه شه کان خواردنیکی شاهانه ی گوشتیان بو

هه موومان ئاماده کرد، ته نیا قاپیک سوپیان بو شازاده دانا،

شازاده به که وچکه که ی دهستی، که وته سه روبن کردنی

سوپه که، به سه رسامیه وه پرسی: "ئه مانه لوبیان، لوبیای

سپی؟" سه‌رۆکه پیره‌که‌ی دیر پئی وت: "بخۆ، شازاده! بخۆ، پاشان بۆت باس ده‌که‌م." شازاده دوو- سنی که‌وچکی لی چیشته، چی له قاپه‌که‌دا بوو، خواردی و ده‌مولیوی لسته‌وه، دیسان پرسییه‌وه: "ئه‌م خۆراکه‌ چاکه‌ چی بوو؟ چ لۆبیا‌یه‌کی به‌تام بوو، هه‌رده‌توت مۆخه‌." سه‌رۆک‌دیر به‌ پیکه‌نینه‌وه پئی وت: "نا، شازاده! ئه‌وه لۆبیا نه‌بوو، ئی‌مه هه‌موو که‌له‌شیره‌کانی ئه‌م ناوه‌مان خه‌ساندبوون."

پیره‌میرد پیکه‌نی و به‌ چنگاله‌که‌ی ده‌ستی پارچه‌یه‌کی له‌ گونی به‌رازه‌که‌ هه‌لگرت و وتی:

- ئه‌مه‌ خواردنی شاهانه‌یه، ئاده‌ی ده‌مت بکه‌وه.

من ده‌مم کرده‌وه؛ ئه‌و تیکه‌که‌ی تیئاخنی.

دیسان لیوانه‌کانی پر کرده‌نه‌وه، ئی‌مه به‌ خوشیی له‌دایکبوونی نه‌وه‌که‌یه‌وه خواردمانه‌وه، چاوی باپیره‌ گه‌شایه‌وه، لیم پرسی:

- مامه‌ ئاناگنووستی! تو چه‌ز ده‌که‌یت نه‌وه‌که‌ت بیته‌ به‌ چی؟ بیلئ تا بۆی بخوازین.

- من چیم بویت، کورم؟ باشه‌ ده‌مه‌ویت ری راست بگریته،

پیاویکی چاک و باوکیکی باش بیت بۆ خیزانه‌که‌ی، ئه‌ویش

مندال و نه‌وه‌ بخاته‌وه و یه‌ک له‌ منداله‌کانی له‌ من بچیت، تا

کاتیک که‌ پیره‌میرده‌کان لی بروانن، بلین: "بروانه‌! چه‌ند له‌

ئاپۆ ئاناگنووستی ده‌چیت، خودا لی خوش بیت، چ پیاویکی چاک بوو!"

بی ئه‌وه‌یش که‌ ته‌ماشای ژنه‌که‌ی بکات وتی:

- ماروولیا! ماروولیا! وه‌ره‌ گۆزه‌که‌ پر بکه‌وه له‌ شه‌راب.

له‌و کاته‌دا، ده‌رکه‌ی چه‌په‌ره‌که‌ به‌ توندی کرایه‌وه، به‌رازه‌که‌ به‌ مره‌م خۆی خسته‌ باخچه‌که‌وه، زۆر با به‌زه‌یی پیدا هاته‌وه و وتی:

- بهسته زمانه ئازاری ههیه...

پیره ی کریتی، به دهم پیکه نینه وه وتی:

- بیگومان ئازاری ههیه، ئەگەر وایان له تو بکردایه ئازارت
نه ده بوو؟

زۆر با به کورسییه که ی ژیر خۆیدا کیشا و له ژیر لیوه وه به ترسه وه
وتی:

- دهمت داخه، پیره ی کهر!

به رازه که به پیش ده ماندا هاتو چۆی ده کرد و به رکه وه لی
ده روانین، ئاپۆ ئاناگنووستی به خوماری ئه و توزه شه رابه وه، که
خوارد بوویه وه، وتی:

- له وه ده چیت ئەم ئازە له زانیبیتی که ئیمه گونی ئە و ده خوین.
به لام ئیمه له سه رخۆ و هیور ده مانخوارد و شه رابی سوورمان
ده نووشی. له نیو چله زه یتوونه نوقره یییه کانه وه ته ماشای ده ریامان
ده کرد، که هیشتا له بهر تیشکی خۆر ئاوادا، به ته واوی رهنگی گولی
گرتبوو.

*

که تاریکی دا که وت، ئیمه له مالی کویخای دی به ده رکه وتین. زۆر با،
که ئە ویش مه ست و شادمان بوو ئاره زووی قسه ی هاتبوو، وتی:

- سه روک! پیڕی ئیمه چیمان وت؟ وهک خۆت ده توت
ده ته ویت بیری خه لکی رووناک بکه یته وه، چاو و گوئیان
بکه یته وه، زۆر باشه، فه رموو چاو و گوئی مامه ئاناگنووستی
بکه ره وه! به چاوی خۆت بینیت ژنه که ی له به رده میدا چی
ده کرد و چۆن وهک سه گیک چاوه ری فی فه رمانی خاوه نه که ی
بیت، له سه ر پی وه ستا بوو؟ ده برو پییان بلی ئە مه زولمه،

مروڻ خهريڪي خواردني پارچه يهڪ گوشتي بهراز بيت، كه هيشتا بهرازه كه زيندووه و به بهردهميدا ديت و دهچيت و هاوار دهكات، يان ژنيش وهڪ پياو مافي يهكسانبووني ههيه، يان گه مڙه يي نهو مروڻهي، كه خوڻي خهريڪه له برساندا دهمريت و كه چي سوپاسي خودايهڪ دهكات، كه ههموو شتيڪي ههيه! نه م ٽاپو ٽاناگنووستيه بهدبهخته له م قسه و رينماييه بيواتايهي تو چ كه لڪيڪ وهردهگريت؟ تو جگه له دهرديسهري هيچ بو نهو دروست ناكهيت، چي به دايكه ٽاناگنووستي دهبريت؟! جگه له نانهوهي شهر له نيوان خيزانه كه دا؟ مريشڪ دهيهويت بيته كه له شير و نهوسا خيزانه كه تيڪ بهر بين، سهروڪا! واز لهو خه لڪه بهينه به حالي خوڻانهوه چاو و گوڻيان مه كه رهوه، نه گهر تو چاو و گوڻيان بكه يته وه، نهوان له بهدبهختي خوڻيان زياتر چي دهبينن؟ وازيان لي بهينه به خهونه کاني خوڻانهوه.

كه ميڪ بيدهنگ بوو. سهري خوراند. بيري کردهوه. ديسان كهوتهوه
قسه:

- مه گهر نهو کاتهي...
- مه گهر كام کاتهي؟ بيلي.
- مه گهر نهو کاتهي كه چاوه کانت کردنه وه دنيايه كي چاڪتر لهو دنيا تاريڪه بينن كه ئيسا تييدا دهژين، تو دنيايه كي وات ههيه؟

من نه مدهزاني، نه وهم چاڪ دهزاني، كه دهبيت چي برووخينين، بهلام نه مدهزاني له سهر نهو ويترانهيه وه دهبيت چي دروست بكهين، لهو باوه ريشدا بووم، كه هيچ كه سيڪ نيه بهراستي نه مه بزانيت. دنياي کون دنياي ههست پيڪراوه و بههيزه، تييدا دهژين و بهردهوام

کیشمان له گه لیدا ههیه، بویه ئەمه دنیا به بوونی ههیه، دنیاى ئاینده هیشتا نه هاتوو ته دی، ههستی پى ناکهیت و ونه، له نووریک دروست بووه، که تانوپۆی خهونهکانى پى چندراوه، ههوریکه ره شه باکانى وهک خوشه وىستی و نه فرهت و خه یال و ریکهوت و خودا دهسته ویه خه ی بوون. گه وره ترين پیغه مبه ر ناتوانیت هیچ به مروف بلیت، جگه له دهستوور پیدانیک، چهنده ئەو دهستووره ته مومژاوی و نادیارتر بیت، ئەو پیغه مبه ره گه وره تر ده بیت.

زۆر با زه رده خه نه یه کی ته وساوی کرد و لى روانیم، من پیم ناخوش بوو، پیم وت:

- من ئەو دنیا چاکتره م ههیه که پیشانیان بدهم.

- هه ته؟ ئاده ی!

- ناتوانم به توی بلیم، چونکه تینا گهیت.

زۆر با سه ری له قاند و وتی:

- ها! دیاره که نیته، تو وا تیمه گه من موخی که رم خوار دبیت،

سه روک! ئەگه ر وایان پى وتوویت درویان له گه لدا کردوویت،

منیش وهک ئاپۆ ئانا گنووستى نه خوینده وارم، به لام ئەوهنده

گه لور نیم، نا، به هیچ جوړیک، باشه، که من تینه گه م ئەى

ئەو پیاوه داماوه و ئەو ما که ره ی ژنى، که به نیوه ی ئەو

داده نریت، چونی تیده گه ن؟ ئەى هه موو ئانا گنووسته کانی

ترى دنیا چۆن تى ده گه ن؟ که واته تو ده یان خه یته تاریکیه کی

تازه تره وه؟ ئای باوکه! لى گه رى له تاریکیه کۆنه که دا، که

پى راهاتوون بمیننه وه، ئەوان تا ئیستا وایان راکیشاوه، تو

وا نازانیت؟ ئەوان ده ژین و چاکیش ده ژین، مندالیان ده بی و

نه وه ده خه نه وه، خودا که روکویریان ده کات و ئەوان هه ر

سپاسی ده‌کن. ئەوان به بەدبەختییەکیان دلخۆشن، دە
وازیان لیبینە و لەخۆوە قسە مەکه.

من بێدەنگ بووم. لەو کاتەدا بە بەردەم باخچەی بێوژنە‌که‌دا
تێدەپەڕین، زۆربا که‌میک وەستا و هەناسە‌یەکی هەلکێشا و هیچی
نەوت. وەکنە‌وه‌ی لە شوینیک باران باریبیت، بۆنی خاکی تازه
هەواکە‌ی خۆش کردبوو. ئەستێرە بە‌رایییەکان بە ئاسمانە‌وه
دەرکەوتن، مانگی نوییش، بە‌رەنگییکی زەردی سەوزکارە‌وه هەل‌هات و
ئاسمانیش لە جوانی و بێگە‌ردیدا تەژی بوو.

بە خۆم وت: "ئەم پیاوێ نە‌چوو‌تە‌ فی‌رگە و می‌شکی تیک نە‌چوو،
هەموو رە‌نگییکی بینیون، بیری کراو‌تە‌وه و دلی گە‌وره بوو، بی
ئە‌وه‌ی جوامیری و ئازایە‌تییه خۆ‌رسکە‌کە‌ی لە دەست دا‌بیت. ئەو
هەموو مە‌سە‌له ئالۆزانە‌ی، که بۆ ئیمە چار نا‌کرین، وە‌ک
ئە‌سکە‌ندە‌ری گە‌وره‌ی هاوولاتییه‌کە‌ی خۆی، که بە زە‌بری شمشیریک
گری گۆ‌ردیانی⁵³ کردە‌وه؛ ئەم چاری دە‌کات. هە‌له و کە‌وتنی‌شی لە
مە‌زە‌بدا نییه، چونکە هە‌موو شوینیکی ئە‌م، لە سە‌ریه‌وه تا پیی، بە
زە‌وییه‌وه بە‌ستراوه. د‌ر‌ندە‌کانی ئافریکا مار دە‌پە‌رستن چونکە هە‌موو
لە‌شی بە زە‌وییه‌وه نووساوه و گشت نە‌ینییه‌کانی دنیا دە‌زانیت. بە
سکی، بە کلک و سە‌ری، پە‌ی بە نە‌ینییه‌کان دە‌بات، ئەو هە‌ست بە
دایکی س‌روشت دە‌کات، لە‌گە‌لیدا تیک‌ه‌ل دە‌بیت و دە‌بن بە یە‌ک،
زۆربایش هە‌روایه، بە‌لام ئیمە‌ی خویندە‌وار بال‌ندە بێ‌میشکە‌کانی
ئاسمانین."

⁵³ Gordien، بە گریکۆیری گۆ‌ردیان ناری دەرکردووه، گویا دە‌نگیک لە شوینیکی نادیاره‌وه وتوویە‌تی هەر که‌سێک
ئە‌و گریکۆیریە بکاتە‌وه، دە‌بیتە‌ فرمان‌پە‌وای ئاسیا، ئە‌سکە‌ندە‌ری کۆری فلیپی مە‌ک‌دۆنی، لە پە‌رستگە‌ی زیووس، لە شاری
گۆ‌ردین، بە زە‌بری شمشیریک دە‌یکاتە‌وه، لە زمانی ئۆ‌رووپاییدا کردە‌وه‌ی گری گۆ‌ردیان ئیدیۆمیک بۆ چاره‌سە‌رکردنی
کێشە‌ی سە‌خت و ئالۆز بە‌کار د‌یت. -ف-

تا دهات ئهستیرهكان زياتر دهبوون، به نيسبت مروّقهوه تووره و
نهفرتكار و دلرهق و هيچ جوره بهزهبييهكيان تيدا نهبوو.

ئيتير ئيمه قسهمان نهدهکرد، به ترسهوه له ئاسمانمان دهرواني و
هموو چرکهيهک ئهستيرهی ترمان دهبيني، که له خورههلاتهوه
هلهدههاتن و بهري ئاسمانيان رووناک و درهوشاوهتر دهکرد.

// گهيشينه کوختهکه، من هيچ ئارهزووی خواردنم نهبوو، لهسه
بهردیکی کهنار دهرياکه دانیشتم، زوربا ئاگری کردهوه، خواردنی
تهواو کرد و ويستی بيته لامهوه، بهلام بيري گوري؛ لهسه
پيخهفهکهی راکشا و نووست.

دهريا زور هيور بوو، زهويش لهژير ئهستيرهباراندا بيجووله و
خاموش بوو، نه سهگ دهوهري و نه بالندهيهکی شهوگهريش
دهخويند، بيدهنگيهکی دنياگر، پر له ترس و نهيني، لهگهلهزاران
هاوار و نالهی دوور، که له ناخمانهوه هلهدهستا و ئيمه نهماندهبيست،
تيکهله به يهک دهبوون. من تهنيا ههستم به دهنگی ليدانی خوئينیک
دهکرد، که لاجانگ و دهمارهکانی گهردنی دهکوتا. به ترس و
لهرزهوه به خوم وت: "ئمه دهنگی بهوره."

له هيندستان که شهو داديت، به دهنگی هيور گورانييهکی خهمگين و
يهکشيوه دهلين، گورانييهکی سامناک و سست، وهک دهنگی
باويشکيکی دووری گيانداريکی درنده، پيی دهلين "گورانيی بهور" که
مروّف گویی لی دهبيت دهکهويته چاوهروانييهکی پر له ترس و
لهرزهوه، منيش که بيرم لهو دهنگه سامناکه دهکردهوه، ورده ورده
سنگی خاليم پر دهبوو، گويم سووک و بيدهنگيهکيش دهبووه هاوار،
دهتوت گيانيش لهو گورانييه دروست بووه و دهيهويت له ش
دهرپهري و گویی لی بگريت.

دانه ویمه وه، دهستم پر کرد له ئاوی ده ریا و لاجانگ و ده موچاوم پی
تهر کرد، فینک بوومه وه، له قولایی بووندا هاواره کان که وتبوونه
هه ره شه یه کی نادیار و بیسه بره وه، به وره که له بوونی مندا دهینرکاند،
ناکاو منیش به ئاشکرا گویم له دهنگه که بوو، له کاتی که له
جییه که ی خوم به رزه پی راپه ریم، هاوارم کرد: "بودا!... بودا!..."

خیرا به که ناری ده ریا که دا که وتمه هه نگانان، وهک بمه ویت رابکم
وابوو. ئیستا ماوه یه که، که شه وانه ته نیام و بیده نگی ده ست به سهر
هه موو لایه که دا ده کیشیت، گویم له ده نگی که ده بیت، سه ره تا ده نگی
خه مگینه و له شیوه ن و لالانه وه ده چیت، به لام هی دی هی دی تووره
ده بیت، ده گوورینیت و فه رمان ده رده کات، وهک مندالیک که کاتی
له دایکبوونی که یشتییت، به سنگدا ده کیشیت.

له وه ده چوو نیوه شه و بیت، هه وره ره شه کان له ئاسماندا یه کیان
گرتبوو، دلۆپه درشته کانی باران به سهر ده ستمدا ده رژان، به لام من
چ بایه خیکم پی نه ده دا، نو قمی نیو هه وای گهرم بووم و له راست و
چه پمه وه، به سهر لاجانگمه وه هه ستم به دوو بلایسه ی ئاگر ده کرد،
هه ر به دم له رزینه وه بیرم له وه کرده وه، که ئەم به رداشی بودایه
له گه ل خۆیدا ئیمه یش ده هاریت، کاتی ئەوه هاتوووه خوم له و باره
گرانه رزگار بکه م.

به په له که رامه وه کوخته که و چراکه م داگرساند، که شه وقی چراکه له
ده موچاوی زوربای دا، پیلووی لیکدان، چاوی به رز کرده وه و منی
بینی، که به سهر کاغه زدا کو ما بوومه وه و خه ریکی نووسین بووم،
له ژیر لیوه وه شتیکی وت من تی نه گه یشتم، ناکاو رووی له دیواره که
کرد و دیسان خه وته وه. من زور به خیرایی ده منووسی چونکه په له م
بوو. بودا، به ته وای هه موو گیانمی داگر کردبوو، من ده مبینی وهک
توماریکی شینی پر له نیشانه، له زه ینمدا ده کرایه وه، ئەوه نده یش خیرا

ده‌کرایه‌وه په‌له‌م بوو لی‌ی دوانه‌که‌وم. من ده‌منووسی و هه‌موو
 شته‌کان زور ساده و ئاسان به ده‌ستمه‌وه ده‌هاتن، نه‌مده‌نووسی،
 ده‌بیت بلیم کۆپیم ده‌کرد. دنیا‌یه‌کم ده‌هاته پیش چاو پر له به‌زه‌یی و
 خوشه‌ویستی، ره‌تکردنه‌وه و خوبه‌ده‌سته‌وه‌دان، کۆشکه‌کانی بودا،
 ژنانی حه‌ره‌مسه‌را، که‌ژاوه‌ی زیرین، سی ریکه‌وته شوومه‌که له‌گه‌ل
 پیر و نه‌خۆش و مردوودا،⁵⁴ هه‌له‌هاتنی، خه‌لوه‌تکیشانی، ره‌هابوون و
 بانگه‌وازی رزگاربوونی... زه‌وی به‌گولی زه‌رد داپۆشرا‌بوو، سوال‌که‌ر
 و پادشاکان کراسی زه‌ردیان له‌به‌ردا بوو، به‌رد و دره‌خت و
 جه‌سته‌کان سووکه‌له‌ بوو‌بوون، رۆحه‌کان بوو‌بوونه هه‌لم، هه‌لمه‌کان
 بوو‌بوونه جه‌وه‌هر و جه‌وه‌ه‌ریش توابووه‌وه، په‌نجه‌م ماندووی
 نووسین بوو، به‌لام من نه‌مده‌ویست و نه‌مده‌توانی ده‌ست هه‌لبگرم،
 ئەم خه‌ونه تیده‌په‌ری و هه‌له‌هات و ده‌بوو پی‌ی بگه‌م.
 به‌یانی، که‌ زوربا له‌ خه‌و هه‌ستابوو، منی بینیبوو؛ سه‌رم خسته‌بووه
 سه‌ر نووسینه‌که‌م و نووستبووم.

⁵⁴ ئاماژه‌یه بۆ چیرۆکی بودا، کاتێ له‌گه‌ل تۆکه‌ره‌که‌یدا له‌ کۆشکی میرایه‌تی خۆی دێته‌ ده‌ره‌وه، له‌ پێ پیره‌میردیک
 ده‌بینیت و پاشان نه‌خۆشیک و دواتر مردوویه‌ک. باسی هه‌ر سێ حاله‌ته‌که‌ له‌ تۆکه‌ره‌که‌ی ده‌پرسیت و ئه‌ویش بۆی باس
 ده‌کات، که‌ نه‌مانه‌ چاره‌نووسی هه‌ر که‌سیکن و ژیان به‌وجۆره‌ کۆتایی دیت، پیربوون و نه‌خۆشکه‌وتن و پاشان مردن. ئەمه
 بودا ئیگه‌ران ده‌کات و دوا‌ی ئه‌وه‌ی وازی له‌ میرایه‌تی هینا، به‌رگی ده‌رویشی پۆشی و پووی له‌ ده‌شتوده‌ر کرد، که‌وته
 بیره‌کردنه‌وه و خه‌لوه‌تکیشان، که‌یشتنه‌وه و پاستییی هه‌موو ناخۆشی و گروگرفته‌کانی مرۆف سه‌رچاوه‌یان ئاره‌زووه‌کانی
 نه‌فسه، که‌ توانیت ئه‌وه له‌ خۆتدا بکوژیت، ئیتر په‌نج و نازار ناچیزیت، ئەمه‌یش کاتیک دیته‌ دی که‌ مرۆف بگاته (نیرفانا)
 وانا وازه‌تێتان له‌ ژیا‌نی خۆش و پوو له‌ نه‌بوونی کردن. -ف-

که له خه وهستام، خۆر دوو رږم به ئاسماندا سه رکه وتبوو. هیندهم نووسیوو دهستی راستم سر بووبوو. نه مده توانی په نجه کانم بنوقینم. باهۆزی بودایی به سه رمدا تیپه ریپوو، خالی و ماندوو جینی هینستبووم.

په رکه کاخه زه کان به سه ر زه وییه که دا بلاو بووبوونه وه، نووشتامه وه تا هلیان بگرم، به لام نه تا قه تی ئه وه م هه بوو ته ماشایان بکه م و نه توانیشم تیدا مابوو، ده توت هه موو ئه و سرووشه بی ئامانانه ته نیا خه ونکه لیک بوون، که نه مده ویست له زیندانی وشه دا بمیننه وه، یان به وشه له نرخیان که م بکه مه وه.

ئه و رۆژه باران به کاوه خو ده باری. زوربا پیش رویشتنی خوی، وه جاخه که ی داگرساندبوو، من هه موو ئه و رۆژه چوارمشقی دانیشتم و بی ئه وه ی هیچ بخۆم، بیجووله دهستم به سه ر ئاگره که وه گه رم ده کرده وه، گویم له دهنگی یه که م بارانی ئه و وه رزه گرتبوو، که له سه رخو ده باری.

مالپه‌ری کتێبخانه‌ی کوردی

PDF4KURD.WIX.COM/SITE

بۆمانی زۆریای یونانی له شاکاره هه‌ره دیاره‌کانی نیگۆس
کارائنتراکیسه، که به زۆریه‌ی زمانانی دنیا وهرگێردراوه، ناوی
زۆریا، که شاکسی بۆمانه‌گه‌یه، وه‌ک که‌سایه‌تییه‌کی تاناسایی
ژیانی بار، بووه‌ته سیمبۆل هه‌ره دیاری ناو که‌سانی کۆمه‌ل و
نیشانه‌یه‌ک بۆ گیانی شگۆمه‌ندی نووسه‌ر و ولاتی یونان، ئه‌وه‌یه‌ش
له‌ روانگه‌ی ئه‌ر پهیوه‌ندیه هه‌ره ئایه‌تییه‌ی زۆریاره، که له‌گه‌ڵ
ده‌ورییه‌ر و بیرو ناکار و تاین و دیاره‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کانی نیگه‌دا
هه‌یه‌تی، ئه‌و سیمبۆلیکه بۆ پهیوه‌ندی لێک‌دێن و وهرگرتنی بیره
زیندوو‌ه‌کان، سیمبۆلیکی خۆ‌په‌سکی نوور له ئارایشتی تیۆر و
په‌روه‌چوو‌نی وشکی ناو کتێب، که هه‌ندیکجار په‌فتاره‌کانی له
سنووری ناوه‌ز ده‌تران و لۆژیکه باوه‌ه‌کان ده‌به‌رێن، ئیلمه‌ش، وه‌ک
موزف، تاناسایی له سه‌ر ئه‌وه‌یه‌ری له په‌ک جیاوازی سه‌قامگر ده‌یه‌ن،
که: زۆریا، یان رۆحیه‌کی هه‌ره‌مه‌زنه، یان که‌سیکی شینه، به‌لام
هه‌رگیز شینت نییه.

